

SCHMIEDT BÉLA dr.

TÜKÖR ELŐTT

KORDA·KIADÁSA· 1939·

TÜKÖR ELŐTT

IRTA:

DR. SCHMIEDT BÉLA

MÁRTON LAJOS RAJZAIVAL

BUDAPEST, 1939.

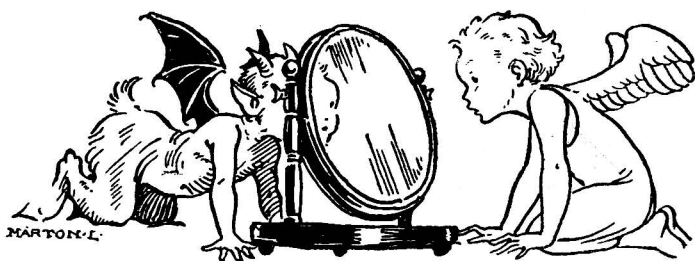
K O R D A R. T. K I A D Á S A

**Márton Lajos rajzaival. — A könyv képeinek a szerző engedélye
nélkül való bárminemű felhasználása tilos!**

Nilhil obstat. Mátészalka, die 28. Januarii 1939. Carolus Molnár m. p. censor. —
Nr. 244/1939, Imprimatur. Mérk, die 1. Februarii 1939. Julius Székely m. p. admini-
strator apostolicus.

Nyomatott: Korda R. T. nyomdájában. Budapest. Felelős: dr. Czapik Gyula.

Előszó.

TÜKÖR ELŐTT

Mintha kissé nagyon sokat időznénk a tükör előtt...

Különösen pedig a — nők!

Azt mondják, hogy a nő kétszer áll a tükör elé: minden nagyobb esemény előtt, de a tükörhöz siet a legjelentéktelenebb izgalom után is. Ha ez így van, akkor a tükör nemcsak kiindulópont a nő életében, hanem egyben végállomás is.

Természetesen a csiszolt velencei tükörről van szó.

Ez a könyv szintén tükör akar lenni: éspedig az élet tükré. Az életet kívánja mutatni, melynek bánatos völgyeiben és napsütéses magaslatain, a küzdelmek hátterében és a vágyak homlokterében az ember áll.

Elsősorban pedig a nő!

MIT KÉR EZ A TÜKÖR?

Egy kis áldozatot: néhány percet! Néhány percet a csendes órákból. Ezt a néhány percnyi tekin-

tetet azonban mindennapra kéri. Aki meghozza ezt az áldozatot, az lelkiolvasást fog végezni.

Figyelmet kér. Azt mondja az Irás: Ugyelj lelkiismereted jótanácsára! Nos, ez a tükör tanácsot ad: események előtt is, de események után is.

Ez a tükör azzal hálálja meg a jóakarátú olvasó figyelmét, hogy világosságot gyújt kényes helyzetekben . . . emberekben . . . Sőt néha előre is világít.

KIKTŐL KÉR FIGYELMET?

A Boldogasszony „női táborától”! Nőktől, akik nemcsak a földig érő tükröt szeretik, hanem a lelkiismeret égig érő tájékoztatását is.

Azt mondja az Irás: „Minden tetteknél gondosan vigyázz magadra!” Nos, ezt a tükröt azért küldjük a női szobákba, hogy hiba ne legyen a szűzek őrségállása körül.

Néhol néha baj van az olajmécsesek körül!

Ez a könyv azt szeretné, hogy tanuljanak és okuljanak az oktanok az okos szűzekről.

MIT MUTAT EZ A TUKÖR?

A belülvaló élet gyarlóságait. A lélek mérhetetlen határozatlanságait. A napi élet lelki vasalatlanságait. A gondolatok, tervek, vágyak fésületlenségét.

Ez a tükör olyan tényeket tükröztet vissza, amikről a csiszolt velencei tükör hallgat . . .

Erre a teljes önismeretre nagy szükségünk van, mert ismereteink hibáiból csak kárunk, hibáink ismeretéből viszont csak hasznunk lehet.

SZÜKSÉG VAN ERRE A TUKÖRRE?

Igen! Mert a földig érő tükrök előtt ilyen és ehhez hasonló dolgokat lehet hallani:

*„Mily szép vagyok! A hajam, a szám,
S a szemöldököm. Ha ünnepi ruhám
Fölveszem s benne a korzóra mék,
Utánam néznek a bakák meg a pék
Hórihorgas segédje, Jani . . .”**

Oh, ezek múltó értékek!

Az égisz érő tükör sokkal komolyabb életszemléletet sürget: Az élet nem korzózás, hanem vándorlás a szűk úton, amelyen az emberek tekintete helyett az Isten tetszését kell keresni!

*„Fényes tükrön másszuk végig életünk,
Magunknak tetszünk, de jaj nekünk,
Ha Isten talál rajtunk majd kivetnivalót,
Mikor majd minden fény és hazugság elmerül
S Isten szobalánya, a halál,
Tükrünkről némán letörül . . .”**

Pusztadobos, 1939 január 1.

SZERZŐ.

* Pusztai Sándor „Pók a tükrön” c. verséből.

Több komolyságot!

Életünket sokszor elhibázzuk . . .

Sok igazság és sok meg-szívlelésre méltó megállapítás van az élet nótáiban. Különösen pedig a népdalokban. Ez természetes is, hiszen a nótában és a dalban az értelem vitatkozik a szívvel és az élettapasztalat viaskodik a vak érzellemmel.

Hogy a dalban mily szépen ragyog fel néha az értelem bölcsesége, annak igazolására a következő esetre hivatkozunk:

Szilveszter volt.

A fáradt éjszakában a fagyos úton tompán kopogtak a cipők. Szórakozni vágyó emberek jöttek-mentek. A szobába beverődő hangfoszlányok vígságról hoztak hírt. Valaki magánosan baktatott. Jókedvű volt-e, vagy talán inkább bánatos? — nem sikerült megállapítanunk. Nótája kétszínű papír, kétélű kard volt.

A következő szöveget dúdolgatta: *Életünket sokszor elhibázzuk, s mire belátjuk, már véget ér . . .*

A szilveszteri órajárás nagyon különös és nagyon mély tartalmat adott a nóta szövegének. Olyan volt ez a nótászó a mámoros, szilveszteri, duhaj világban, mint valami apokaliptikus figyelmeztetés, mint egy zarándok dala.

Gyorsan papírra vetettük a gondolatot és aztán töprengni kezdtünk rajta:

Ime, a világ is rájön arra, amit az Egyház gyer-

tyafényben és harangszó közben hirdet: *Térj meg a te Uradhoz, Istenedhez!*

Jó lesz még ma megtérni, mert ki biztosít bennünket arról, hogy vajjon a miénk lesz-e még a holnap is!

„Meg ne keményítsétek szíveteket!” — mondja az Egyház a Zsoltáros szavával. (Zsolt. 94, 8.)

Ne legyünk megátalkodott szívűek, miként sokan az ősök közül, akik aztán bűneik miatt nem mehettek be az Igéretföldjére!

*

Halálra vagyunk ítélve!

Kezdjük tehát úgy az órát, a napot, a hónapot és az évet, mint a felkelő nap, mely mindig napnyugat felé tart és mindig egy másik világ felé halad.

Ne legyünk olyanok, mint a rákok, akik háttal hagyják el a világot!...

Tanuljunk a Valama-sziget szerzeteseitől!

Volt a régi cári Oroszországnak egy Ladoga nevű tava. E tó közepén fekszik Valama-sziget. Ezen a szigeten orosz szerzetesek élnek. Elzártan a világtól és magánosan. Valamikor nagy nyugalommal szolgálták az ima-életet, mert a cárok bőségesen elhalmozták őket fejedelmi ajándékaikkal.

A cár megölése után kétségessé vált a sziget sorsa. Nem lehetett tudni, hogy kik lesznek a sziget tulajdonosai: a bolsevik oroszok-e, vagy pedig a finnek? Az előbbi eset megpecsételte volna a kolostor sorsát, mert a bolsevikiek nem szeretik az imát...

A sziget — szerencsére — Finnországhoz csatlódott. A szerzetesek tehát folytathatták imádságos munkálkodásukat.

Különös és szinte félelmetes az a mód, ahogy ezek a szerzetesek az újévre készülnek.

Óév utolsó estéjén levonul az egész rendház a földalatti kriptába. A homályos altemplomban koporsók sorakoznak egymásmellett: ugyanannyi

koporsó, ahány hajlott hátú, imádkozó szerzetes. Nem is koporsók azok, hanem inkább durván összetákolts, egyszerű ládák.

Döbbenetes ez a szilveszteri este!

Mindegyik szerzetes letérdel saját koporsója előtt. Imádkozik. Hosszan és komolyan. Aztán belefekszik s tágult nagy szemekkel nézi a kriptá gyertyáinak imbolygását a hideg kőfalon.

Néma csend következik.

A csendet nem zavarja semmi sem. Az orosz hómezők országútjai messze fekszenek a kolostortól. A szánkók csilingelő téli zenéje nem okoz zavart a szerzetesek lelkében.

Mire ráköszönt a szerzetesekre az éjféλι óra ütése, akkorra mindenki már egy másik, tisztult világban él, ahol nincsen többé sem dal, sem bók, sem nótá, sem csók, csak Sanctus...

Éjfélikor elimádkozzák a szerzetesek valami csodás oroszos dallammal a — *halálraítéltek imáját.*

*

Ez a megható szertartás jutott eszünkbe a nótázóval kapcsolatosan. S úgy érezzük, hogy nem túlozunk, ha azt mondjuk, hogy mindkét helyről — az utcáról is és a kriptából is — ugyanegy igazság kiált felénk: *az élet halálra van ítélve.*

Valóban, nem biztos itt, ezen a földön semmi sem, csak a vég!

Ezt vallja a dal is és ezt hirdeti az ima is!

Mindenütt halálraítéltek zsongnak. Mindenütt töprengők vonulnak. Mindenütt a végcél felé menekelnek és mindenütt az anyafölddel egyezkednek...

Nincsen maradandó lakásunk a földön!

Ki nincsen halálra ítélve azok közül, akik megszületnek? Ki meri biztosra venni, hogy túléli a mai napot, a megkezdett hetet, hónapot, vagy évet? Ki mer számítani a holnap életlehetőségei között a szüntelenül követelt mea culpa-ra? A megtérésre? A megkomolyodásra?

Nem biztos, hogy a **következő** perc is a miénk lesz. „Csak egy lépés választ el engem a haláltól.”

(Kir. I. 20, 3.) S ez a lépés néha olyan **keskeny**, mint a hajszál. Rövid, mint a szívverés.

Az élet nem lehet **elég**-
gé hálás az Egyház iránt,
azért, mert a Felfeszített
keresztjével olyan levegőt
áraszt az ember arcába,
ami józanít és komolyít.
Fölemel és bátorít.

A kereszténység csodás
fényt vetít a halál feje
köré: a további, az örök
élet fényét. Oh, ez a fény
nagy jótétemény! Világít.
Eligazít. Melegít. Ez a fény
spirituális híd az élet két
partvilága között: a testi-
ség és a lelkiesség között.

Ne feledjük azonban azt,
hogy ezen az úton, ezen
a hídon csak egy irányban
szabad haladni: *a lelkiesség
örök világa felé!*

De nem rák-módra, ha-
nem égre néző szemmel!

Aki így utazik és min-
dig „hazafelé” néző arccal
dolgozik, az célhoz jut.

Tanuljunk meg tehát *jól*
és *okosan* élni!

Ne gondolja senki sem,
hogy ennek az életnek
első leckéje: a koporsóban
való alvás. Nem! Nyug-
ágyon és szalmazsákon is

átjárhatja az ember fejét egy-egy komoly gondolat, hiszen az élet komolysága nincsen sem szerzetesi cellához, sem koporsóhoz, sem csuklyához kötve. Az élet komolysága ugyanis nem több és nem kevesebb, mint az élet problémáinak vállalása, taglalása és megoldása.

Nos, ez koporsón kívüli munka! Ez nem *csak* szerzetesi munka és vasárnapi munka, hanem *mindenki* munkája és hétköznapi munka!

Ne féljünk ettől a kötelességtől! Vállaljuk el már ma, s ne hagyjuk azt holnapra. Szorítsuk magunkhoz s ne dobjuk a hátunk mögé — másnak!

Majd holnap! — zúgják a sétányokon és az élet napos oldalán... Nos igen, hagyjunk holnapra is valamit, de nem ám a munkát és a komolyságot, hanem a léhaságot.

Majd holnap szórakozunk, de *ma* dolgozni fogunk!

Holnap majd kielégítjük az önző kívánságokat, de *ma* előbb áldozatot hozunk.

Holnap majd megvesszük az ujságot, de *ma* előbb átolvassuk az evangéliumot.

Ime, így kell kezelnünk a pillanatokat. Aki így cselekszik, aki ilyen elvvel nyúl a mindennél értékesebb jelenhez, az már biztosította a következő pillanathoz is a komolyságot. Tűzzük tehát az első helyre az élet nagy műsorán az eltávozás eshetőségét és a sorból való kiállítás végzetes lehetőségét. Lépünk mindig azzal a gondolattal a napok, hónapok, évek — vagyis az események — futószőnyegére, hogy talán ez lesz a mi utolsó szereplésünk!

„Még életedben zengj dicséretet; míg élsz és virulsz, dicsőítsd és magasztald Istent, és dicsekedjél irgalmasságával!” (Jézus, Sir. f. 17, 27.) „Gondolj a végnap haragjára s a megtorlás idejére, mikor Isten elfordítja arcát!” (Jézus, Sir. f. 18, 24.) „Gondolj a végső dolgokra: és szűnj meg gyűlölködni, a rothadásra és halálra: és tarts ki parancsai mellett!” (Jézus, Sir. f. 28, 6—7.)

Ezek a gondolatok megtermékenyítik az életet!

*

Ez a világnézet gyümölcsöt terem. Gyümölcsöző lesz.

Ez a világnézet műsorra fogja hozni életünkben az *istenszeretet* és *egyházszolgálat* két nagy műorszámát. Ez a szeretet és szolgálat majd tartalmat ad az emberi életnek.

A szeretet és szolgálat melegít. Jókedvet, jóérzést, lelkiismereti nyugalmat ad.

A szeretet és szolgálat boldogít. Örömet, mosolyt varázsol a nappali küzdelembe és békés álmot terít a vánkosra.

Ez a szeretet és szolgálat még mást is hoz nekünk: üdvözt minket.

„Tudjad, — mondja Jézus, Sirák fiának könyve — hogy közel vagy a halálhoz, mert török közepette jársz és bajt hozó fegyverek felett sétálsz.”

Nos, a szeretet és szolgálat szelleme komollyá tesz minket és megóv bennünket attól a nagy gyötrelemtől és attól a fejfájástól, amit a komolytalan ember ezzel a vallomással kiált világgá:

Életünket sokszor elhibázzuk s mire belátjuk, már véget is ér...

Több komolyságot!

Az emberi élet mérhetetlenül sok komolyságot kíván!

Az ember ugyanis egészen különleges síkban mozog. Egyrészt Isten képére és hasonlatosságára van teremtve, másrészt pedig ura a földnek és irányítója a fejlődésnek.

Reánk van bízva az élet szekere s a kezünkbe van letéve a haladás gyeplője. Aki megőrzi komolyságát, az biztos jövőt teremt magának is és azoknak is, akik árnyékában állanak.

*Aki viszont nem áll hivatása magaslatán, az
veszedelmes ürt teremt azon a helyen, amelyen áll.*

*

Mi az ember?

Hosszúkás, ládaszerű lény, — mondja Kosztolányi egyik novellájában — a tetején egy csontgolyóval. Agyveleje: telefonközpont. A füle: rádiófelvevő. A szeme: sötétkamra. A szíve: szivattyú. A karja: emelőrúd.

Kosztolányi is érzi, hogy felületes képet ad az emberről, ha csak ennyit mondana. Hozzáteszi tehát: az egész ember mégsem gép! Ámbár az emberi szervek olyan hatást kelthetnek, mint a gép alkatrészei, — amiket olykor ki is lehet javítani a vegytan, a fénytan, a kísérleti lélektan elvei alapján — együttvéve azonban sokkal bonyolultabbak, sem hogy az embert a szervek végösszegének, vagy egyenesen következményeinek és együttesének tekinthetnők.

Valóban, aki az emberről számítást készít, az ne felejtse el azt, hogy az emberről nem lehet úgy beszélni, mint egy gőzkazánról. Az embert ugyanis nem benzin hajtja, hanem — lélek!

Az ember az ég és föld között áll. A földön állva az égig ér! *Mi a mennyei Atya gyermekei vagyunk!* Zsebünkben történelmi útlevél van: keresztlevél. Természetfeletti erők sínpárjai között állunk a hazatérés és az elszámolás izgalmaival a szívünkben. Arcunkat egy másik világ örök légvonaata csapkodja.

Bizonyos, hogy nagy, komoly helyzet!

S a forgatagban ott áll Éva leánya.

Kalapját igazítja. Gondozott, finom ujjával hajfürtjéhez nyúl, megigazítja azt is. Visszaejti kis kézitáskájába tükrös, rizsporos ezüstszelencéjét s szinte meg is mondja, amit érez:

Rendben vagyok! Már foroghat a föld!

Asszonyom! Ön körül súlyos felületesség terjeng!

Vegye tudomásul, hogy nem hajasbabák vagyunk, hanem Isten gyermekei! Nem pelyva vagyunk, hanem búzaszemek! Nem széltől hányatott nádak vagyunk, hanem az élet legjelesebb teremtményei. *Ez a helyzet többre kötelez bennünket, mint salonképessegre, többre, mint rizsporos felületességre.* Nem emlészik már az evangéliumra, amelyben a meszelt sírokról is szó van?

Nos, vigyázzunk tehát!

*

Sok a külsőség — kevés a belsőség.

Ezt más szavakkal így is mondhatnók: túlon túl sok a méz. Sok a festék. Sok a cicoma s kevés a belső tartalom. „Hasonlók vagytok a fehérre meszelt sírokhoz, melyek kívülről ékeseknek látszanak az emberek előtt, belül pedig tele vannak holtak csontjaival és minden undoksággal.” (Mt. 23, 27.)

Ne éljünk tehát abban a hitben, hogy egy szép mosollyal, egy szép ruhadarabbal megoldottunk minden életproblémát. A komoly életproblémák egészen más síkban fekszenek. Női vonatkozásban: a konyhai asztalon... a gyermekszoba ruhaszekrényében... a tükösárban... és az evangéliumos könyvben...

Ne feledjük a názáreti ház asszonyának szép szavait: Ime az Úr szolgálóleánya... Nos, ez a történelmi asszonyi megnyilatkozás alázatos benső tartalmat követel minden nőtől. Az élet kapui úgyis sokkal alacsonyabbak, semhogy át lehetne jutni azokon felvetett fejjel. Az élet csupa küzdelem és csupa munka, ahol a ruha a legjelentéktelenebb tényező! A ruha csak a pakoló papír szerepét játszhatja nálunk. A ruhának nem az a szerepe, hogy „embert csináljon”, hanem hogy ápoljon és takarjon.

Nem vagyunk hajlandók elismerni azt, hogy a ruhának „sorsdöntő” fontossága volna. Sem a cipő, sem a kalap nem irányít sorsot. Az sem igaz, hogy

„a köntösünkkel a jövőnket öltjük magunkra”. Az ember jelenét, jövőjét mindig a *belső tartalom* irányítja.

S mi ez a *belső tartalom*?

A lélek gyümölcsei: a szeretet, az öröm, a békeség, a türelem, a nyájasság, a hosszú tűrés, a szelídség, a hit, a szerénység, a megtartóztatás és a tisztaság! (Gal. 5, 19—23.)

*

Sok a testiség — kevés a lelkiesség.

Nagyon sok egyént az úgynevezett sex appeal, vagyis a nemi vonzóerő befolyásolja. Sőt! Sokat egyenesen csak ez kormányoz. Ez viszi ki őket a sétányokra és ez viszi őket a mulatóhelyekre.

Tudjuk, hogy a test Isten alkotása. De tudjuk azt is, hogy a test csak ház. A lélek hajléka. Múló tehát a dicsősége, miként mulékony a szerepe is!

S mit látunk mégis?

Azt látjuk, hogy a test körül olyan szolgálat-tétel folyik, ami már nem higiénia, hanem „kultusz”. Valóságos bálványimádás. Valljuk csak be őszintén: annyira a testnek élünk, hogy egészen megfeledezzünk a lélekről. Pedig egy a szükséges: „lelkiismeretünk azon bizonyága, hogy szívünk egyszerűségében és istenes őszinteséggel nem testi bölcseségben, hanem Isten kegyelmével jártunk ezen a világon”. (Kor. II. 1, 12.)

Az élet tele van zsúrral, bállal, estélyekkel és felvonulásokkal. Öltözködünk, de csak azért, hogy aztán újra átöltözködhessünk. Hazasietünk, de csak azért, hogy aztán máshova mehessünk.

Mi ez?

Kevés kivételben kötelező társadalmi érintkezés, nagyobbrészt azonban a testiség pogány istentisztelete, amelyen a mai ember „látszani” akar, nem pedig „lenni”.

Nagyon természetes, hogy az Egyház nem nézi — de nem is nézheti — szemlesütve ezt a könnyelmű életszemléletet.

*

Aszkétikát sürget a kozmetika helyett!

Önmegtágadást a túlzott szépségápolás helyett!
Nem vitás ugyanis, hogy túlzott mértékű a szépségápolás!

Egy kozmetikus a következőképen foglalja össze munkálkodását: Az asszisztensek egész tömegével dolgozom. Annyi orr-, áll-, szem-, homlok- és arccoperációnk van, hogy ügyfeleink két-három nappal előre jegyeztetik magukat.

Ügyfeleink — kezdve a bakfisoktól le egészen az öreg, ráncos matrónákig — készséggel vetik alá magukat a kikészítésnek és arcsebészetnek. Súlyos pengőket fizetnek szépségápoló javaslatainkért. Boldog türelemmel szenvedik el a jégmasszázszt, a viaszinjekciót, a forró törülközőkkel való gőzölést és a szájédesítés bonyolult műtétét.

Legjövendőmezőbb forrásunk — mondja — a fogasztás és a gyűrögetés. Ámbár nehéz testi munka és spártai étrend ugyanezekre az eredményekre vezetnek, az elpuhult nők nem vállalják ezt a kényelmetlenséget. Inkább hengergettetik magukat bonyolult gépekkel, csak hogy szétmorzsolódjanak rajtuk a zsírtestecskék.

Ime, milyen munka folyik a csiszolt velencei tükör előtt..., a függöny mögött..., a szépségápolás cégére alatt!

Nos és ha a kozmetikus helyett egy aszkéta ajánlgatná az önfegyelmelés és önnevelés emberformáló elveit?

Az azt tapasztalná, hogy elzárkóznak előle... Boldog Margit vezeklőve múzeális tárgy lett, a darócruhát pedig felváltották a szépségápoló műhelyek „forró törülközői”...

*

De van a felületességnek még egy végzetes veszélye:

Az emberek inkább lelkesednek a rekorderekért, mint a karakterekért.

Jól tudjuk, hogy a csúcsteljesítményekre szükség van! Fejlesztik az életkeretet.

Az élet azonban a lélekre épül!

Ne legyints tehát, ha az Egyház bőjtről beszél:

— Minek az?

A bőjt nem a valláserkölcös élet középkori csökevénye, hanem az önfegyelmelés egyik legjobban bevált tényezője! Vállald tehát a „szegény péntek”-et! S barátnődnek ne koplalókúrárt ajánlj, hanem önmegtartóztatást és önmegtagadást: pén-teket!

A szentek utánozni kívánják azt, „aki érettünk megostoroztatott”. Ostort fonnak tehát s azzal igazítják ki magukon azt a visszásságot, amit hátrahagyott rajtuk az áteredő bűn.

A felületesek előtt mindez örültség!

Ugyanakkor azonban gépekkel döngönyöztetik magukat, hogy „formába jussanak”.

Sajnos, a sanyargató ruha sem talál megértésre. De ha a boxművészek kékebbre verik egymást az érett berzencei szilvánál, akkor a felületesek nemzedéke vörösre tapsolja tenyerét!

Az öngyötrés — mondja a felületesség — természetellenes valami! S ugyanakkor a megtapsolt boxbajnokok drága beléptijegy mellett osztják egymásnak a szívgyödörütést, a gyomorszájütést, a horogütést és más efféle „szelíd” búbolásokat, amiktől pedig nagybőgőnek nézi a ráboruló kék eget a boxművész.

De nem folytatjuk a párhuzamot.

Aki nyitott szemmel jár a világban, az azt tapasztalja, hogy a világ tele van fonákságokkal és felületességgel. Tele van következetlenséggel és komolytalansággal.

Ezen a bajon csak az segíthet, ha a kereszt tövében helyezkedünk el s ezzel az örök métermértékkel mérjük fel tetteinket és törekvéseinket.

Az életkomolyság légvonata a Golgota felől fúj...

Megtéréssel büntetem magamat.

A „megtérés” körül többirányú fogalomzavar van.

Előrebocsátjuk, hogy a bűnösök megtéréséről lesz szó.

Ez a megtérés nem egy egyszerű „látogatás az Istennél”, amit időközönként meg is ismételhet az ember, mondjuk sátoros ünnepeken, missziók alkalmával. A megtérés sokkal komolyabb valami!

A megtérés „hazatérés” az Úr Isten udvartartásába.

Ez a megtérés nem ismeri a csapodárságot és a hűtlenkedést. Aki az Úr lábához ült, az maradjon ottan s kövesse az isteni parancsokat!

Szeresse Istent, szolgáljon neki s akkor üdvözülni fog!

*

Az öngyilkosságok szomorú lajstromán nem mindennapiságával bizonyára feltűnő helyet foglal el az az eset, amiről az alábbiakban beszámolunk.

1928-ban azzal lepte meg egy leány a szüleit, hogy áttért a görög keleti vallásról a görög katolikus hitre.

Egy év múlva azonban már szertartást változtatott, mert római katolikus zárdába lépett.

De csakhamar ezen is változtatott.

Nehezen bírta a jelöltek esztendejét, mert akaratára nem volt hozzászokva a komoly küzdelemhez. A lelki élet győzelmeit csak hírből ismerte, nem pedig az ízéből. Miután pedig az önlegyőzés és az önfegyelmelés nem ízesítette szájaszélét, így újabb megtéréssel szórakoztatta a világot.

Megírta szüleinek, hogy elhagyja a rendet s bejelentette, hogy áttér a református felekezethez, mert úgy érzi, — írta — hogy lelke csak ott nyugodhatik meg.

A harmadszori vallásváltoztatás után belépett a debreceni diakonisszák közé. Ilyen minőségben került egy kórházba, ahol betegeket ápolt.

A leány élete itt újabb fordulatot vett.

Megismerkedett egy fiatalemberrel. A két egyén az élet és halál birodalmában — a kórházban — egymásba szeretett. A féllábú férfi megkérte a diakonissza kezét s az „igen”-t mondott.

Megesküdtek, majd pedig elvonultak egy kis faluba.

Talán boldogok is voltak...

De csak két hétig.

Az ifjú asszony akkor ugyanis levelet kapott a szülői otthonból, az édesanyától. A levélben szóról-szóra ez állott:

„Lányom!

Megtudtuk, hogy ezért a mocskos, hitvány világért megvetetted Isten kegyelmét. A viselkedésed nagyon bánt bennünket és szégyeljük magunkat. Kerüld el szülőidet és szülőföldedet, de azért mi imádkozunk érted, hogy görbe útjaid ellenére is megtalálhasd az eget.”

A levél nagyon megrázta a fiatalasszonyt.

Egyik éjjel — amikor a házban mindenki elaludt — méregpohár után nyúlt. Az élettől ezzel a pár sorral búcsúzott el:

„Halállal büntetem magamat, mert elhagytam Krisztust!”

*

A fiatalasszony tévedett. Nagyon tévedett.

Neki „megtéréssel” kellett volna büntetnie magát, mégpedig egy valódi „hazatéréssel”.

Noha elzárták előle a szülőföldet, mégsem kellett volna kétségbeesnie, hiszen még mindig megmaradt számára az „ősi hajlék”: az örök Atya udvara.

Noha sokat tekergett, mégsem talált rá a Keresztrefeszítettre.

Ez volt a szerencsétlensége.

Egyszer ugyan ott volt már a Golgotán, amikor a zárdában volt, de akkor nem nézett fel a Keresztrefeszítettre!

Sokan keresik Krisztust. Nos, ezeknek e szerencsétlen lélek szörnyű példában mutatta meg azt, hogy hogyan *nem* kell keresni Krisztust!

A Krisztus-keresés az emberi élet egyik legkimagaslóbb feladata. Ezt mindenkinek meg kell oldania, de nem ilyen komolytalansággal, mert hiszen a Krisztus-keresés az emberi értelem és az isteni kegyelem együttes munkája.

A Krisztus-keresés nem kenyérkérdés! *Krisztusra találni annyit jelent, mint megtalálni az életet.* (Péld. 8, 35.)

*

Mindaz, aki panaszkodik és zúgolódik, az vizsgálja meg: nem hiányzik-e lelkében az oltárkép? Nem hiányzik-e lelkében az a szilárd pont, ahol gondolatai összefuthatnak és ahol fájdalmai feloldódhatnak?

A komoly, Isten-kereső lélek rájön arra, hogy nincsen rémesebb szerencsétlenség, mint mikor üre-

sen mered eléje az a szeg, amelyről gyermekkorában a hit, remény és a szeretet képe mosolygott feléje.

Jaj! De nehéz annak, akinek a lelkében csak az üres szeg marad. Szomorú és sovány emlék!

Talán nem járunk messze az igazságtól, ha azt mondjuk, hogy az öngyilkosok többnyire ezen a szegen akadnak fenn...

*

Még mást is tanulhatunk ebből az eseményből.

Az élet tele van büntetéssel. Büntetéssel indult meg a földön az élet. A büntetés vesszeje végigér az egész történelmen. Az a legokosabb, aki önmagát igyekszik megbüntetni. De ne halállal büntessük magunkat, hanem étellel.

Megtéréssel!

„Megtérés.” Áldott egy szócska.

Te jelented a bűnösnek a békét, a gonosznak a nyugalmat. Te jelented az eltévedtnek a hazatérés és hazaérkezés édes érzését. Te jelented a tiszta szoba meghittségét. Te jelented a tiszta ablaktáblát a lelken. Te jelented a nyugodt életszemléletet: a nyugodt nézést, a mindenre való felkészültséget. A munkás életlendületet. Te adsz ízt a sovány kenyérnek és a vizespohárnak.

„Megtérés.”

Milyen kár, hogy nincsen tisztában veled mindenki. Valami fájdalmas ficamnak, kízó kényszer-zubbonynak gondolnak. Azt hiszik, hogy te vagy a remetebarláng csendje, a halottaskamrák mozdulatlansága, az élet megtagadása.

Micsoda tévedés!

A megtérés egészen másvalami.

A megtérés önmagam helyének megtalálása a Golgotán és a szerepem vállalása a nap alatt.

A megtérés nem más, mint a megszakadt vallási kapcsolat kábeljavítása a lélekben.

A megtérés nem más, mint hazatérés a tiszta erkölcs csendes kamrájába.

A megtérés egy csendes „nem” arrafelé, ahol azelőtt úgyis szemlesütve jártunk, mert féltünk a törvény pontjaitól, a rendőrtől és az emberek tekintetétől, no meg a lelkiismeret kínzó jajveszékelésétől.

Aki ki meri mondani a rozoga bűnös mult felé ezt a „nem”-et, az már megtért! Azt az Isten vette körül: nyugalommal, békével, boldogsággal.

Az nem lesz többé ideges, mert nem zavarja a lelkiismerete. Ne feledjük ugyanis, hogy nem a munka idegesíti az embert, hanem a vádoló lelkiismeret.

Sok erőt veszít az ember lelke.

Minden bűn megtépi. Minden gonoszság megvérzi. Mindez persze nagyfokú lelki elgyengülést okoz. Ezekben hiányzik az ellenálló képesség.

A szentekben viszont ezt az erőt csodálhatjuk!

*

Ne mondd azt, hogy „megtérnék, ha előkészítené valaki számomra az utat”!

Ne mondd ezt, hiszen minden út oda vezet! Mindenünnen magadhoz érkezhetsz. S ha önmagadhoz érkeztél, akkor már a magadé vagy és egyben az Istené!

Ismerős jelszó: Ha Isten velünk, ki ellenünk!

Nos, ez a jelszó a történelem legerősebb jelszava! Ott visszhangzott ez a jelszó az egész őskeresztény multban, s ott fog zúgni a történelem legutolsó felvonásának színpalái között is. Ne feledjük, hogy ez a jelszó a megtértek jelmondata. Ez a csatakiáltás a megtértek ajkán született s őket — csak őket — erősítette.

Ha erősek akarunk lenni, akkor éljünk az Istenközelség lehetőségével. Ha az Úr közelségében vetjük meg életünk sátrát, akkor egy hártavékony sátorlap alatt is biztonságosabbak lesznek az éjt-szakáink, mint a rablók fellegváraiban.

Ott szívesen fogunk élni!

Ott nem kiáltunk a halál után és nem nyúlunk

a méregpohár után. Az Isten-közelség sátorlapja alatt élni kívánsz, mert minden tiszta napod és minden igaz cselekedeted olyan érték, ami megbírja az emberek bírálataát és a másvilági élet mérlegét.

Minden idő, de különösen a mai idő erős lelkeket kíván. Olyan egyéneket, akiknek gerincében a tiszta lelkiismeret idegszálai futnak s akik ezekkel a rendes idegszálakkal békét tudnak teremteni mindenütt, ahol a gonoszság pillanatnyi zavart csinál.

De ki talál ilyen erős asszonyt? . . .

Ki talál ilyen derék férfiút? . . .

Bizonyos, hogy az ő becsük a korallokét messze meghaladja, mert szavukban és ruhájuk ráncában nem a halál vágyának betegségét terjesztik.

Az ő ajkukról a teherbíró élet lehellete sugárzik . . .

Ellene mondok! . . .

„Szervusz, Sátán!”

Nem szoktam figyelemmel kísérni a Nemzetközi Vásárból küldött rádióüzeneteket. A magunkfajta papi ember inkább az ég felé figyel.

Egyszer mégis csak rákapcsoltam rádiómat a vásári hullámokra.

Megbántam. Velem együtt bizonyára mások is!

Asszonysemélybe botlottunk. De még milyen harciasba. Bátorba és kényeskedőbe.

Üzent.

Üzenete üres volt és jelentéktelen. Nem is figyelt fel arra se Genf, se Róma.

Azt hihettük volna, hogy a „levegőbe” beszél, ha üzenetének utolsó üteme nem lett volna olyan, amilyen volt. Ez bizony elképesztő volt!

Így köszönt el:

... *Szervusz, Sátán!*

Kitől köszönt el ez a kis Satanella? Kinek mondta ezt az a kis Kleopatra?

Töprengésünk hiábavalónak bizonyult. Nem láttuk, hogy merre nézett, így tehát nem tudtuk meg azt sem, hogy merre ver a szíve.

Egy dolgot azonban valószínűnek tarthatunk: *bizonyos mértékig köze lehetett ahhoz, akit a rendes ember félelemmel és rettegéssel emleget.* Bizonyos kapcsolatai lehettek a Sátánnal...

No, csak ne ingasd dauerolt kis hajfűrtjeidet, mert szétszaladnak a „rendek”. Ne véd a nő nemet, mert bizony köztudomású, hogy már az első nő sem volt híján eme sátáni kapcsolatnak. Az ördög első szállásadója egy asszony volt...

A kapcsolat mindmáig fennmaradt.

*

A bűnös egyénben az ördög tartja megszállva a belső világ kapubejáratát. A bűnben élő emberben az ördög ül a gondolatvilág trónusán.

Ez a kapcsolat nem válik díszére és javára az embernek.

Az ördögöt ki kell tehát lakoltatnunk. Fel kell mondanunk az ördögnek.

Hogyan?

Egy regényből idézünk: A lélek egy szoba. — Nos, mit szoktunk csinálni a szobákkal? Hát kitakarítjuk! Tökéletesen és szépen. Azután fertőtleníteni kell, mert — jaj — a gonoszság gombái befészkelik magukat a repedésekbe. A szobát szellőztetni is szoktuk. Éspedig alaposan és gondosan. Az ablak alsó részén távozik a rossz levegő. Az ablak felső részén érkezik a friss levegő. Nos, a lélekbe is be kell eresztetni a felsőbb világ friss levegőjét. Égi léghezatra van szükség. Ez az égi léghezata lendületet teremt és életkedvet jelent.

A falakra új kárpitot huzatunk. Ezek az új kárpitok új színt hoznak az életbe. Az új színekről új ábrák kacagnak felénk, s lassanként elhomályosodnak, elfelejtődnek a régi gonoszság emlékezései. A régi izgató képek a semmibe vesznek. De aztán munkába vesszük a mennyezetet is. Újra meszeljük. A tiszta boltozat egészen könnyűvé teszi fejünk felett az eget. Lelkiismeretünk nyugodtabbá válik.

Az ablakokat lemossuk. Ezt azért kell megtennünk, hogy táguljon és tisztuljon a látóhatárunk. Nincsen nagyobb szerencsétlenség annál, mint mikor valaki nem lát messzire: a csillagokig, az igazságig.

A kilincseket is megtisztítjuk. Eltüntetjük a régi kísértők és házibarátok bűnös ujjlenyomatait. Ne fertőzzenek! Ne szennyezzenek!

Nos, és a rakott-padlót?... Azt megsúroljuk! Gondosan és alaposan. Minden szennyet felmosunk rajta. Eltüntetjük a bűnös lábnyomokat és azokkal együtt azt a szennyet is, amit a gonosztevők a házba

hoztak. Így takarítjuk ki a lelkünkbe hordott mocs-
kot. Azután pedig beeresztjük a rakott-padlót friss
színnel, majd felkeféljük a viaszkot. Bizony nagy
munka ez! Szolgai munka! De megéri. Ragyogást
teremtünk magunk körül, hogy könnyen és állan-
dóan szemmel tarthassuk magunkat.

Az ördög kilakoltatása után új, egyszerű búto-
rokkal rendezzük be a szobát. A kandallóban kelle-
mes tüzet gyújtunk, hogy kellemes legyen a bel-
világunk. Egy kis lelki melegedés jól tesz kihűlt
terveinknek és törekvéseinknek. A Mária-szobor
elé pedig egy kis mécsest gyújtunk, hiszen vala-
mikor régen beléptünk a Mária-kongregációba...
Fogadalmat is tettünk! Nos, a fogadalom kötelez!

És ezek után nem nyitunk többé ajtót senkinek
sem...

Senkinek az égvilágon!

Aki egyszer felmondott az ördögnek, az óvatos
legyen, mert a kiűzött ördög ott lapul az ajtó előtt
és hetedmagával tér vissza, cipője talpán vissza-
hozza a sarat és sárosan végighempereg a pamlagon
és a Mária-mécsestnél gyújt rá a cigarettára...

Ezek után érthető az, miért is botránkoztunk

még olyan nagyon ezen a két szón: Szervusz, Sátán!
Azért botránkoztunk meg ezen, mert nem jó az
ördöggel cimborálni!

Pedig sokan vannak, akik köszönő — sőt tegező
— viszonyban vannak az ördöggel. Sokan vannak,
akik nem mondtak még fel az ördögnek, akik még
tovább kacérkodnak vele...

Szomorú társaság ez. Nagyon hitvány társaság.

A közmondás azt mondja: Nem jó az ördögöt
a falra festeni, mert megjelenik. Nos, a mi kis mű-
kedvelő rádióüzenőnk mindezt nem tudja.

Pedig nagyon okos dolog félni az ördögtől.

A nagylucskaiak is féltek. Igaz, mástól: a boszor-
kánytól. De rokoneset!

Nagylucskán meghalt egy öregasszony, akit a
nép „boszorkánynak” tisztelt. A nagylucskaiakat
vakrémület fogta el. Az a hiedelem terjedt el ugyan-
is a faluban, hogy a meghalt boszorkány — miután
láthatatlanná vált — még pokolibb hatalommal ren-
delkezik. Félelmükben aztán boszorkány-örséget
szerveztek, hogy tartsa szemmel az öregasszony
háztáját.

De nem elégedtek meg ennyivel sem!

Hogy a meghalt asszony kísértetként vissza ne
térhessen, balsarkára patkót vertek, hogy ha mégis
visszatérne, hallható legyen a járása. A holttest
szájába pedig mákot tömtek, hogy, ha netalán
átkozódna, megtudhassák, merre szórta azt. Mind-
ennek tetejébe aztán egy vaslapáttal jól elverték a
halott asszonyt, hogy kiűzzék belőle a „kerítés ördö-
gét”. Aztán pedig kivitték az udvarra a lakás összes
söprűjét s a nyílt színen elégették azokat, nehogy
visszalovagolhasson rajtuk...

Felesleges külön kijelenteni, hogy a nagylucs-
kaiak helytelen dolgot cselekedtek. Éspedig azért,
mert meggyalázták az emberi testet.

De van valami megdöbbenő a cselekedetükben.

Mi az?

Féltek a Gonosztól. Rettegtek a Rossz-szellemről.

Ne is kacérkodjunk a Gonosszal. Hanem egés-sünk el inkább minden seprűt, amin visszajárhat. Természetesen nem valódi seprűkre gondolunk, ha-nem másfajta kísértő alkalmatosságokra: fényképek-re, levelekre, dugva őrzött regényekre, erkölcstelen képekre, hajszálakra, titkos levelekre.

Ezeket lovagol az ördög. Visszajár rajtuk.

S jaj annak, akihez visszajön, mert hetedmagá-val tér vissza! Nem találván magának nyugalmat, így szól: „Visszatérek házamba, ahonnan kijöttem. És eljövén, üresen találja azt, kisöpörve és feléke-sítve. Akkor elmegyen és magához veszen hét más lelket, magánál gonoszabbakat és bemenvén, ott laknak; és annak az embernek utóbbi dolga rosszabb lesz az előbbinél.” (Mt. 12, 44—45.)

Szomorú restauráció ez! Nagyon szomorú!

Isten saját képére és hasonlatosságára terem-tette az embert. Isten gyermekei vagyunk. Örökö-sei és fogadott fiai. Ne feledkezzünk meg tehát erről az emberi méltóságunkról és ne játsszunk az Isten-eszme örök ellenségével: a Sátánnal.

A sátán elég ügyes ahhoz, hogy kifonja a kacér-kodás és a játék selyemzsinórjaiból az elvetemült-ség hajókötelét.

Miután mi félünk az ördögtől, azért mi nem így szoktunk elköszönni egymástól: szervusz sátán, hanem így:

„Isten veled!”

Ez a két szó az élet és a társadalmi élet két legszebb szava. Szentek és tudósok, ifjak és öregek, koldusok és királyok kiáltják egymás felé.

E két szó hallatára felvidulnak az arcok, az emberek szívébe pedig remény költözik: a gond-viselő és emberszerető Istenbe vetett végtelen remény.

E két szó felcsendülésekor kinyílnak a magas-ságos világon az ablakok, s az ember új kísérőt kap: az Istent, aki előttünk megyen, aki megfogja a kezünket.

Vezet...

Fejjel lefelé.

Fejjel lefelé . . .

Az ember is kerülhet ilyen nem kívánatos helyzetbe, mégpedig akkor, amikor bűnt követ el.

A bűn elkövetésével felfordul az ember körül a világrend: a fehér fekete lesz. A teremtmény szembehelyezkedik a Teremtővel.

A cserépfazék perbeszáll a korongossal.

Ilyenkor felborul körülöttünk a világrend s mi fejjel lefelé függünk, miként az egyszeri méh.

*

Egy bájos állatmese szerint* mézgyűjtő útra indult a kis méh. A gyalogszeder indái között repdesett. Egyszerre valami szokatlan dolgot érzett a homlokán, majd aztán a vállán is, végül pedig mindkét szárnyát beborította ez a csodálatos valami. Nem tudott mozdulni. Megmerevedett. Felordított:

— Jaj, nincs tovább!

És ekkor meglátta a csodát. Melle felett finom ezüsfonál feszült. Nem szakadt el. A vállán is keresztülfutott egy szál. A potrohán is. A lábán is. A levegőben is csillogott néhány ezüstszál.

A méh megdöbbsent.

Kiáltani akart. Nagyot, amelyet egy kicsike méhecske csak tud:

— Fogságban vagyok.

A méhecske a pók fogságában volt. Hogy hogy jutott ide? Egészen közel hozzá illatozott a jázminbokr. Ez vonzotta.

Napfénytől ragyogó égbék köntösben röppent arra egy kicsike pillangó. Meghallotta a jajveszékelést. A méh bízni kezdett. Túlzott remény volt. A pillangó óvatosan elkerülte a jázminbokrot s messziről szólt oda a szegény méhecskének:

— A más kárán tanulok. Ha nem vigyázok, akkor ma neked . . . s holnap nekem . . .

* A „Kis Hitterjesztő” egyik meséje nyomán.

A halálfélelem rendkívüli erőt adott a méhecskének. Erőlködött. Küszködött. Az erőlködések azonban újabb bajba keverték. Az ezüstfonálkák még erősebbre húzódtak a teste körül.

A nagy küzdelem kifárasztotta. Elcsendesedett. Szétnézett s ekkor meglátta a gyalogszeder egyik hatalmas levele alatt az ő szörnyű ellenségét. Ott ült egészen közel hozzá.

A pók volt az.

A méhecske a halálnak nézte. Neki az volt.

— Hitvány alattomoságodért lakolni fogsz — kiáltotta a könnyező méhecske. — Jöjj csak közelembbe, megtapasztaltatom veled, hogy mire képes a méh!

A pók közelebb húzódott. Meghallhatták egymás szívének dobbanását. A pók felsziszogott:

— Mi jogon kiabálsz? Még neked áll feljebb? Nem elég neked a nagyvilág? Mit zavarod egy békés pók hajlékát? Mit zavarod remeteéletemet?

A méhecske meglepődött. Nem várta ezt a hazug, álnok beszédet.

A pók közelebb húzódott. Majd megszólalt valami alattomos, undorító mosollyal:

— No, nyugodj meg, hiszen én éppen azért jöttem, hogy segítsek rajtad. Maradj csak nyugodtan.

A pók most pontosan a méhecske mellé csúszott. Alaposan szemügyre vette, hogy mennyire tekeredett bele a hálába, majd megszólalt. Szemforgatóan és álnokul:

— Nos, húnyd le a szemedet. Aztán maradj veszteg.

A kis méh megszédült. És ekkor hirtelen azt érezte, hogy gyors iramodással egyhelyben forog. Úgy is volt.

— Én jó Teremtőm, mi van velem? — rebegte elhaló hangon. És többet nem tudott mondani. Ekkora gonoszságra nem számított. Olyan volt a pók fogdájában, mint egy szorosra gubózott báb.

A pók még mindig félt a méh fulánkjától. Elhúzódott.

— Nos, hogyan érzed magadat?

A méh elsápadt. Nem szólt semmit. De amint gyötörni kezdte az elviselhetetlen, halálos szomorúság, akkor szinte ész nélkül indult el ajkáról a könnyörgő szó:

— Oh, ölj meg! Ölj meg mielőbb! Nem bírom viselni érzéseimet. Nagyon kínoz ez a rongy élet...

— Ohó! — gúnyolódott erre a zsvány. — Nekem nagyon mindegy, hogy hogyan halsz meg. Nekem csak a véredre van szükségem. Vér... vér... Vér kell nekem!

A méhecske szívében nem dobogott többé a remény. A pók észrevette ezt. Gyorsan újabb fonalakat szőtt s aztán húzni kezdte terhét a gyalogszederbokor alá...

— Így, kedvesem, ide az árnyékba, nehogy a nap melege gyorsan kiszáraitson. No meg azért is, nehogy az emberek útjába essél. Valaki még meg is rabolhat. Kiszabadíthatna. Pedig kár lenne érted.

És a kis méhecske néhány pillanatra mulva ott függött sűrű, sötét siralomházában.

Fejjel lefelé...

*

Ugy-e, sajnáljuk ezt a kis méhet?

Szegényke póruljárt. Igen, mert nem járt nyitott szemmel. És elvérzett, miként mi is, valahányszor nem kerüljük el a bűnalkalmakat, a bukások pókhálózatait.

Ezeket a nagy Pók szövi. Az ördög.

A lélek bukása teljesen úgy folyik le, mint a méhecske pusztulása.

*

A méhecske a *szárnyaival* vágódott bele a vesztébe. Nos, minket is legtöbbször szárnyaink veszítenek el. Ezek a szárnyak: a vágyak! A tudás-

vágy! A szárnyaló tudás. A fellegekben járó öntudat. Az éigigvágódó gőg. A hiúság. A nagyzolás.

Az ördög rendesen itt fog meg bennünket.

A tanulság?

Óvatosan szárnyalj on az ember!

A *jázzminbodor* sem hiányzik a mi bukásainkban. A jázzminbodor különféle változatai ezek: a hirdetőoszlop... a kerti pad... az öreg diófa... Valami ezek felé vonz bennünket. S itt vár bennünket ezüsthálójával az ördög.

A tanulság?

Kerüljük el a bűnrevivő helyeket!

A méh csak akkor tudta meg, hogy ki nyúlt bele az életébe, amikor a törbejutás után megpihent egy percre. Akkor pillantotta meg a falevél alatt az ellenséget.

A tanulság?

Az ördög csak azután röhög bele az arcunkba, miután a vékezés után nagy csendben megtöröljük a szánkát. Előbb nem jelentkezik. Előbb nem véteti észre magát.

És akkor?

Felelősségre vonjuk.

A nagy Pók azonban ellentmond nekünk azzal, hogy nem ő tervezte ki a mi végzetes sétánkat, hanem mi magunk. Viszontváddal áll elő: hogy mi nyomultunk bele az ő világába. Azt mondja, hogy mi léptünk rá az arcára, mi feküdtünk az ölébe, nem pedig megfordítva.

— De hiszen nem olyan nagy baj ez! — csendesíti az ördög a bűnöst. — Csak csend legyen és hallgatás.

— Ne moccanj! — Ne nézz fel az égre! — Húnyd be a szemedet! — Ne nyugtalankodj!

S a bűnös szótfogad.

A bűnös szívesen beleegyezik ebbe a bál utáni szélcsendbe, a helyett, hogy világgá kiáltaná fájalmát.

S ez a csend további gyötrelmek melegágya lesz.

Az örvényt örvény követi. Az egyik bűnt a másik.

Egyszer aztán felsír bennünk a kétségbeesés.

Halált emlegetünk. Nem akarunk tovább élni. Gyűlöltté válik előttünk az Isten napja és az élet sok apró finomsága. Gyűlöltté válik a munka, a küzdelem és nem hiányzik a győzelem sem.

Az öngyilkosok nagyobbik hányada azért veti el magát az élet nagy ajándékát, mert gyötri őket a lelkiismeret.

Az ördög azonban nem a halálunkat kívánja, hanem a vérünket. S hogy sokáig hulljon a bűn által okozott sebből a vér, azért emberkerülővé, magányossá tesz bennünket.

Jelszó: Ne lássa senki sem a sebedet. Ne tudja meg senki se a bűnödöt. Az ördög attól fél, hátha segít valaki rajtunk. Mert emberek járnak körülöttünk, akik jók...

Az Egyház szolgál!

A bárányt keresik, amelyik fennakadt a sziklán. A méhet keresik a szederinda levelei alatt.

Az ördög azonban eltakar...

*

Ime, mire tanít bennünket a méhecske esetel

Most már tudjuk, hogy miért van annyi megcsappant életkedvű ember a világon. Nos, ezek valamennyien fogságban vannak. Elvesztették a lélek szabadságát. Pedig ez nagy kincs...

Ez a lelki szabadság szüli az ártatlan mosolyokat.

Ez szüli a tiszta dalt.

Ez szüli a jóságos emberi szót.

Ez szüli az élniakarást.

Ez hiányzik azokban, akiket felakasztott az ördög a bűn rozsdás szegére:

Fejjel lefelé...

Kötélékek áldozatai.

A bűnös kötélekekről és a bűnös kapcsolatokról lesz szó.

A Ferenc József-rakpart járókelői arra lettek figyelmesek, hogy az Erzsébet-híd közelében, a Duna szélén egy apró játékhajócska úszkált a vizen.

A játékszer le-lesüllyedt, majd ismét felbukott.

Akik a kis hajócskát jól megfigyelték, azok azt is észrevették, hogy a kis hajócska orrára egy zsineg van kötve s erre a zsinegre valami nehéz súly akaszkodott. Ez a súly billentgette meg a játék-hajót.

A rendőrség mentőmotoros tagjai is vizsgálták az esetet. Az egyik őrszem a mentőmotorral a kis csónak mellé vágatott. A parton állók csak azt látták, hogy a rendőr csáklyát húz elő, belemártja a vízbe s valami nehezebb tömeget vonszol a motor felé. A rendőr kihajolt a csónakból s a következő pillanatban egy nyolc-tíz éves, fürdőruhás kisfiú holttestét emelte be a mentőcsónakba.

A játékcsónakot és a gyermeket egy zsineg kapcsolta össze.

A rendőrség csakhamar megállapította a kis-gyermek személyazonosságát.

A szerencsétlenség részleteit is összeállította: A szőke hajú kis fiúcska az egyik dunaparti csónakház talpfáján szórakozhatott: úsztatgatta kis játék-hajócskáját. Valószínűnek látszott, hogy a gyermek egy arra jövő hajó hullámverésétől leszédült az imbolygó talpfáról. De hogyan? Bizonyára úgy, hogy a hullámoktól hanyódó játékcsónak lerántotta a Dunába.

A gyermek tehát áldozata lett a játékanak: a játékcsónaknak és a kezére hurkolt zsinegnek.

*

Ez a dunaparti gyermektragédia sokszor megismétlődik az életben. Százan és százan vannak a

világon, akiket a bűnös szenvedélyek zsinege összefűz valamivel, vagy valakivel.

A rendetlen kapcsolatokra gondolunk.

Ezek a rendetlen kapcsolatok szintén megkövetelik áldozataikat.

Néha király az áldozat. Néha pedig szegénylegény. Néha leány. Néha asszony.

A világ ilyenkor összecsapja kezét és csodálkozik. Csodálkozik a királyi tragédián, mert királyi koronás fej tűnik el az izapos sárban. De éppúgy csodálkozik azon is, ha lilium törik a sárba.

Aki a dolog mélyére néz, azt nem lepi meg az eset, mert ahol a kézfejre a szenvedély egy játékszere fonódik, ott mindig fenyegetőzik a szerencsétlenség és az elbukás lehetősége. Az ördög a szenvedély selyemzsinórját hajókötel erősségüvé fonja át s ez a szenvedély úgyannyira ráfonódik az ember kezére, fejére, hogy elveszíti az egész embert. Magával rántja.

Nem kivétel a király sem.

A király sem engedhet meg magának veszedelmes játékot. Nem kacérkodhatik férjes asszonnyal. Nem utazgathat és nem szórakozhat idegen istennővel. Előbb-utóbb bálványimadásba süllyed.

A király is megszedülhet. Megszédíti a társasélet hullámverése és az a veszedelmes játékszer lesz a veszte, ami a szenvedély selyemfinom szálával a kezére fonódott.

Azt mondja a közmondás: Más kárán tanul az ember. Nos, az élet sokszor talál királyi példákat, hogy levonjuk azt a tanulságot, amire a koldusnak van szüksége a hétköznapi porfelhős forgatagban.

*

A kártyásokról is szólhatunk.

Jegyezzük meg, hogy a szenvedélyes kártyajátékos már maga is kártya. Kártya az ördög kezében. A szenvedélyes kártyást belekeveri az ördög a harminckét levél közé harmincharmadiknak.

A szenvedélyes kártyás többé nem tud már kiszabadulni a társaságból. Számít és veszít... Veszít és számít... És újra veszít. Elveszti az idejét. Elveszti a munkakedvét. Elveszti a pénzét: először a napi bért..., aztán meg a heti bért..., majd az egész havi fizetését.

Sok ember reménye, becsületes, fáradságos munkájának gyümölcse kártyavárként omlott össze a kártya ördöge miatt. Vannak, akik a börtön belsejével is megismerkedtek a kártyaszenvedély miatt. Sokan lettek már a kártya miatt nincstelen nyomorogók, rongyos csavargók, — az élet tékozlói.

Szinte hemzseg az élet az ilyen Duna-parti és Themse-parti tragédiáktól. Ezren és ezren vetik el maguktól az életet, a koronát, a pénzüket, csakhogy továbbra is rabjai maradhassanak a szenvedélynek.

Ezek a szerencsétlenek nem égi szemszögből nézik az életet, hanem a földi örömek szemszögéből. Ők már képtelenek lemondást gyakorolni. Képtelenek kiszabadítani magukat. A jelen pillanat öröméért kártyára teszik a holnapot és a holnapután is. A pillanatnyi helyzet kormányozza őket. Közben pedig elvesztik a gyeplőt a jövő felett.

*

A sok veszedelmes kapcsolat közül csak egyet említünk még meg: *a bűnös szerelmet*.

De beszéljen helyettünk erről Ábris fráter:

— Tán huszonnégyszáz voltam, — mondja Ábris fráter Gárdonyi: Isten rabjai című regényében — mikor szeretházunk sekrestyése megbetegedett. A veszprémi kolostorunkban történtek a dolgok. A prior atya engem rendelt helyettesének.

Egy misén felötlik nekem egy fiatal, gyászruhás asszony. Nem szoktam pedig asszonyra nézni. De úgy állt a szeme rajtam, akár a tüzes parázs. Csak nézett, nézett.

A nézést aztán ismerkedés követte. Bár ne történt volna meg...

— Bár ne szóltam volna utána, — mondja Ábris fráter Jancsikának — mert akkor nem történt volna semmi sem velem. Mert *ördögnek a fonala a szó: abból fon kötelet, hogy elrántassa a keresztény lelket.*

Aztán jött a következő lépés.

Ahogy a másnapi misén Ábris fráter körülhordozta a perselyt, az asszony belévet egy kis összegöngyölt papírt.

— Azt kellett volna tennem, — vallja be Ábris fráter — hogy odaadjam a levélkét a priornak. De az ördög akkor már fogott. A farkas a fogával ragadja az embert, az oroszlán a körmével. Az ördög az asszony szemével.

És Ábris fráter kilépett a rendből az asszonyért. Elcserélte az Eget a Földért.

Alig múlt el egy esztendő, Ábris fráter már így kesereg:

— De üresfejű ez az asszony! Nem telik bele tízhúsz év és elhervad a szép bőr, elfonnyad a szép hús. A legszebb macskából is vén macska lesz valamikor. És én az örök életre való jussomat adtam oda! Hát nem vagyok-e én százszeres bolondabb a bibliai Ézsaunál?...

Nos, ez a vallomás mindazok ajkán meg szokott születni, akik elcserélik az égi koronát egy asszonyi főkötőért.

Idővel mindenféle szerelemnek vége szokott lenni. S ilyenkor felébred a lélek. Felsír. Felzokog. Bocsánat után könyörög. Felzokogott Ábris fráterben és felzokog minden királyi fráterben és fel fog zokogni benned is, ha netalán te is eladtad az örökkévalóságot egy pillanatnyi öröméért, a bűnös szerelem csókjáért.

*

Vannak más rendetlen kapcsolatok is.

Karajosné nem tud meglenni például — az utca nélkül.

Pedig nem ott született! De ott nőtt fel és talán ott fog elesni is, hiszen ez volt élete harcmezeje. Valódi vándormadár volt.

Még nem készült el a reggeli, de már „kinézett” az utcára. Megnyugodva tér haza: az utcák nem tűntek el az éjszaka.

Már közeledik az ebéd ideje. A hivatalban éhes férfi dolgozik. Az iskolában éhes gyermekek várják az utolsó csengetést és Karajosné még csak most ért az ötödik szomszédhoz. Olyan ártatlanul fogja köténye sarkát, mintha ápolónői szolgálatot teljesítene az utcán.

A gyermekek már otthon vannak. Tüzet raktak. Ebéd után vágyódnak. De a víz még a kútban van. A sárgarépa pedig még a piacon van.

Jön a férj is. Nincsen ebéd.

Ebéd helyett „várakozó leves” van „rántott civakodással”. A férj bosszús:

— Te utca seprűje! Nem nyelt még el valamelyik kapualj? Hát nem tudsz itthon ülni? Nem tudsz itthon dolgozni?

Az utcán pedig röhög a szenvedély.

— Az asszony nem a tiétek. Az enyém! Telefon-dróton rángatom. Mi már nem élhetünk egymás nélkül. Ez az asszony „ékkő” az utcai forgatagban...

*

Az életnek még sok más áldozata is van.

Néha egy tintatartó követeli meg az áldozatát. Egy tintatartó, melyhez rendetlenül ragaszkodik valaki.

Néha a betűnek, a sikernek, az elismerésnek is vannak áldozatai. A nyomdafesték nagyon szédít.

Talán van egy könyvünk, fényképünk, hegedűnk, ecsetünk, gyűrűnk, poharunk, tányérunk, szé-
künk, ágyunk, barátunk, kártya-társunk, amiket és
akiket a rendetlen szeretet cukorzsinegei fűznek
szívünkhöz.

És mert a szív nem szereti a „szakadást”, azért
aztán benne maradunk a bűnben és a hullámsírba
zuhanunk, mint a szőkefürtű kisfiú...

*

Ne engedjük, hogy vágyaink vezéreljenek.
Fékezze meg vágyainkat a bölcs előrelátás. A féke-
zetlen vágy ugyanis tetszést nemz. A tetszés tettet
szül. A tett szokást. A szokás romlást. A romlás
pedig kárhozatot.

Ájtatos asszonyok.

Az áhítat tartományában.

Jöjj velem egy sétára, de előbb kulcsold imára kezedet, mert az áhítat tartományába megyünk. Az ima birodalmába. Ebben a világban nem illik zsebdugott kézzel vándorolni.

Csak egy rövidke kis tanulmányi útról lesz szó. Ez a birodalom ugyanis olyan nagy, hogy lehetetlenség rövid idő alatt teljes egészében bejárni.

Bizony nagyon nagy ez a tartomány! Nagy, mert sokan élnek benne. Ott él maga a jó Isten is. Ő a megtestesült nagy áhítat. Ő az áhítat forrása és tengere.

Ott látjuk az áhítat tartományában az angyalokat is. Sokan vannak. Isten azért teremtette őket, hogy szüntelen áhítattal szolgálják őt.

Az angyalok kilenc kara volt az első megszálló csapat ebben a világban. Hódolatukat olyan nagy létrán végzik, amelynek teteje égig ér.

Itt sétálnak. Ez a processzió az áhítat egyik legfelségesebb formája. Egy élő, eleven nagy inczum ez a séta. Ezüsfüstölő helyett szívek és fejek hajlanak meg.

De nemcsak lebegő szeráfok vannak ebben a tartományban, hanem emberek is, akik földre borulva, imazsámolyra roskadva imádkozgatnak...

*

Térdelő emberek!

Színes és tarka tábor ez.

Az egyik helyen apró gyermekek hófehér ingceskében esti imákat gügyögnek. Másutt matróz-

ruhás iskolásgyermek kűszködnek imakönyvvvel. Felemelő látványt nyujtanak a férfiak is. Úgy ülnek a templompadban, mintha vártát őriznének. A jámbor asszonyok rózsafüzérimádkozása pedig egészen különleges látvány. De ne feledkezzünk meg a bűnösökről sem. A bűnösök a bibliai szavakat suttogják: Jézus, Dávid fia! Könyörülj rajtunk!

Milyen szép virágszedés ez a mennyország mezsgyéjén!

Micsoda csodás égi forgalom ez az Isten trónusa körül! A térdelő virágszedők ezrei szórják hamvas könyörgéseiket az isteni trónus karfájára.

Milyen nagy szeretet izzik az imákban! Mennyien csókolják a krisztusi köntös szegélyét! Mennyi gyarló, de mégis igyekvő simogatás izzik a röp-imákban!

Megfigyelted-e már az ima közben ájtatosan oldalra billent emberi fejet? Nos, olyan ez a fejhajtás, mint a szentkorona keresztjének ájtatos oldalra billenése. Kedves és alázatos.

Vedd észre, hogy sokan imádkoznak! Hosszú hajú remetefejek, fátyolos apáca-fejek, tonzúras papi koponyák, főkötös nagymamák, kéksapkás leányfejek, gondozott fürtű diákfejek tündöklének közelben, távolban. Ezren és ezren imádkoznak.

Mily megható lélek-párolgás ez a nap alatt!

Vedd észre, hogy mily sodróan dűbörög, száll kelet- és nyugat-, észak- és délirányban az ima!

S te magad is ott állasz az imádkozók között!

•

Imakönyv simul a kezedbe. Vászonzefedele drágakincs! Ne sajnáld tőle a simogató, becéző kézmozdulatot. Adj neki csókot! Az egészen mellékes, hogy ki írta. Nem fontos az sem, hogy milyen a kötése. Az imakönyv karcsúsága sem számít, hiszen az imakönyv nem csecsebecse. Az imakönyv mankó a kézben!

Az imakönyv lapjai titokzatos szárnyak a lel-
keden. Felemelnek. Magasba lendítenek. Istenig
emelnek.

Mit jelent az ember életében az imakönyv?
Nyugalmat. Biztonságos érzést. Boldogságot. Tisztes-
séges életelveket.

Aki valaha meg akarja írni az áhitat történel-
mét, az meg ne feledkezzék az imakönyvről.

Figyeld meg, az imakönyvnek nagy történelmi
szerep jutott. Mindenütt ott van, ahol ember van.

Ha valahol csend támad, csakhamar megjelenik
az imakönyv is s tartalmat önt a csendbe.

Ha valahol sírnak, akkor a zsebkendő mellett
az imakönyv nyújt vigaszt és nyugalmat.

Ha baj van valahol, az imakönyv orvosságot
szolgáltat. Az imakönyv lapjain gyógyító recept van.

Nem csoda tehát, hogy az emberekben valami
titokzatos hajlam él az imakönyvvel szemben. A
gyermek nem tudja még cipelni, de azért már köve-
teli. Nem tudja még olvasni, de azért már maga
elé teríti.

Figyeld meg a falusi embert és a falusi asz-
szonyt. Ha fényképezőgép elé áll, akkor nem gyöngy-
sorát fogdossa, nem a cigarettáját mutatja, hanem
imakönyvet vesz kézbe. Csak így — imakönyvvel
a kézben — érzi egész embernek magát.

Figyeld meg a romlatlan falusi asszonynépet.
Királyi áhitattal nyúl imakönyvéhez. Gyolcsken-
dőcskébe, vagy tiszta zsebkendőbe csavarja, úgy
hordozza keble előtt, mint régen az őskeresztények
az Eucharisziát.

*

S mi az imakönyv a szerzetesnő kezében?

A szerzetesnő kezében az imakönyv jelenti a hajnalt minden nyugalomával, minden csendjével és minden kegyelmi manna-esőjével. A szerzetesnő első hajnali kereső tekintete imakönyvének szól. Az imakönyvé az első csók is. Az imakönyvé az első meleg lehellet. Az imakönyvé az első meleg, meghitt tekintet.

S kivel felezi meg a szerzetesnő a napot? Nos, az imakönyvvel! Neki adja szabad perceit. Szabad óráit. Az imakönyvének ajándékozza szabadidejét. Munka után az imakönyvvel frissíti magát. Sőt még a szórakozásait is legtöbbször abban keresi.

Az alkonyat ismét csak az imakönyvé!

Abból olvassa ki a köszönet és a hála érett, szép szavait. Abból olvasa fel az Úrnak a maga összes hiányait, be nem teljesedett lelki vágyait és a rácsos-élet alázatos koldus-szavait. Sír. Könnyörög. S szép végső kimúlás után kiált, mert hiszen ezért élt, ezért küszködött s ezért gyötörte magát.

Az imakönyv tehát nem attrakció a szerzetesnő kezében. Nem néhány perces fényes szenzáció. Az imakönyv a szerzetesnő kezében a csodatételek kegyelmi eszköze: a keserű édessé válik általa. A szennyes pedig tisztává. A lehetetlen lehetségessé. A „nem” pedig „igen”-né!

Nem kétséges tehát, hogy az imakönyv megérdemli szeretetünket, hiszen az imakönyv az emberi élet szegletköve. Aki nem reá épít, az homokra épít. Aki nem hívja tanúul az áhítat küzdelmeihez, azzal nem lesz az Úr kezének ereje.

*

Bizonyosan benned is felmerült már a nagy töprengés: *mennyit imádkozzam?*

Nos, tégy úgy, mint egyiptomi József. Gyűjts annyit a hét kövér esztendő alatt, hogy legyen miből mézelned a hét szűk esztendőben. Imádkozz annyit a harmatos, esős napokban, hogy el ne száradjon benned az élet a nehéz, száraz órákban.

Oh, de jó az, ha van valamilyen lelki kincsünk, ami kamatozik! De jó, ha ima-tőke áll mögöttünk!

De jó, ha van miből élni!...

De jó, ha van miből csipegetni!...

De jó, ha van mihez hozzányúlni!...

De jó, ha van valami a multunkban, amire rá lehet kacagni!... Amire ráhagyatkozhatunk, amire hivatkozhatunk!

Imádkozz tehát sokszor és sokat, mert eljön az idő, amikor nem munkálkodhatunk már. Eljön az az idő, amikor nem bírja el a kéz már sem az imakönyvet, sem a rózsafüzért. Mily jó az, ha ilyenkor rákacag az emberre egy jól sikerült novéna, egy buzgón átimádkozott noviciátus, egy néhány éves áhítatos teológia, vagy egy néhány napos lelki-gyakorlat.

*

Másik nagy kérdés: *mikor imádkozzak?*
Következetesen!

Ha tegnap háromszor imádkoztál, akkor imádkozzál ma is háromszor! Ne csald meg a lelkedet. Ne kurtítsd meg áhítatgyakorlataidat. Ne akaszd szegre imádságos szép szokásaidat.

Légy hű ma is ahhoz, amiért tegnap lelkesedtél. Légy hű mindhalálig a Miatyánkhoz és az Üdvözlégyhez! És a többi szent imádkoz is: a reggeli és esti imádkoz, az evés előtti és utáni áhítatodhoz!

Emlékezz vissza iskolás korodra. Mily jól tudtad akkor az Egyház összes imáit! Milyen zengő hangon imádkoztad az Úrangyalát, a Hiszekegyet!

El tudod mondani még őket?

Úgy-e, kiestek már életedből? Ezek a régi, szép imák, talán már régen felvették a „néhai” nevet...

Mondd, nem hiányoznak neked ezek a „néhai” szép imáid?

Egy fájdalmas emléket hordozok. Valamikor egy beteg úri dáma ágya mellett álltam. A beteg megkért, imádkozzunk egy kicsit. De együtt! Hangosan!

Éppen harangoztak.

— Jól van, — szoltam — mondjuk el az Úrangyalát.

— Oh, ne ezt, — szolt az asszony — csak a Miatyánkot imádkozzuk. Én már nem tudom az Úrangyalát!

*

Kikért imádkozzunk?

Azokért is, akik nem szoktak imádkozni!

Vannak, akik nem imádkoznak. S vannak, akik nem mernek imádkozni, csak akkor, amikor nem látja senki sem őket. Nos, imádkozz mind a két táborért.

S ments meg valakit az imáddal!

Szövögesd naponta az ima selyemszárait s dob azokat a nyakas nyakakra, a bűnös lelkekre, hogy egyek legyünk valamennyien a kenyértörésben és könyörgésben.

„Megyek a templomba!”

Vitán felül áll, hogy az asszonyok nagy többsége nagyon szereti a templomot. Ájtatos lelkük nyugalmat keres ottan, s a templomban meg is találja azt.

Gondoljunk csak a májusi ájtatosságokra.

A májusi ájtatosságok a női táborban valósággal szent forradalmi megmozdulást váltanak ki. Ez érthető is! A tiszta a Legtisztábbhoz siet. Az anya pedig az Anyatárshoz.

Ez a tény nagy nyugalommal tölti el az Egyházat, mert az a nő, aki tiszteli a Szűzanyát, nemcsak hogy nem lehet démon, hanem határozottan „jó” lélek.

A nők azonban nemcsak a májusi ájtatosságokra szoktak tömegesen elmenni, hanem a szentmisékre is. Amíg azonban a szentmisére megérkeznek, addig sok minden történik...

Lássuk, mi?

*

Kezdjük azon, hogy *harangoznak*.

Tudjuk, hogy némelyik asszonynak hiába harangoznak. Szólhat akár a nagyharang is, nem zavarhatja magát. Vajjon miért? Azért, mert lelkében „kiégett a lámpa”. Nem „fogja” már a toronyból kirobbanó hullámokat. Nem dühös ugyan a harangszóra, de nem is veszi tudomásul azt, hogy az Egyház rákopog.

Szemrebbenés nélkül folytatja a foltozást, vagy a regényolvasást, mintha bizony „a fellegek elé harangoznának”, nem pedig a templomi gyülekezésre.

Harangoznak?

— Hát csak harangozzanak! — szól fagyos nyugalommal — nem érdekel. — S tovább pepecsel.

Akikről szoltunk, azok kevesen vannak.

Az asszonyok nagyobbik része felfigyel a harangozásra.

Van azonban ebben a tisztas táborban egy figyelemreméltó, különös asszonyi típus. Azokra gondolunk, akiket az első harangkondulás kizökkent a nyugalomból.

— Anyuka! Harangoznak! — szól a gyerek.

— Jaj! Le ne késsek! — idegeskedik az asszony. S e perctől fogva megváltozik a ház életformája. Lármázik. Siet. Mérgelődik. Zúgolódik. Sőt fenyegetődzik is!

A férj egyideig szótlanul nézi a zűrzavart, majd megszólal:

— Kedves, jó feleségem! Ez nem légvédelmi riadó!

A csendes szó célt téveszt. Háború születik belőle. A férj az asszonnyal zsörtölődik. Az asszony a gyermekekkel. A gyermekek pedig a házialkalmazottal kötekednek.

Nos, itt valami hiba van!

Akit a lélekből fakadó áhítat vonz az Isten házába, az már jóelőre úgy csoportosítja teendőit és úgy rendezi kötelességeit, hogy ne szakadjon meg a templomba menéssel a családi nyugalom aranyfonala. A hivatásos édesanya úgy rendezi el a dolgait, hogy helyén legyen minden a harangszóra.

Ismételjük: „legyen minden a helyén”.

Az egyszeri asszony ezt úgy magyarázta, hogy a férjét a kabátakasztónál fogva szegre akasztotta, a cselédet a sarokba állította, a gyerekeket pedig kizavarta az utcára. Ő pedig elrohant a templomba. Távozóban még visszaszólt:

— Sietek. Baj ne legyen! Hamar visszajövök! Bizonyára nem fogsz félreérteni, olvasóm!

Nem a templomjárás ellen szólunk. Mi csak azt akarjuk kihangsúlyozni, hogy a szorgalmas templomjárás nagy bölcseséget kíván. A templomszerető asszonynak úgy kell a dolgait csoportosítania, hogy templomi áhítatával ne keljen versenyre az otthon-

hagyottak átkozódása, mert az ilyen asszony „imát vet és szelet arat”.

*

No de most indulhatunk már!

Szép út és szent út az, amelyik a templomig vezet. Azt is mondhatnók: keresztút, hiszen a Golgota áldozatához vezet. Ezt az utat nagy csendben és összeszedettséggel kell járnunk.

A legtöbbben így is járnak!

Néhányan azonban hibáznak. Ezeknek elmondunk egy esetet Szent Bernát életéből.

A klastromban megszólalt a harang. Bernát zsolozsma-szóra indult. De rákopogtak, még mielőtt kilépett volna a szobájából. Rendtestvére meghajolt:

— Látogatók érkeztek.

Bernát lesietett a fogadószobába. Rokonnal találkozott. A rokon panaszkodott. Böven és nagyon hosszasan.

Bernát bólintgatott.

A búcsúzás után Bernát testvér az ablakmélyedésbe húzódott, kiszabadította fejét a kámszából s kiszedegette a füléből a rongydarabkákat. Hálás volt nekik. Megcirógatta őket:

— Megvédtetek. Nektek köszönöm azt, hogy megmaradt lelkem nyugalma. Nem zavart meg a világ. Nyugodtan fogok imádkozni.

Bernát testvér nagyon jól tudta azt, hogy aki templomba megy, annak nyugodt lélekre van szüksége. Az ég csak a nyugodt tükrű lélekben látszik.

Ha mi is Bernát testvér szellemében készülőd-nénk az imához, akkor nem keresnénk útítársakat akkor, amikor a templomba megyünk. Ahol ketten-hárman vannak, ott könnyen születnek megszólások, rágalmazások, viták.

A rossz hír „idegen anyag” a bőr alatt. Fertőz. Izgat. Zavar. Tép. Mar. Fojtogat. Keserít. Megtámadja a lélek törekvéseit. Kikezdi az ima örökszép gondolatait.

Vigyázzunk tehát a templomba vezető úton!

Legyen ez az út magános. Legyen egy költői szépségű, halk prelúdium. Ne robbanjon azon az úton semmiféle „Hallottad ezt?“, „Hallottad azt?“ Ennek az útnak csak egy szenzációja lehet: Krisztus meghalt értem a kereszten!

A templom bejárata előtt sokszor látunk elválni nem tudó asszonyokat és férfiakat. *Még ezt* mondják el s aztán *még azt*... Nos, ezek alaposan „kikészítik“ egymást. Ezek alaposan „beoltják“ egymást. Az ilyenek felett már hiába teríti szét az angyal az áhítat szent sátorlapját. Az ilyenek a templompadban az élet szenzációit boncolgatják, nem pedig Veronika kendőjét.

*

A templomba pedig ne menjünk üres kézzel!

Vigyünk magunkkal perselypénzt.

Tüzeljük meg áhítatunkat egy kis adománnyal. Így értékesebb lesz istenszeretetünk. Ez esetben igazolni tudjuk a szavakat a tettek aranyfedezetével.

A bibliás asszony két fillérje a legcsodásabb történelmi pénzdarab! Elvesztek Krózus aranyhegyei. Elvesznek a pénzfejedelmek papírai is. De a bibliás asszony kétfillérese él!

Él a történelem lapjain. Él az emberiség emlékezetében. Él az egyháztörténelemben. S élni fog mindaddig, amíg az emberiség áldozatos lelkületeről beszél.

A zsebkendő csücskébe kötött bibliás kétfillérest felejthetetlen dicsfény veszi körül. Krisztus irányította rá a fényszórót. Kis pénzdarab volt ugyan, de *szívből* adta a tulajdonosa, nem pedig kövér *pénztárcából*. Krisztus ezt az áldozatos mélységet felmagasztalta, mondván: „Bizony mondom nektek, hogy e szegény özvegy többet adott mindazoknál, kik a pénztárba tettek. Mert azok mind abból adtak, amiben bővelkedtek, ez pedig az ő szegénységéből belevetette mindenét, amije volt, egész élnivalóját.“ (Márk 12, 43—44.)

Ha tehát Istennek kedves dolgot akarunk cse-

lekedni, akkor nem a feleslegesből kell adnunk, hanem az élnivalóból, a megélhetésre szükségesből. *Az előbbi csak pénz lesz, de ez utóbbi adomány lesz!* Az előbbi hivalkodó csörgését el fogja nyomni az utóbbi alázatos szerénysége.

Bizonyára nem fog ártani, ha elmondunk valamit a perselyezés történelméből is.

Általánosságban azt mondhatjuk, hogy a templomi perselyezés egyházi, vagy jótékonysági célú adománygyűjtés. Hogy mire szolgál a különféle perselypénz, azt rendszeren jelezni szokták. Köztudomású például, hogy a Szent Antal-perselybe dobott adományok szegények istápolására szolgálnak.

Mi most a szentmise alatti kéziperselyezésről fogunk szólni.

Ennek a szentmise keretében végzett adománygyűjtésnek különleges történelme van.

Az őskeresztények maguk gondoskodtak a szentmiseáldozat áldozati anyagáról: a kenyér- és borszükségletéről. Tiszta gyolcskendőben kenyeret hoztak. Ezüstedénykében pedig bort. Adományaikat az oltárra tették. Mindez *felajánláskor* történt.

Minthogy nem volt mindenkinek bora, mint-hogy továbbá ostyát sem tudott mindenki készíteni, azért aztán az Egyház megszüntette ezt a szokást. De ugyanakkor alkalmat adott a híveknek arra, hogy pénzzel járulhassanak hozzá az oltári szükségletek anyagi fedezéséhez.

Mi a mai helyzet?

Ma nincsen már forgalom a szentmise felajánlási részénél. Nem visznek bort és kenyeret az oltárhoz. A hívek helyükön maradnak. Imakönyvükbe mélyedve ájtatoskodnak.

A felajánláskor azonban visszhang jön a multból.

Valaki megráz előtted egy kicsiny csengetyűs perselyt. Nos, az Egyház lépett hozzád. Az Egyház nyújtja ilyenkor a tenyerét. Adományt kér: ostyára ... miseborra ... gyertyára ... örökmécsolajra ...

Ne neheztelj ilyenkor!

Ne zúgolódj, testvér! Hiszen az utolsó vacsora termében vagy!... Nyisd ki a pénztárcádat és adj!...

Adj vissza valamit abból a harminc ezüstpénzből, ami Jézusnak olyan nagy fájdalmat okozott! Mutasd meg, hogy minden pénzedet fel tudnád áldozni azért, hogy helyrehozzad azt a gyalázatot, amit a fukar emberek díszpéldánya, Júdás az első szentmisén okozott.

Tíz kis fiú.

A tíz kis fiú bemutatkozik:

— Mi tízen vagyunk, de nem fiúk vagyunk!

— Mi, kérem, Parancsok vagyunk. Ha valaki kedveskedve, vagy finoman akar rólunk beszélni, akkor az így emleget bennünket: *Illemszabályok!*

— Hogy a címben mégis „tíz kis fiút” jelentettünk be az Impresszárió szerepkörét betöltő íróval, annak megvan a magyarázata. A parancsokra nem igen kíváncsi senki sem. A parancsok ridegek és mosolytalanok. Kemények és hajlíthatatlanok.

— Fiú-álarcot húztunk tehát magunkra s valóban nem csalódtunk. Egyszeriben mindenki felfigyelt reánk. Az emberek kíváncsiak lettek, de különösen az édesanyák! És általában a nők, akik mindig megcsodálják a kis fiút.

— Csodálatosak is vagyunk mi! Nem annyira látni kell minket, mint inkább hallani. Mindegyikünknek van valami mondanivalója. Egyszerűek leszünk, mint a vers és őszinték, mint a gyermek. Hisszük, hogy nem fog senki sem megharagudni ránk.

— A gyermeki őszinteségért és a gyermeki egyszerűségért okos ember nem szokott megharagudni.

Sietünk is sorbaállni. Szépen meghajtjuk magunkat és bemutatkozunk. A legszebb házból származunk:

— *Templomi illemszabályok vagyunk!*

*

T.: Én vagyok a Te Urad Istened! — mondja az Isten Fia az Oltáriszentségben. A templomba belépve a főoltárnak ajándékozod első tekintetedet, mert a főoltár szentségházában tartózkodik a ház Ura és Királya: Jézus Krisztus. Köszöntsd nagy tisztelettel az Oltáriszentséget, és pedig térdhajtással! Szépen hajts térdet! Jaj, ha látnák egyesek, hogy milyen hanyagul tisztelik az Oltáriszentséget, akkor igen megrestelnék magukat. A zsidók annakidején szintén térdhajtással járultak Krisztus elé. A mi térdhajtásunk egészen más valami. Ez már istentisztelet, de persze csak akkor, ha térdünkkel és hátunkkal együtt a lelkünk és a büszkeségünk is meghajlik! A szép térdhajtás törvénye ez: lassan, szépen és mélyen! Miután már üdvözölted és köszöntötted az Oltáriszentségben jelenlevő Jézust, azután a szenteket ábrázoló szobrokat is észreveheted.

I.: A szenteltvizet ne freccsentsd erre-arra, a falra, mert a templom beszentelése a pap dolga. Hintsd meg magadat vele s fohászkodj fel: tisztíts meg, Uram, hogy tiszta szándékkal és tiszta elmével lépjem át házad küszöbét. Frissíts fel kegyelmeddel, hogy éberem és érdeklődéssel vegyek részt a szentmisén és figyelmesen hallgassam az Igét. Közben keresztet is rajzolhatsz magadra, segítségül híván az Atyát, a Fiút és a Szentlelket. De szépen rajzold ám magadra azt a keresztet. Nem is jól mondják azt, hogy „vess keresztet!”, mert csak a cigánykereket szokás „vetni”. Sajnos, egyesek a keresztet is vetik. Hányják. Magukra dobják. Tiszteletlenül, mintha valami legyet hessegetnének a keblük felett. A keresztvetésnek is megvan éppen úgy a törvénye, miként a térdhajtásnak: Lassan, szépen és komolyan!

Z.: Megemlékezz arról, hogy Jézus az oltáron van. Tehát menj *előre!* A közelébe. Akit szeretünk, ahhoz közel megyünk. Körülvesszük! Húzódozni viszont attól szoktunk, akit gyűlölünk, vagy akitől rettegünk. Ne rettegj Jézustól, hiszen Atyánk ő nekünk. Mi pedig a gyermekei vagyunk. Gondolj a bibliai nyomorultakra. Milyen nagy vágy epesztette őket, látni az Urat. Gondolj a beteg asszonyra, aki egészen közel akart jutni az Úrhoz. Krisztust olyan sokaság vette körül, hogy majd agyonnyomta őt. S az asszonyt nem rettentette vissza a tömeg. Igyekezett, törekedett, nem úgy, mint te, aki azzal a jelszóval jössz el hazulról: „Benézek a templomba is!” Nos, ez csak azoknak az úgynevezett „oszlopos keresztények”-nek a jelszava, akik az oszlop mellé támaszkodva hódolnak Krisztus előtt. A mi jelszavunk ez: Bemegyek a templomba!

P.: Tiszteld a kort és a gyengeséget! A templom nem kávéház, nem színház! A templomban nincsenek „foglalt” helyek. Ha „törzsvendég” lennél is az Úr hajlékában, még akkor sem formálhatsz jogot a te „megszokott” helyedhez. Fontold meg, hogy az evangéliumban különösen tiszteletreméltó helyet kaptak az öregek és az özvegyek. Tiszteld őket. Ha öreg ember, vagy öreg asszony, vagy özvegy érkezik a templomba s ha nincsen már számára üres ülőhely, akkor állj fel te, a fiatalabb és add át a helyedet. Ez nem udvariasság, hanem keresztényi szeretet. Ez keresztény testamentum! A gyermekeidet pedig állítsd fel a padból, ne terpeszkedjenek el ottan. Tanítsd meg ezzel őket a gyermekeket jellemző önzetlenségre!

A.: Ne fecsegy a templomban, hiszen a templom az imádság háza! Ne köszöntsd ismerősedet, vagy szomszédodat világias köszöntő szavakkal! Nem való a templomban a kézfogás sem. Egy köszöntés megmaradhat. Falvakban látható már csak. Dícsértességgel köszönti a szomszéd a szomszédot. Ne forgolódj

a templomban! Ne nézz hátra! Ne légy arra kíváncsi, hogy ki érkezett a legújabbán s azzal pedig igazán ne törődj, hogy kapott-e új ruhát az ünnepre s vajjon ki és hogyan varrta. Aki a templomból hazatérve beszámolót tart arról, hogy ki milyen ruhában vett részt az istentiszteleten, az elvétette a házszámot. Templomba ment színház helyett.

R.: Ne cövekeld be magadat a pad sarkába! Menj beljebb! Menj a pad közepére, hiszen az is éppen olyan szent hely, mint a pad széle. Ha ragaszkodsz a pad széléhez, ez a makacs önzés jele. Ne feledd, hogy sem a makacsságnak, sem az önzésnek nincsen helye az Isten házában, de talán még neked sem! Mózes oldott saruval közelítette meg az égő csipkebokrot. Oldozd fel te is minden igényedet, minden bogaras görcsösködéseidet, amikor a legszentebb együttesbe, a szentmisén résztvevők áhitatos együttesébe érkezel.

A.: Ne késs el a szentmiséről. A szentmise alkalomával az Úr halálára gyűl össze az ő háznépe. A szentmise nagy dráma. Szent dráma. A misehallgatás komolysága elsősorban a pontosságban nyilvánul meg. Szentmise, vagy bármilyen ájtatosság, vagy szentbeszéd közben ne sétálj ki és be! A templom nem sétatér! A szentmise népe az utolsó vacsora termében van. Ettől a néptől mélységes tiszteletet követelnek a falak, a képek, a hittestvérek, de legfőképen a Keresztrefeszített. No és várd be a szentmise végét! A szentmisét nem lehet „korlátolt” pontossággal meghallgatni. Arra pedig ne hivatkozz, hogy vár az otthon. Ha kevés az idő, toldd meg egy lépéssel. Siess egy kissé jobban hazafelé s akkor behozhatol minden veszteséget: a perceket.

N.: Ha üdvösségesen akarsz szentmisét hallgatni, akkor ne „hallgasd” a szentmisét, hanem imádkozd együtt az Egyházzal. Szerezz be magyar nyelvű misekönyvet! Kapcsolódj bele az Egyház fölséges

imaközösségébe! Helytelen dolog, ha a szentmise alatt fogadott imáidat végzed. Ezt végezd el más-kor, végezd el otthon. A szentmise egy félóra a golgotai eseményekből. Hidegen hagyhatja az embert Jézus Krisztus szenvedése, gyötrődése és halála? S igyekezz az áldozáshoz is járulni. A részvétel így tökéletes lesz és teljes. Részt nyertél az érde-mekből és bekapcsolódtál a szállótökébe, melyből élet, erő és gyümölcs fakad. Ha más módszer sze-rint vagy jelen az Úr áldozatán, akkor csak tanu vagy, nem pedig „résztvevő”.

C.: Ne akassz pántlikát, olvasót, szalagot, virág-fűzért a szobrok nyakába! Ne díszítsd papírvirág-gal az oltárt! Az örök élet házába csak élő virág való! Gondolj kertészkedéseid közben az Úr sírjára! Látod, a jámbor asszonyok drága kenettel siettek a nagypénteki holttetem felé. Vigyél te is valamit. Kerti, mezei virágot. A virágot pedig ne fektesd az oltárra! Ne dugd a szenteltvíz-tartóba! Add oda a sekrestyésnek, vagy pedig azoknak, akik az oltár-díszítéssel meg vannak bízva. A virágodat pedig intsd szerénységre! Ne kívánd, hogy a virág mind-járt a pap keblére kerüljön, vagy a ministránsok kezébe! Ne kívánd, hogy a virágodat a legfőbb helyre tegyék: oda a „Jézuska mellé”. Ne szere-peljen titkos vágyaid között ilyesféle: „az én virá-gom „verní” fogja a Kovácsnéét”. Ne kívánd, hogy mindenki lássa áldozatodat, hiszen nem az emberek-nek hoztad, hanem Istennek. Nos, a jó Isten észre-veszi áldozatodat és megfizet érte kamatosan.

S.: A templomi tartózkodás szent érzelmekkel és tökéletes jófeltételekkel telíti az ember lelkét. Az Ige a kovász szerepét tölti be az életben. Telít és tüzesít. Főlemel és nemesít. Drága istenlátta és istenadta ajándékokkal gazdagodtál. Siess haza ez-zel a gazdagságoddal. Siess némán és szótlanul. Ne tarts tehát a szentmise után gyűlést a templom előtti téren. S ne zavard meg embertársaidat világias töp-

rengésekkel, lázító szólamokkal, izgató beszéddel, mert nagyot vétsz az Ige ellen és vétsz embertársad ellen.

Vigyázz s ne szórj konkolyt a búzamező fölé s ne gázolj a friss búzavetésen. Ha mégis megteszed, akkor rólad szólt az Úr akkor, amikor az alattomos, ellenséges emberről szólt. Vigyázz, testvér: Ne vess konkolyt a búza közé! Ne bírárd a hallott szentigét, hanem nézz a földre s szemlesütve menj haza s többé „ne vétkezzél”...

Virágzik a szív . . .

Az a cudar szerelem! . . .

Húgom!

Régen nem volt olyan izgatott ez a vén földgömb, mint 1936 végén. Egy nagy kérdés ágaskodott a föld hátán. Nagyobb a Himalájánál!

Az volt a kérdés: lemond-e a trónról VIII. Eduard, vagy nem. Őt világrész latolgatta az eshetőségeket. Napokon át nem tudták becsületesen kialudni magukat a miniszterek. A szalonokban is éjjel utánig vitáztak: marad? . . . lemond? . . . A legjobb barátokból ellenfelek lettek, mert ellentétesek voltak a vélemények.

Végre bekövetkezett a döntés. Eduard király polcra rakta a királyi koronát. Nem volt tekintettel sem a könnyező indusokra, sem az imádkozó angolokra. Nem hallgatott a „bánatos” Ausztráliára sem. Senkifiára! Csak a szívére!

Ez a szív Simpsonné nevét dobogta.

Eduardnak választania kellett.

Választott is! De nem a koronát, hanem a nőt!

— Hej! Hiába! — mondták az emberek — cudar dolog az a szerelem! Aki belebukik a szerelem malmában a garatba, abból liszt lesz. Vagy pedig korpa. Vagy boldog házaspár, vagy boldogtalan rab-szolga.

Tudjuk, hogy nem mi vagyunk az elsők, akik a szerelemről írunk. Minden regény e körül a tárgy körül kavargog. Bizonyára a nyájas olvasó is olvasott már sokat e témáról . . . de még mindig nem eleget. Ez a téma mindaddig időszerű lesz, amíg

szerelmes emberek lesznek a földön, akiket ki kell belőle gyógyítani.

*

Lássuk először azt, *mitől lesz szerelmes az ember?* Mi a szerelem?

Virágzás! Dal!

A kérdés megvilágítása érdekében elmondjuk azt, hogy mitől is kapta a rigó a hangját.

Élt egyszer egy kis rigó.

Szép volt a tollazata. Repülni is jól repült, de nem tudott énekelni. Ez nagyon bántotta. A bánatos lény hamar kap tanácsot. A rigó is kapott. Azt tanácsolta neki a mátyásmadár, menjen el a vén bagolyhoz. Az csodadoktor. Soknak segített már. Bizonyára rajta is segít. De csak nappal menjen, — mondta a mátyásmadár — mert éjtszaka... az már veszedelmes.

A kis rigó elrepült az odvas fához s félénken kopogott.

— Ki az, mi kell? — morgott egy álmos hang.

A kis rigó előadta a vén bagoly előtt az ő nagy bánatát. A vén bölcs sokáig bólogatott, majd megtörülve szemüvegét, így szólt:

— Ha majd egyszer olyasvalamit adsz oda, ami az illető előtt a legértékesebb a világon, akkor megtanulsz énekelni.

Az öreg bagoly ezzel végzett is a rigóval. Befordult és tovább aludt.

A kis rigó könnyezett. Aztán felszállt a levegőbe és hazarepült.

Telt az idő. A kis rigó egyszer egy gyönyörű, kövér hernyót látott a fán. Fölkapta, de ugyanakkor megpillantotta a szarkát.

— Szarka! Értékes előtted ez a hernyó? — kérdezte reménykedve.

— Értékes — szólt a szarka.

— Nesze, neked adom — mondta a kis rigó.

— Kitűnő falat volt! — szólt a szarka.

A kis rigó szemérmesen félrefordult. Énekelni próbált. De nem tudott.

A kis rigó lassanként mindenét elajándékozta. Úgyszólván már csak a fészke maradt meg. Amint aztán egyszer a fészek szélén ült, meglátott egy verébpárt. A verebek vágyakozva nézték a szép, kényelmes lakóhelyet.

A kis rigó mélyen kihajolt a fészekből:

— Kell nektek ez a fészek?

— Kell, kell — csiripeltek vigan s azonnal bele is ugráltak.

A kis rigó csak nem tudott énekelni.

Hontalan lett. Ágról-ágra szállt. Egyszer egy napon gyönyörű, barna szemű rigólányt pillantott meg. Szép volt és szelíd. A kis rigó odaszállt melléje. Bánatosan ránézett, fekete tollai közé nyúlt és így szólt szemérmesen:

— Oh, gyönyörű kis rigólány. Mindent neked adnék a világon, de lásd, már semmim sincsen.

Ebben a pillanatban erősebbet vert a rigólegény szíve. Hirtelen odacapott és felsuttogott:

— Csak a szívem van már meg. De nézd, ezt neked adom.

A rigólány szemérmesen a fiúra nézett s aztán szárnya alá rejtette kis fejét.

A kis rigófiú ekkor gyorsan hozzáhajolt és megcsókolta... Utána szétnézett. A nap éppen akkor bújt elő egy felleg mögül s a kis rigó énekelni kezdett. Diadalmasan. Fölségesen.

A közeli fákon madárcák ültek. Felfigyeltek s irígykedve összesúgtak:

— Nézd, tán csak nem szerelmes?

Az volt. Egészen és tökéletesen. Szerelmes volt a feje búbjától a szárnya végéig.

*

Nos, így születik a szerelem!

Két szív összeütődik. Szikra születik. A szikrától azután kigyullad az egész világ s megszületik a lángolás. Megszületik az ablak alatt a dal s ettől a perctől kezdve az élet nem más többé, mint egy nagy, égig érő ária.

*

Hát csakugyan nóta, dal az élet?

Hát csakugyan szerelemből áll az élet?

Nem! Az élet nagyobbik része: munka! Kötelességtudás és kötelességteljesítés. Nem is természetes állapot az, amikor olyan szerelmes valaki, hogy már nem ízlik neki a munka sem. Ez már „betegség”. Ez már a vérkeringés zavarodása. Sőt! Néha még a fej üzemzavarát is emlegetik az emberek. (Ez azonban már igazán gorombáskodás! Ugy-e?)

Jól tudjuk, hogy nehéz dolog megállítani a forgószelet. Nem használ ellene semmiféle mellszélesség és semmiféle feszülő mellbőség. A szerelme sem lehet máról-holnapra lecsillapítani. De meg

kell kísérelni: enyhíteni a helyzetet. Szüntelenül követelni kell, hogy okosan álmodozzon. Ne rakja rá társára fantáziájának összes drágaköveit. Ne hihesse azt, hogy elvárásolt királyleány az egyik és trónjáról elvert herceg a másik.

A szerelmet be kell oltani realitással. Okossággal. Ami fénylik, az még nem biztos, hogy arany. Lehet az aranyozott vas is. Mindenki van hibát. Még a legideálisabb ideálban is! Ne lássunk tehát minden Kiss Jánosban egy Ramon Novarrót. Sok fattyúlélek van ám az életben. Ha jól megfigyeljük, azt látjuk, hogy a legegyszerűsebbnek hitt vonal is görbe egy kicsit.

Imádkozz, kis Húgom, hogy ne légy sohasem „fülig szerelmes”. Védjen a legszentebb Hitves attól, hogy megszedülj az első szépen vágott kis bajusztól. Vigyázz, hogy össze ne tudjon hódítani az első jött-menttel sem a holdvilág, sem a cigánymuzsika, annál kevésbbé persze a házasságközvetítő iroda. Vigyázz a fejedre; maradjon szabadon. Hiszen ezzel kell gondolkoznunk.

A helyes házasságkötés nemcsak abból áll, hogy összeütünk két szívet, hogy vajjon egyformán csengetnek-e, hanem össze kell érinteni a fejeket is, hogy vajjon egyforma világnézetet vallanak-e, egyforma hullámhosszon gondolkodnak-e. A házasságkötés lelke a lelkek házasságkötése! A lélek problémáját is be kell tehát dobni a megfigyelésbe s ha ebben az irányban sem akad hiba, akkor minden remény megvan ahhoz, hogy az ember Isten kegyelmével boldog lehessen.

*

De bármilyen nagyfokú is a szerelem, bizonyos esetekben mégis csak le kell tudni győzni azt. Idővel ez magától is megy, mert mindenféle szerelemnek egyszer vége szokott lenni. Ha pedig netalán nehezen gyógyulna ki a szenvedő fél a helyzetéből,

akkor jöjjön a parancsolás. *Szólaljon meg a szülő.* Magyarázzon. Intsen. S lépjen közbe — ha kell — a legerélyesebben is; szem előtt tartván azt, hogy elvégre mégis csak a fiatalok házasodnak s nem ő.

A fiatal viszont értse meg ugyanakkor azt, hogy okos ember le tudja küzdeni az éhséget, ha bolondgombát találunk fel neki. Miért ne tudná tehát leküzdeni az okos ember a rendetlen szerelmét, ha az mérgező és lelketölő reá nézve?

No, csak ne csapd széjjel a kezedet, — kedves Húgom — és ne ugorj a zsebkendődbe. Vedd észre, hogy az a vigasztaló kis zsebkendő sokkal kisebb, mint te s kisebb a fájdalmadnál is.

Ez a tény egy nagy igazságra figyelmeztet: *ha egy kicsinyke zsebkendő elegendő egy nagy fájdalom bepólyázásához, akkor az Isten atyai jósága bizonyára elégséges lesz a te gyermeki sebed be-
tapasztásához.*

Jó az Isten! S ha kiméri az embernek a szenvedést, akkor bizonyára kiméri annak elviseléséhez a megfelelő és elégséges erőt is!

Meglátod, hogy ki is méri!

Megsegít!

Tündér Elvira esete Pálma Jánossal.

Ez bizony egészen olyan eset volt, mint Rómeóé és Júliáé. Szerelmes, nagyon szerelmes eset. Talán nem is tudta volna meg soha senki sem, ha törvényszék elé nem kerül az ügy.

Az ügyből egy közönséges akta lett sok aláírással és sok okmánybélyeggel. Sok sirással és ugyanannyi álmatlan, keserves éjtszakával.

Tündér Elvira 28 éves leány volt, amikor bele-szeretett Pálma Jancsiba, aki azon ürügy alatt, hogy elveszi feleségül, kicsalta a leány minden vagyonát: 1800 pengőt.

A fiú csak a pénzt vette el. Elvira nem kellett neki. A leány kétségbeesett és súlyos idegbajt kapott az izgalmaktól. Így került bíróság elé ez az ügy, ahol elmondotta a kárvallott leány, hogy élete tönkre van téve. De kijelentette azt is, hogy *mind-ezek ellenére még mindig halálosan szereti Jancsit.*

A törvényszék ezzel nem törődött. A bizonyítási eljárás befejeztével ítéletet hozott: Pálma Jancsit csalásért három havi fogházra ítélte. Ezenfelül pedig még meg is leckéztette a züllött fiatalembert.

*

Sokan megsajnálják Elvira kisasszonyt. Elvégre az összetört poharat is sajnáljuk, hát még az összezúzott szívet, amelyiken bakancs jár. Cigaretta és mosolyogva.

Pálma Jancsi mosolygott. Egy kis heccnek, egy kis epizódnak nézte az egész ügyet. Elvira azonban dantei tragédiát emlegetett. De mit használt neki mindez?

És mit használ a tragédia emlegetése a többi Tündér Julikának és a többi Tündér Zsuzsikának?... Bizony semmit sem! Aki nem tud parancsolni a szívének, az legtöbbször ugyanígy jár.

Nagy dolog is az a „halálos szerelem”!

A halálos szerelem útján sok vércsepp és sok könnycsepp ragyog. Sóhaj és jajgatás rázza az útszéli fákat s kétségbeesés feszíti az ablakokat.

A halálos szerelem munkátlanná teszi a kezeket és álmodozóvá a szemeket. Még a házaknak sem hagy békét. Zavart teremt benne. A szülők és a testvérek a kezüket tördelik. Rojtosra beszélnek a nyelvüket. Hiábavalónak látszik a küzdelem, mert Rómeó és Júlia továbbra is keresni fogják egymást és ha néha nem találkoznak bizonyos ideig egymással, akkor kész az örültek háza.

*

Ne értsen félre senki sem. Nem beszélünk a szerelem ellen, hiszen az Isten a földi élet föntartására teremtette ezt a nagy szívbeli virágzást. De aggodalommal telik meg a lelkünk, ha túl sok a fán a virág.

Az egészséges és tartós házaselet nem ebből az állapotból születik. Ha jól akarsz házasodni, akkor a vérrel együtt a léleknek is kell virágoznia, mert *a házasságkötés lelke a lelkek házasságkötése.*

*

Ne köss olyan házasságot, ahol nem a lelki összhang az alapkő! Ne köss olyan házasságot, ahol különböző szellemi és jellembeli tulajdonságok viharzanak a jegyesi lelkületben, mert hiányozni fog az egység és az egyetértés.

Az úgynevezett „modern házasságok” többnyire az érzéki élvezetvágy kielégítését célozzák. Nos, ez nagyon laza talaj. Az ilyen házasságok nem meghitt otthon-rakások, hanem gyors szarkafészek-építések, amelyeknek papírfalait és gallyacskáit a legkisebb vihar már széttépi.

Az úgynevezett „modern házasfelek” közönséges vadgalambok. Póstamunka a családalapításuk. Gyorsan összezsapnak néhány gallyat s turbékolni kezdenek. Igazán nem csoda, ha az első vihar eláztatja őket.

Csoda-e, ha Alma Rubens és Edmund Lowe közvetlenül a nászéjtszaka után már válópert indít?

Alma Rubens és Edmund Lowe egy amerikai milliomos estélyén ismerkedett meg egymással. Az asztalnál egymásmellé kerültek. Edmund Lowe csakhamar kijelentette, hogy neki csak Alma Rubens tetszett a Folies című varietében. A levesnél a filmszínésznő kijelentette, hogy Edmund Lowe a legjobb filmszínész. A salátánál Edmund Lowe már szerelmet vallott. A csirkesültnél Alma Rubens hasonlóan nyilatkozott. A feketekávéval Alma Rubens

„igen”-t mondott s mikor felkeltek az asztaltól, már a gyűrűcsere következett.

Nos, úgy a Tündér Elvirák, mint az Alma Rubensek nincsenek tisztában a házasság szentségi voltaival.

A házasságkötés nem technikai kérdés, hanem etikai probléma! A házasságkötés nem vásár, hanem a lelkek összeforradása. A házasságkötési tanúsítvány nem rédia, hanem a „holtomig-holtodig” aláíratos kiáltványa. A házasság nem „mára”, vagy legjobban esetben „holnapra” szól. A dolog nem olyan egyszerű, mint ahogy a nóta mondja: Három hétig kuvasz leszek, ha a feleségem leszel... Kilenc hétig hű is leszek, de ennél többet — Isten uccse — nem tehetek!...

Ne széítsen meg tehát senkit sem a farsangi távtáncolások alatt sem egy kis bajusz, sem egy helyes kis frizura. A haj kihullik, a bajusz pedig naponta változik. Valami szilárd pontot kell keresnünk. S ez a — lelki vonzalom.

Talán jókor érkezett hozzád ez az írás. Talán éppen most „soványodsz”, mert bánt valami megnevezhetetlen kín. Nos, mindenki a szerelemre gyánakzik. Az orvos is ezt állapította meg.

Nos, ezek a sorok rád kopognak és rád szólnak és figyelmeztetnek, hogy ne csak a külsőségek után indulj, hanem keresd meg a közös lelki, szellemi, természeti hullámhosszt is.

Nem minden arany, ami fénylik. A kifogástalan ruha alatt kifogástalan szívet keressél s ha ez is kifogástalan lenne, akkor bátran odaadhatod a kezedet és zálogba nyújthatod a szívedet.

A víz alkotó elemei a hidrogén és az oxigén. Nos, a helyes szerelem is két alkotó elemből tevődik össze. Az egyik tényező az érzés, a másik pedig a gondolkodás. Az érzés színezi a gondolatot. A gondolat viszont felülvizsgálja az érzelmeket. Nos, ha az érzelmek túltengése miatt nem lennél képes

gondolkozásra és mérlegelésre, akkor kiálts segítség után.

*

Fordulj tanácsért a szüleidhez.

Sokan elzárkóznak ez elől mondván:

— De hiszen nem ők mennek férjhez! Nem ők élnek velem!

Tudom. De viszont ők már férjhez mentek egyszer és éppen ezért jól értik és jól ismerik a házasság élet minden csínját-bínját. Ismerik a „díszsebkendő” romantikáját, de ismerik a telesírt zsebkendő súlyát is! Nyugodtan beszélhetnek és jogosan inthetnek, mert „voltak már a mennyországban” s megtudták ottan, hogy a mennyországot csak egy vékony fal, egy árok választja el a pokoltól. Az igazságból könnyen gazság lehet s a boldogságból könnyen boldogtalanság válhatik.

Idézhetik neked Deák Ferenc egyik híres mondatát is, mely szerint a házasság olyan, mint a ránőtt csirke: sohasem tudja az ember, hogy mit vesz ki a tálból.

Ebben a táblabírós bölcs mondásban több igazság van, mint a szerelmi regények összes „szép részleteiben”.

Ne mellőzd tehát szüleidet, kérdezd meg őket s ha óvatosságra intenek, akkor... akkor ne fordulj a fal felé, ne ájulj el, ne akarj meghalni, mert van még egy valaki, aki segíthet rajtad s ez az — *idő*.

*

Idővel a koromfekete haj is hófehér lesz...

Idővel behavazza az ég a lányomokat...

Idővel a kis macskából öreg macska lesz...

Idővel a kis kutyából nagy kutya lesz...

Idővel az érzelemből gondolat lesz...

S idővel a szerelemnek is vége lesz...

Ne félj tehát, nem halsz bele a szenvedésbe,

mert nincsen „halálos szerelem”. A szerelem nem halálos betegség. A szerelem olyan betegség, amiből előbb-utóbb mindenki kigyógyul.

Az idő tiszta légkört teremt körülötted s legyintesz:

— Szégyenlem magamat!

Az ember öregkorában három dolgon mosolyog: gyermekkori nadrágján, ifjúkori bajuszán és diák-kori naplóján. Mosolyog mindegyiken, pedig annakidején nagyon komolyan vette őket.

És ismét három olyan dolog van, amit restell az ember, pedig fiataalkorában rímeket, hőskölteményeket írt azokkal kapcsolatban. Ez a három valami: az első halálos szerelem, aztán a második halálos szerelem és végül a harmadik halálos szerelem.

Ime, mindhárom „halálos” volt, s mégsem haltunk bele egyikbe sem!

Az első halálos szerelmet a második szívbeli himlőnél kezdi az ember aláértékelní. Aztán elmúlik a második virágzás is. A harmadik virágzás szirom- és levélhullásánál pedig már tisztán látunk. S ilyenkor hinni kezdünk abban, amit az öregek mondanak: *Kétféle ember követ el bolondságot: a halálos szerelmesek és az igazi bolondok.* Mind a ketten rokonok!

Bízzál tehát a Gondviselésben, amely az idővel dolgozik. Az idő gyógyít. Az idő sok mindent feledtet: bűt is, bánatot is, sőt szerelmet is.

Az idő nagy orvos és bölcs professzor. Példákkal tanít. Képekkel okosít. Néhány ilyen képet felsorakoztatunk:

Idővel a legszebb szemből szürke ablak lesz.

A legédesebb szájból közönséges kapu lesz.

Az idő a legragyogóbb arcból szántóföldet csinál.

S idővel a szép kacsók köszvényes kezek lesznek.

Mire megkezdődik az őszi levélhullás, akkorra

nyugodt, bölcs anya és apa magyarázza ugyanezeket az igazságokat egy újonnan érkezett szerelmes loagnak, vagy egy síró kislánynak, aki soványodik, mert — szerelmes.

A gyermek ez. Az édes gyermek!

A fiatalok az ablakban állnak. Szemükben távoli hegyek s a szertelen képzelet a hegy tetején kacsalábon forgó várkastélyról álmodozik.

A tűzhely mellett egy édesapa áll s az ablakmélyedésben az édesanya. Magyaráz:

— Tudom, hogy nagy dolog a szerelem. Nagy dolog az érzelem, de ne feledd lányom, hogy csak egy dolog kíséri a sírig az embert: *az Egyház által megáldott tiszta szeretet!*

Pannónia leányai.

Kedves Húgom!

Virágnak is mondhatnálak, mert valóban viruló virág vagy. Magyar Margaréta vagy Pannónia virágoskertjében. Rózsának is nevezhetnélek, mert a Magyarok Nagyasszonyának égi pártfogása alatt pompáztat.

Üde vagy és harmatos. Szemedben a „Hajnali csillag” fényessége ragyog. Ajkadon az édes magyar akácméz íze honol.

Magyar lány vagy! Megérdemled, hogy törődjünk veled.

Nos, fogadd szívesen leveletem. Lásd meg, hogy nemcsak korbácsolni kívánom „halálos szerelmeidet”, hanem útba is igazítlak. Irányt mutatok, hogy azon haladj. Nagyon jól tudom, hogy szerelmeid korbácsolásával nem segítünk rajtad. Szép a párta, de csak egyideig. Szép a zárdai élet is, de azért nem dughatunk minden leányt szenteltvíztartóba.

Megérdemled, hogy férjhez adjunk!

Nos, magam is azt szeretném, hogy férjhez juss.

Jó, becsületes magyar emberhez, aki átkarolja derekadat s azzal együtt egész életproblémádat.

Te is ezt akarod. S ezt akarják összes társnőid is. Egy ajtóküszöb után vágyódtok, amelyen átlépve világgá kiálthatjátok a beteljesült álmot: Boldogok vagyunk!

Távolról szemléllek már évek óta.

Sokat látok. Sokat tapasztalok. Engedd meg, hogy felhívjam figyelmedet a következőkre.

•

A leánynak az a sorsa, hogy férjhez menjen.

Nos, ne kiabáljatok. Ne lázongjatok. Hallom én, hogy panaszkodtok:

— Hogyan menjünk férjhez? Hiábavaló a várakozásunk!

Először is arra kérlek benneteket, ne akarjatok „mindenáron” és „minden gáton át” férjet fogni, mert a csapda nagyon könnyen törököt foghat.

A férjfogás szertelensége nem vezet jóra.

Ez a tülekedés és törekedés az utcára viszi a leányt. Piacra kerül s valóban „eladó” lesz.

Ez a piaci szellem az elmúlt években „miss-kérdést” teremtett. A köztisztesség haragja azonban elseperte ezt a miss-szellemet. A sokféle válság mellé bekövetkezett a miss-válság is. Úgy látszik, hogy nagy lehetett már a túltermelés s a miss-ek nem kellettek már az ördögnek sem.

A veszély tehát elmúlt a magyar párták felett. Ámbár a miss-ügy megkapta a halálos döfést, mégsem tudom megállani, hogy el ne mondjam vádbeszédemet a kiterített halott felett.

Gyűlöletes volt előttem ez a szó: Miss. Gyűlöltem, mert útlevél nélkül jött az országunkba. Nincsen rokonságban sem az árvalányhajjal, sem a búzavirággal. Nem a magyar alföld a hazája, hanem a gyapotültetvények világa. Világjáró utamban

gyakran láttam ezt a „mákvirágot” ismert kereskedelmi ügynökök és bajszatlan bárlovagok gomblyukában.

Ez a mákvirág — szerencsére — a történelem lomtárába került. Izzé-porrá törhetjük s valamikor hánytatópornak fogjuk nevezni ezt a port.

Mindíg elborult a lelkem, valahányszor bejelentették a miss-választást. Búsulva sétáltam fel-alá a kertben. Amint egyszer egy ilyen alkalommal megállok a kertben, hát rászáll a kertünk végén levő diófára egy sovány varjú. Köztudomású a falunkban, hogy a proletárvarjak a mi diófánkat nagyon szeretik.

Érdeklődéssel figyeltem ezt az ágyrajáró társaságot. Az első varjú megérkezett. Meleg tollpaplanját nyakába rántotta s gubbasztott.

Nemsokára megérkezik melléje a másik is.

— Jó estét, bátyám!

— Isten hozott, öcsém! Túl vagy már a vacsorán?

— Túl, bátyám. Disznótoron voltam. Meghívott egy jóbarátom. Egy idő óta ugyanis a vágóhídhöz címzett vendéglőben kosztolok.

— Látszik, hogy parasztvarjú vagy! De azért ne haragudj. Hisz jóbarátok vagyunk. Én zsúrról jövök!

— Zsúrról...? Mi az...?

— Valami úri huncutság. Sok húhó semmiért. A fehérnép ilyenkor díszes és ízes cukrászsüteményeket süt. Aztán kiteszi hűlni a folyosóra. Aztán jön az öreg varjú és szemecskél belőle, közben pedig „miss”-t választanak benn a lakásban. Miss Debrecen!

— Miss Debrecen?... Nem tudom, hogy hol van ez a helység. Azt azonban jól tudom, hogy hol van például Missz-várad. Ott van Bihar megyében. Jártam arra a nagy magyar világban.

— Ostoba fickó vagy. Miss Debrecen nem hely-

ség, hanem leány. Éspedig a legelső leány Debrecen városában. Van Miss Európa is. Ez Európa legszebb leánya. Van aztán Miss Afrika is. Van Miss Félvilág, sőt Miss Világ is van! Bizonyosan érdekel a választás is. Elmondom. Van egy csapat ember. Ez a zsűri. A leányok megjelennek a zsűri előtt. A zsűri megnézi őket előlről, ... oldalról, ... hátulról. Minden oldalról meg-saccolják őket. Megszem-mértékelik őket. És aztán az a Miss, aki a legszebb.

— Oh, most már tudom, miről beszélsz. Láttam már én is ilyesmit tavaly a baromvásártéren. Úgy volt, hogy jött a zsűri. Csupa hentesmester. Meg-nézték a kiállított jószágokat. Súgtak. Tanakodtak. Végre megalkudtak. Hát ez lett a Miss!

— Otromba vagy!... De igazad van!... Aludjunk!

Amióta fültanúja voltam ennek a párbeszédnek, azóta undorral szemléltem ezeket a miss-választó harcokat. Mert ez a választás rendesen harccal járt. Még a kortes-

kedés sem hiányzott. Talán még áldomást is ittak egyik-másik helyen. S azt is hallottam, hogy a választás néha kizárólag pénzkérdés volt. Akárcsak a hajdani képviselőválasztások. A választók kaptak egy Mauthner-adag pörköltet, jót ittak rá, aztán rászavaztak a — másik félre.

A megválasztott miss boldog volt.

Egy héten belül férjnél volt!

A példa ragadós volt. Mindenki miss szeretett volna lenni, hogy férjhez tudjon menni. Teli volt az utca szépségkirálynőkkal. Mindenki a vásártérre sietett. Egyik-másik leány még meg is szökött és úgy jutott oda. De némelyiket az édesanyja vitte el a mézsárszékre.

Nos, ne így menj férjhez!

*

Azt olvastam az egyik miss-választó röpiraton: Sohasem volt az szégyen, ha egy leányra azt mondják, hogy „szép”, „szebb”, vagy éppen azt, hogy a legszebb. „Miss!”

Nos, ez nem igaz!

Az igazi keresztény erkölcsű leány egy szerény ibolya. Meghúzódik a családi bokor alatt. Eltakarja a levél s nem a ragyogásáról, hanem inkább lelki tulajdonságai nyomán akadnak rá. Hát bizony a régi szép világban nem volt szabad szemébe mondani egy lánynak azt, hogy „de szép”! Mert tükörtiszta lelke menten elhomályosodott az ilyen bókótól. A régi világban csak akkor dicsértük meg a leányt, ha kiment édesanyja helyett a konyhába. A fiúk olyankor magukba néztek. Hazamentek. Szórakozottságukban talán még a házszámot is elvé tették. Otthon aztán megválasztották maguknak a királynéjukat, a jegyesüket.

De maguknak választották, nem pedig Debreccenek, vagy éppen a félvilágnak. Aki a félvilágé, vagy éppen az egész világé volt, azt régen „félvilági”, vagy pedig „nagyvilági” nőnek nevezték.

Látod, húgom, régen még csak ez a szépségkirálynéválasztás volt divatban. S a hajdani tiszta idők jó leányai többnyire mind férjhez mentek, mert férjhez vitték őket. Talán ezért volt a régi világ hűségesebb és kedvesebb.

Régen megvárta a leány, míg férjhez vitték. Ma a leány férjhez megy, vagy legalább is szeretne férjhez menni. S hogy célt érjen, nem áttal beállani a lábszárak versenyt futásába sem. Kacérkodik. Öltözködik. Festi magát. Festett torta lesz a helyett, hogy illatos, ízes magyar házikenyer maradna. Pedig a komoly fiúk nem a torta után szaladnak. Hiszen már az ókorban is az történt, hogy a híres három grácia hoppon maradt.

A komoly leány otthon várja a kopogást. S a tapasztalat azt mutatja, hogy ez a választás sikeresebb, mint a másik.

Az okos vevő ugyanis nem vásárol ruhát gyertya- és lámpafénynél. A komoly fiú sem nőül csillárfényes bálteremből, vagy tükrös falú, száz szál gyertyás emelvényről. A komoly fiatalember a szülői házból akarja magához ölelni a leányt.

Nagy különbség van ugyanis a házias leány és a farsangi királynő között. Azok szőnek, fonnak, varrnak és mosogatnak. Ezzel szemben a pünkösdi királynők sem nem fonnak, sem nem szőnek, mégis ékesebbek Salamon minden dicsőségénél, de van egy nagy gyengéjük. A farsangi és pünkösdi szíromhullás után meglepetten látja a léprement férj, hogy tengersok a tövis a rózsaszálján...

S jön a válasz...

Ne vágyódj tehát a báltermek és a tánctermekek dohos levegője után. Maradj a ház leánya! Hidd el, hogy a házias lányoké a jövő!

Milyen a házias leány?

Olyan, mint az ingaóra. Szerény, halkszavú, de biztosan lehet rá hagyatkozni. Nem téveszt, nem csal.

A divatos, puccos lányok ezzel szemben olyanok, mint a toronyóra: mindenki megnézi, de senki nem nyúl utánuk. Bizony kissé megbízhatatlanok, mint a toronyóra mutatója, melyre néha varjú száll.

Ne akarj piaci óra se lenni, amely nélkül nem lehet elképzelni az utcasarkot. Vigyázz, mert a sokszor viselt ruhát és a sokszor látott leányt nem sokra becsülik az emberek.

Szeresd az otthont. Sok bajtól megóv. A leányerkölcs olyan, mint a befőtt: mihelyt egy kis levegő éri, menten megromlik; de azonnal és végérvényesen.

Féltelek, húgocskám!

De most már nyugodt vagyok. Nem árulnak már benneteket a piacon. Nem kell félnem, hogy a feshő rózsából „feshett” rózsza legyen. Biztos vagyok abban is, hogy nem dobod el azt a tükrös kis mézeskalácsot, amit egykor egy magyar fiú vesz a búcsún, nem dobod el csak azért, hogy meglássad egyszer egy székszuális himpellér kedvéért a nizzai Grand Hotel hamis tükörfalát.

Családi élet.

Összhang a családban.

Eljön az idő, amikor elmondhatja a férj: Olemben szép és jó kis feleség, akit áldásával adott nekem az ég...

*

Nagyon sokan járnak a lelkipásztor szobájában. Nem csoda, mert hiszen a plébániai hivatal a „nagy utasok” várokszobája. Az egyik ezért jön, a másik azért. Az egyik örömet jelent, a másik pedig bánatot. Az egyik érkezik, a másik megy.

Tiszteletreméltóak ezek a lábnyomok. Mind lassú. Mind óvatos. A lábnyomok kivétel nélkül mind gyilkosok. Megsemmisítik egymást. A szél is segítségül jön. Sorra-rendre befújja őket. Ne emlékeztessenek.

Egy lábnyomra nagyon jól emlékszem.

Fiatalember keresett. Tiszta tekintetű, becsületes, munkáskezű ember. Tisztelettudóan megállt előttem. Nem nézett széjjel a szobában. Nagy terhet cipelt. Nem érdekelte semmi sem.

— Meghalt a feleségem — szólt csendesen.

Letette a kalapját az egyik üres székre. Kigombolta ujjasát s kihúzott egy írást. Jól ismerem ezt a papirost. Az emberi élet csomagoló papirosa.

Halottvizsgálati bizonyítvány volt. Sápadt, sárga színe a halálra figyelmeztet. Zörgése pedig egy másik világ csontzajára emlékeztet.

— Gyászba borított a halál.

Könnyezni kezdett. Tiszta könnyek voltak. Őszinték és salakmentesek.

— Nagy a fájdalomam — szólt erőlködve. —

Nagyon jól éltünk. Szegények voltunk, de mindenkünk megvolt, ami után vágytunk. Az is igaz, hogy nem engedték kinyújtózni vágyainkat. Egyszerűek voltak, mint a falusi ember nyoszolyája. Jók és hűségesek voltunk egymáshoz.

Tarka kis zsebkendőjével szétdörzsölte az arcán a könnyeket, aztán kiegyenesedett.

— Nyugodt vagyok. Szerettem és becsültem. Soha nem volt nagyobb fajta zavar köztünk. Négy éven át húztuk együtt az igát. Mindvégig jók voltunk egymáshoz. Reggelenként nótaszóval ébresztettem hűséges páromat. Azt akartam, hogy öröme ébredjen. Ámbár hosszas beteg volt, mégsem vontam meg tőle hitvesi csókomat. Most megpihent. Nyugtassa az Isten. Magamban maradtam, de szívesen gondolkodom mindig rá, bárhová és bárki karjába vezet is az élet.

Vigasztaltam az embert.

Aztán eltávozott.

Távozása után az ablakhoz mentem. A messze szőlők között egy házacska láttam. Vincellérház volt. Olyan volt, mint egy magános falusi vár a domboldalon. Nem füstölgött a kéménye, mert eltávozott a családi tűzhely Vesta-nője.

A ház körül egy egyszerű kerítés álmoskodott. Lomha volt és tunya. Egyszerű hivatása volt: legyen. Ez a kerítés különös hatást gyakorolt most rám. Máról-holnapra szerepet változtatott. Tegnap még paradicsomkert kerítése volt, ma már rács, sírkerti rács. Tegnap még boldogságot védett és örömet hirdetett, ma már életet zárt, feltartóztatott.

És eszembe jutott a madárdal is.

A ház előtt magas jegenyefa állt. Körülötte sok görbehátú, összekéselt, mészkenélével agyonpermetezett almafa. Madarak országa, szárnyaló énekesek dobogója.

S láttam a férfit, aki a hajnal csendjében fák tövében a földdel küszködik; fészüli, védi, eteti. Ra-

gyógó arccal dolgozik, énekel. Kétszer-háromszor is elmegy az ablak alatt, amelyen túl egyszerű függöny mögött az ő Csipkerózsikája alszik. Énekszóval ébresztgeti:

*Nagyerdei fák közt álmodozva járok!
Nem tudom, mit érzek, nem tudom, kit várok!
Gerlicék bűgésán elmereng a lelkem
S újra itt vagy csókos kicsi párom,
Egyetlen szerelmem! . . .*

Most nincsen már csók a vincellérház eresze alatt. Nincsen dal a jegenyefa árnyékában. A vincellérház körül minden halálosan csendes.

A madárcák versenytárs nélkül maradtak.

Mezei Jancsi nem ébreszti többé Csipkerózsikát.

A föld szegényebb lett egy puha fészekkel. Szegényebb lett egy zsebkendőbe kötött, boldog házassággal. Szegényebb lett sok tiszta csókkal és a házasság ritkaságát összjátékával. Egy ereszt alatt megszakadt az ének . . .

A nagy jegenyefát megrázta a szél. Az üres fészek bánatról beszél.

Egy kis ázott, rekedt hangú mezei pacsirta kiáltja világgá a legnagyobb bánatot:

*Valamikor régen jártunk mi már erre!
Ragyogó tavasszal, csókos szerelemmel!
De aztán éntőlem ellopt az élet
S most a tölgyek alján, bűgő gerleszónál
Temetgetlek téged! . . .*

A temető gazdagabb lett. Az élet pedig szegényebb!

Egy egyszerű akácfakeresztben össze-vissza hajló betűk négy boldog házasságról beszélnek.

Őszinte szavak egy keresztben!

Talán nem is keresztre kellett volna őket vésni, hanem egy rózsára, talán egy asszonyi hű szívre, hogy felfigyeljenek az emberek és hogy higgyenek a hihetetlenben:

Ime, vannak még boldog házasséletek!

*

Vannak, sajnos, olyan családi fészkek is, ahol a Mezei Jancsik éneke helyett zaj és harci lármá hallatszik.

Mi ennek az oka?

A férj azt mondja, hogy az asszony. Az asszony pedig a férfit okolja.

Nos, csend legyen! Mi nem azt kérdeztük, hogy „ki” az oka, hanem azt kérdeztük: „mi” az oka.

És itt eljutottunk az érchegységhez.

Ez az érchegység a pénz, a vagyon.

A mai „hideg házasságok” jókora százalékát a számítás és az érdek szüli. Városban is és falun is.

A mai házasságok nagyrésznél az arany és az ezüst az örömszülők. A házassági jelentéseket így lehetne sokszor megfogalmazni: *Az Arany és az Ezüst jelenti, hogy Szegény Péter oltárhoz vezette Gazdag Juliskát.*

Nagyon természetes, hogy itt baj lesz, mert ahogy fogy az érchegység, fogy a boldogság is. Az utolsó bujdosó pengő aztán már ahhoz az ügyvédhez vándorol, akihez a válóper kerül.

Nos, ahol az „érdek” jelígeje alatt kötik a házasságot, ott nem lehet beszélni családi összhangról. Az ilyen családi otthon a nő számára csak műhely, a férfi számára pedig csak vendéglő. Az ilyen lélek nélküli házasságokban nem lehet közös célkitűzésekről beszélni. Itt nincsenek egyszövéseű álmok, nincsenek közös megbeszélések. Itt nincsenek közös utak sem.

Az Egyház nem ilyen családi otthonokról álmodik. A házasságokat áldó Egyház a „lélek” jelígeje alatt segédkezik a jegyeseknek. Jó házasságok tehát a lélek jegyében születnek.

Ahol a jegyesek egymás lelkét is mérlegre teszik, ott valami titokzatos kötőanyag fűzi szorossá a családi élet várfalát. Hogy mi van ebben a kötő-

anyagban? Van benne nagy adag szeretet. Sok tisztelet. Fölös mértékű figyelmesség és határtalan gyengédség.

A világ elvesztette ennek a titokzatos kötőanyagnak a receptjét. Az Egyház azonban gondosan őrzi azt kétezeréves imakönyvében. Őrzi és kézről-kézre adja. Titkos, de üdvös utasításait külön fel is olvastatja a Szent Család ünnepén.

„Vegyétek tehát magatokra, mint Istennek szent és kedves választottjai, az irgalom indulatát, a jó-ságot, az alázatosságot, a szelídséget és a békétűrést.

Szenvedjétek el egymást és bocsássatok meg egymásnak, ha egyiknek panasza van a másik ellen. Amikép az Úr is megbocsátott nektek, éppúgy ti is. Mindezek felett pedig szeretetetek legyen, mert ez a tökéletességnek a köteléke.

S Krisztus békéje, melyre hivatottak vagytok egy testben, diadalmaskodjék a szívetekben. Legyetek hálások. Krisztus igéje lakjék bennetek gazdagon. Minden bölcseséggel tanítsátok és intsetek egymást, zsoltárokkal, szent dalokkal, lelki énekekkel és hálaadással énekeljétek szívből az Istennek.

Asszonyok! Engedelmeskedjétek férjetekek, amikép illik az Úrban. Férfiak! Szeressétek feleségeket s ne legyetek kemények irántuk. Gyermeketek! Fogadjatok szót mindenben szüleiteknek, mert ez kedves az Úrnak.

Atyák! Ne keltsétek fel a haragot gyermekeitekben, hogy kedvüket ne veszítsék.

Szolgák! Engedelmeskedjétek mindenben test szerinti uraitoknak, de ne látszatra szolgáljatok, mintha emberek kedvét keresnétek, hanem egyenes szívvel az Úr félelmében. Amit tesztek, mindent szívből tegyetek, mintha az Úrnak és nem embereknek tennétek, hiszen tudjátok, hogy az Úrtól megkapjátok jutalmul az örökséget.” (Kol. 3, 12—24.)

Nos, akik e recept szerint rendezik be a családi életet, azokra a négy falról boldogság mosolyog,

s azok hajlékában olyan fölös mértékben forrásozik a béke, hogy betölti az egész házat, s jut belőle a legkisebb és legcsendesebb szobába is, ahol egy nagyapó, vagy egy nagyanyó számlálgatja élete hátralevő napjait...

Az összeütközések . . .

Az ablakmélyedésben áll egy férfi. Messze néz. Talán szebb időkbe száll vissza a lelke, mert most nagyon borús a tekintete. Izgatottan dobol az ablakpárkányon. Mintha az izgatottságát akarná levezetni.

Az asztalnál tanul a fia. Történelemkönyv van előtte.

— Apuka, — szólal meg a fiú — mikor is tört ki a híres harmincéves háború?

— 1872-ben!

A fiú meghökken s rövid gondolkodás után tisztelettudóan megszólal:

— Nem lehet az, apukám!

— De igen, — szól a férfi — mert akkor vettem el anyádat!

*

Hát csakugyan tele lenne a családi élet háborúskodással?

Sajnos, valóban. S ennek az a magyarázata, hogy sok házasság az összeütközések szegletkövére épül. Úgy van, ahogy az egyszeri férj mesélte barátjának:

— A mi házasságunk utcai ismerkedésből fejlődött.

— Hogyan?

— Mentem a járdán. Egy nő nekem szaladt az autójával. És hogy fel ne jelentsem, hát inkább hozám jött feleségül.

— Hát akkor most miért akar válni tőled?

— Annak egy újabb összeütközés az oka.

— Megint neked ment?

— Ellenkezőleg, most meg én mentem neki!

Ne mondja senki sem, hogy „még nem tartunk itten!” Igen, még nem tartunk itten, de már közel járunk hozzá.

Aki nyitott szemmel jár, az előtt nem titok, hogy a jegyesség szent ideje fertőzést kapott. Las-sanként kivesznek a szokásból a tiszta hajdani látogatások és becsületes udvarlások. Elég egy szó, egy mosoly, egy „összeütközés” valamelyik társaságban s mint jegyesek távoznak onnan.

Mi ez?

Nos, a modern házások a házaselet apró gondoláiba ülnek, a helyett, hogy biztos hajóra szállnának. Nem akarnak messze utazni! A mai modern házásokat egy titkos eszme úzi-hajtja: *ha megúntam az ülést, akkor átugrom egy másik gondolába...*

Nagyon természetes, hogy ilyen alapon könnyen állanak elő az összeütközések.

Néha egy-két hajszal-esetből is válás lesz már. Könnyen megy. Segítenek a bajon! (Bizony ma már mind ritkébbak azok a bizonyos „harmincéves háborúk”! Kivész ez a szomorú romantika. Egy gyors válással hat hónap alatt meg lehet kötni a békét!)

*

— Mindennek a bubifrizura az oka — vallott egy kovácsmester. A feleség, aki szepegve hallgatta a tárgyalást, helyeslően bólintott.

— Hát ezért szúrta hasba a feleségét? — kérdezte a bíró.

— Ezért. Meg aztán azért is, mert elhagyott a városi élet miatt. Otthagyta a családi tűzhelyet. Megúnta az egyszerű falusi életet. Bement a városba lakni. Utána mentem. Könyörögtem: Gyere vissza a falusi házba. Gyere vissza az otthonodba. Hajthatatlan maradt. Mikor aztán egyszer találkoztam vele, látom, hogy megváltozott. Alig ismertem rá. Levá-

gatta a haját! Egy 48 éves falusi asszony otthagya gyönyörű szép haját a borbélynál.

— Elfutott a méreg. Nem tudom pontosan, hogy mit mondtam. Nem tudom, hogy mit csináltam. Csak akkor tudtam meg, hogy hasbaszúrtam a feleségemet, amikor őrizetbe vettek.

Eddig szól a vallomás.

A periratokból kiderült, hogy a kovácsmester nem akart súlyos testi sértést okozni a feleségén. Csak megkarcolta. A sérülés gyorsan be is gyógyult. Az asszony is megbocsátott a férjnek. Kérte is a bíróságot, ne büntessék meg, mert mindennek a bubifrizura az oka.

Fel is mentették.

Nem a bubifrizurát, hanem a férfit.

Álljunk meg e lekaszált haj mellett. Állapítsuk meg a következőt: *Vigyázzon az asszony, nehogy az ő partjáról gyulladjon ki a családi békesség hídja.*

Valljuk be, hogy néha bizony az asszony az oka a családi békétlenségnek. Némelyik asszony bizony egy Xantippe, aki a férj életét a pokol tornácává varázsolja át. (Pokollá csak azért nem teheti, mert a házaseletnek egyszer vége szakad: a sírnál. A pokolnak azonban nincsen vége.)

De ha már kimondtuk Xantippe asszony nevét, akkor meg kell mindjárt azt is mondanom, hogy kinek a felesége volt Xantippe. Asszonyi társaságban ugyanis nem lehet a nélkül asszonyról beszélni, hogy meg ne kérdezné valaki: „Ki a férje?”

Nos, Xantippe Szokratesz görög bölcs hitvese volt.

Xantippét nem az ura tette világhírűvé, hanem az ő világraszóló bész, haragos asszonyi természete. El is mondunk Szokratesz naplójából egy kis esetet.

Az eset csak egyféleképpen kezdődhetik. Nos, Szokratesz hazajött valahonnan.

Az eset logikus folyamánya viszont nem lehet, csak ez: Xantippe veszekedni kezdett.

Szokratesz „szó nélkül” túrta az asszony jogtalan pattogását, majd úgy tett, mint a férfiak általában: kitért az asszony elől. Elment, de nem a kávéházba, hanem a másik szobába. Kinézett az ablakon. Egyideig itt állt, majd kiment az udvarra s leült az ablak alatti kertipadra.

Az asszony nem nyugodott. Mérgében kiöntött az ablakon egy veder vizet. Szokratesz bőrig ázott.

Az egyébként is csendes természetű Szokratesz erre végkép lehűlt. Felállt, megrázta magát s tisztelettudóan bölcsekedni kezdett:

— Bizony okosabb lehettem volna. Tudhattam volna, hogy a mennydörgés után eső szokott következni.

Nos, ki volt a bűnös?

Nincsen ugyan a kezünkben athéni törvénytörvény-széki papirusz, de ha a bíróság elé került ez az ügy, akkor az athéni híradás is csak ez lehetett:

Felmentették.

Nem a veder vizet, hanem Szokrateszt.

De szólaltassuk még meg Szokrateszt, mielőtt

végképen búcsút vennénk tőle. Valaki megkérdezte Szokrateszt, hogyan tűrheti minden felindulás nélkül felesége rossz természetét? Nos, az öreg Szokratesz lesütötte a szemét és így nyilatkozott:

— Feleségem haragját és zajos bölcsekedését olyanba veszem, mint a — kocsizörgést. Valamint ez, úgy az sem háborít fel.

Bizonyos, hogy ez nagyon erős szó. Nem is illik átírni, vagy átkottázni a közmondás hangnemébe, mely valahogy ilyféleképpen szól: Valaki halad... valaki meg... Mert ha megtennők, akkor menthetetlenül megfordítaná valamelyik női ügyvéd ezt a karavános szentenciát s a férfiak hiába védekeznének, mert az asszonyok viszont tovább haladnának... Haladnának a maguk történelmi keresztútjain, amelyek mellett egyszerű fejfákon keresztre van feszítve — a családi béke.

Ebben a nagy kérdésben egyébként az „okosság” erénye is érdekelve van. Ha az egész ügyet egyszerűen akarnók kifejezni, akkor azt mondhatnók: az okosabb enged...

Erről azonban már éppen nem tanácsos írni, mert az okosság kardjával azért nem tanácsos hadonászni, mert tudomásunk van az alábbi párbeszédéről:

— Hol voltál tegnap este? — kérdi az asszony.

— Okos asszony nem kérdez ilyent! — válaszol a férfi.

— De egy okos ember elmond mindent a feleségének! — válaszol az asszony. Mire megszólal a férj:

— Okos embernek nincsen felesége!

Ime, ide téved az ember a házaselet folyosóin, ha az okosság erénye után kutat. Ne is kutassunk mi sem ezután, hiszen a férfiak nem kívánják azt a hitvestől, hogy „okosabb legyen”. Nem kívánják pedig azért, mert nem bizonyos, hogy az okosabb

enged, de meg azért sem kívánják ezt, mert szépség-
hiba, ha okosabb az asszony, mint az ember.

*

Nagy vacsora volt egy családban. A vacsora
végén felköszöntötte a jelenlevő püspök az ügyes
és kedves háziasszonyt. A püspök a keresztény
asszony kötelességeiről beszélt. És egyszer csak
három különös dologról kezdett beszélni:

A csigáról...

Toronyóráról...

És a visszhangról...

— Legyen a jó feleség — úgymond — olyan,
mint a csiga: hordja magával házias jóságával az
otthonát.

Legyen olyan, mint a toronyóra, hogy a férje
leolvashassa az arcáról, hogy hányat ütött az óra...

Legyen olyan, mint a visszhang. Visszhangozza
engedelmesen azt, amit a férje mond.

— De most fordítok egyet a dolgon! — szólt a
püspök. Ne legyen mégse ilyen az asszony.

Ne legyen olyan, mint a csiga: ne legyen túl
érzékeny s ne húzódjon minden apróságért a —
sarokba.

Ne legyen olyan, mint a toronyóra. Ne változ-
zék a szél járása szerint. Mutasson állandóságot.

S ne legyen olyan, mint a visszhang. Nem szük-
séges, hogy mindíg az övé legyen az utolsó szó.

Nos, legyen hát jelen esetben is az *enyém* az
utolsó szó. Két dolog lesz belőle.

I. A férfiak sem különbek Deákné vásznánál.
Van ott is hiba. De még mennyi és mily goromba
hibák!

II. Mégis csak jó az, ha asszony van a háznál,
mert olyan az, mint a napsugár: *semmit sem hoz
és mégis minden gyarapodik általa...*

Csendes Zsuzsánna halála.

Családi dráma játszódott le egy városka szegénynegyedében. Hajlott hátú, öreg iparosmester tizenkét dorongcsapással megölte a feleségét.

Csendes Zsuzsánna asszony a néma temetőbe került. Öreg hitvestársa pedig a vizsgálati fogságba.

Nagy sorsváltás volt ez bizony mindkettő számára, de különösen az asztalosmesternél, aki fehér hajjal, félszázados házaseset után a vádlottak padjára került.

A rozoga, földszintes ház hajlott hátú munkása mérhetetlen fájdalommal a szívében, bélyeggel a homlokán börtönbe került, ahol darócruhába öltöztették. Majd pedig elővezették a törvényszéki tárgyalásra.

Vallott:

A hetvennyolc éves feleségem volt az oka mindennek.

Előző napon egy zsák káposztát vásárolt a menyével együtt. Amikor a kereskedő hazaküldte az árut, feleségem kiabálni kezdett, hogy ez nem az az áru, amit kiválasztott.

Csendesítgettem. A fiam is csendesítette. A menyem is.

Nem használt. A káposzta egészen megzavarta. Ordított, de úgy, hogy túlharsogta a fiam rádióját is. Végre eloltottuk a lámpát. Lefeküdtünk.

De nem volt nyugalomunk. Az asszonynak nem volt elég a nappal. Végigveszekedte az éjszakát is.

A fal felé fordultam és tűrtem.

Nem mertem megmozdulni az ágyban.

Hajnali három óra volt. Az asszony még mindig veszekedett. Megpróbáltam csitítani: *hallgass már, jó asszony!*

De ez olaj volt a tűzre. Az asszony a párna alá nyúlt. Ollót vett elő és szurkálni kezdett.

Védekeztem.

Lezuhantam az ágyról.

A földön aztán hasbaszúrt.

Ez a szúrás megbőszített. Kirohantam a konyhába. Felkaptam egy feszítővasat. Visszamentem és ütlegelni kezdtem. Majd aztán egy máktörő doronggal csapkodtam addig, amíg össze nem esett.

A sebesítés nem volt halálos. De orbáncot kapott és a fertőzés halálos lett. Az asszony meghalt — nyögte fájdalommal az aggastyán.

Nem akartam megölni, csak ütlegeltem gondolkodás nélkül. Az ötvenéves házaselet összes keserve összefutott a szívemben s ez a keserűség tombolt bennem. Mert ötven évig gyötört. Kínozott. Állandóan veszekedett velem. Képes volt egy álló hétig veszekedni — egy semmiségért.

— Hát nem tudott ezen másképen segíteni? — kérdezte a törvényszéki bíró.

— Megkíséréltem! — szolt az öreg. Éspedig úgy, hogy már hajnali négy órakor elmentem hazulról. És csak késő este tértem haza. Csak így tudtam magam körül egy kis csendet teremteni. Mivel azonban már az éjszakáimat is megmérgezte, így bizony kizökkentem a nyugalomból és bosszút álltam rajta.

*

A kép valóban szomorú! Tudjuk, hogy majdnem egyedülálló esettel van dolgunk, mert a hitvesek nagyobbbrészt áldott, jó lelkek, akik rendesen nagyobb keresztet hordoznak, mint a férjek.

Ez a kép azonban meghökkenti az embert. Az ember felfoháskodik:

Mentsd meg, Istenem, a világot azoktól, akik egy álló hétig bírják a veszekedés iramát s talán éppen egy káposztafej miatt, vagy egy leszakadt gomb miatt, hiszen úgylis nyomorúságos ez az élet! Mi szükség van tehát külön bajkeverőkre? Mi szükség van fékevesztett életmérgezőkre?

Mi szükség van ilyen címeres vitarendezőkre?

Mi szükség van olyan lélekre, aki úgy cselekszik, mint a mesebeli Bolond Istók, aki betör két ablaktáblát azért, hogy gyorsan megkaphassa az ablakpárkányról hirtelen leguruló tojást. Megment pár fillért erő tojást, de összezúzza miatta a sokkal értékesebb ablaktáblát.

Osszezúzza a családi élet békéjét s elveszti azt az előnyt, hogy férj és gyermek egyaránt élvezhesse a szelíd, békességes, engedékeny, jóságos asszonyi szív mindennél boldogítóbb értékét...

Mert bizony nagy érték a szelíd asszonyi szív!

Olyan a szava, mint a cseppentett méz. Hizlal. Erősít.

Szeméből a rózsák színe kacag felénk.

Olyan a mosolya, mint az áldott napsütés.

Lába nyomán még a kő is beszél. Dicsekszik: örömről, nyugalomról, rendről.

Okossága naponta száz és száz csodát művel: ha más kés, akkor ő nyél, mely elrejti a pengéket. Ha más orkán, akkor ő napsugár, amely elűzi a felhőket. Ha más mérges, ő mézes. Ha más érdes, akkor ő édes. Ha más borzas, akkor ő fésűvé válik s ha más szomjas, akkor áldott esőcseppé változik s lehűti a szenvedélyeket és megtermékenyíti az életet.

Ne vess tehát vihart, mert bajt aratsz!

„Kegyetlen a harag és féktelen a dühöngés” — mondja a Példabeszédek könyve (27, 4.), a felingerült ember rohamát nem könnyű kiállani. Vigyázzunk tehát és ne korbácsoljuk a habokat!

De meg a szeretet is elköltözik mellőlünk, ha zsémbeskedünk és ha békétlenkedünk. A kötekedő embertársat úgy kerüljük, miként a követ, amelyben egyszer már megbotlottunk. Ugyanígy kerüljük a haragos lelket is. Házastársa idegen lesz tőle. Gyermekei búznak előle s elkerüli házatáját még a madár is...

Oh, tudunk épületes, bájos eseteket is. Jól tud-

juk, hogy nagyon sok jó asszony van a világon, — és mérhetetlenül többen vannak a derék hitvesek, mint a hitvány feleségek — tudjuk, hogy a jó asszonyokat áldóan emlegeti: a férj, a gyermekek, a menyje, a vője, az alkalmazottai, a háznép, a szomszédok, sőt talán az egész falu, az egész város. Temetésükkor tele van a város és falu a sajnálkozással: Kár volt érte, mert áldott, jó lélek volt.

Azt is tudjuk, — és ismételten hangoztatjuk — hogy vannak rossz férfiak is. Vannak, akik nem arra valók, hogy megpihenjen az árnyékukban valaki, hanem arra, hogy felkösse rá magát...

De viszont!

Vannak asszonyok, akik nem vízszintesen halnak meg.

Nos, ezek a Csendes Zsuzsánnák.

Ezek a „Három daru” asszonyok, akik kútba dobva is kinyújtott kézzel integetnek búcsúzó: Mégis csak „három a daru”.

Ezek a „Csapó szavúak”, akik az utolsó szó jogán talán azt is megkövetelik, hogy a világ végén ők tegyék be az ajtót.

Ezek a Miss Ford-ok, akik férjüket „tűpárnaművésznek” tekintik. Gyötrik.

*

De szóljunk erről az esetről kissé bővebben.

A lapok híradása szerint Miss Ford egy mulatóhely nézőterén ült. Páholyban. Következett a következő műsorszám: Di Matti, a „tűpárnaművész”.

Di Matti művész úr — állítólag — a fakíroktól eltanult művészetével tűket és szögeket szurkált a saját bőrébe. Még a fülét és a tenyerét is átszúrta, a nélkül, hogy a fájdalomnak bármi jelét mutatta volna. Aztán pedig felszólította a nézőközönséget, hogy tegyenek rajta próbát.

A közönség megborzadt.

De Miss Ford jelentkezett.

Orcapírulás nélkül szurkálta, szögezte Di Mattit.

A művész szó nélkül állta a kínzásokat.

Miss Ford fokozódó képzőművészeti élvezettel átszúrta a művész fülét is. Majd a tenyerét. Aztán az arcát.

A művész oda se hederített.

Miss Ford erre átszúrta Di Matti orrát, nyelvét.

Meg se kottyant!

Erre nagyot lobbant Miss Ford szeme:

— Ilyen férj kell nekem!

S vitte is az új férjnekvalót, mint a zsidó a megvásárolt lóbört. Háromszor huszonnégyszer óra alatt meg is esküdött vele.

A közönség széteszlott. De hazafelé menet mindenki arról suttogott: el tudja-e vajjon túrni Di Matti a Ford-hölgy egyéb tűszurkálásait is!?

Nos, a mi öreg alföldi „tűpárnaművészünk” nem bírta elviselni Csendes Zsuzsánna tű- és ollószurkálásait. Az ötvenedik esztendő mezsgyéjén felkiáltott:

— Elég volt!

S nagyot csapott, de nem az asztalra, hanem — sajnos — Csendes Zsuzsánnára. Ezzel aztán összeomlott előtte az a szebb világ, amit házaseletnek neveznek s amelynek szebb holnapjában ötven évig reménykedett.

Befejezésül idézünk egy titkon ellesett párbeszédet. Sok tanulság van benne, ámbár van benne nagyképűség is!

Ketten beszélgetnek. Az agglegény és a férj.

Az agglegény: Tudod, barátom, hogy néha olyan nagy vágyat érzek a békés, csendes családi otthon után!

A férj: Hát még én! . . .

A legszebb szerep.

A legszebb szerep.

A legszebb szerep: *a ház asszonyának lenni.*

Amikor a menyasszony mirtuskoszorújával a fején völegénye oldalán az oltárlépcsőhöz ér, akkor egy új világ küszöbére lép. Egy új világ küszöbére, amely tele van ígérettel és reménységgel, vágyakkal és szivárványszínekkel.

Nem kétséges, hogy ebben a sorsdöntő helyzetben mindkét fél abban a tudatban él, hogy a boldog jövő kiépítésében nagy szerep vár mindkettőjükre.

Az nem vitás, hogy „ki lesz majd az úr?”

De ha mégis ott lappangana ez a kérdés akár a menyasszony, akár pedig a völegény lelkében, akkor ezt megoldaná az eskető pap határozott figyelmeztetése:

— *A házaséletben sem nem a férj, sem nem az asszony lesz az úr, hanem az Úr lesz az úr.*

Sem az asszony, sem a férj nem fogja sohasem elfelejteni azt a kézmozdulatot, amellyel felmutat a pap a magasságok világába. Kézmozdulatával egy „láthatatlan harmadikra” utal, aki őket egymásnak teremtette, egymásmellé vezette s aki elég hatalmas is lesz ahhoz, hogy megadja nekik a mindennapi kenyeret.

Az elsőségről nincsen tehát vitának helye.

A házaséletben egészen más megoldandó feladatok várnak kivitelezésre: *hűségesen teljesíteni azokat a köteleességeket, amiket a férj és feleség elé ró a — szerepe.*

A házaséletben nincsenek főhősök, csak egyszerű, névtelen szereplők, akik két kezükkel, böl-

cselegükkel, legfőképen pedig jóságos szívükkel a boldogság hegyévé varázsolják át még a szemétdombot is.

*

Az esküvő alkalmával az Igéret szent körmenete érkezik az oltár lépcsőjéhez. Méltán nevezhetjük tehát ilyenkor a templom szentélyét az Igéret földjének.

A menyasszony ajkán az ígéret zendül:

*„Mindíg, mindig, mindig az Istené:
Fehéren, tisztán, hűen, szentül.
Mindíg, mindig, mindig a férjemé:
Bánaton, gondon, örömmön keresztül.*

*Mindíg, mindig, mindig az otthoné:
Soha ne legyen törés a záron.
Mindíg, mindig, mindig a fészeké,
Hová anyai szívem bezárom.”*

(Mentes Mihály.)

Mily szép ez a többszörös ígéret egy fiatal leány ajkán! Csupa láz. Csupa hit. Csupa bizakodás!

Ne feledjük azonban azt, hogy az ígéret annyit ér, amennyit a nyomában járó kitartás képvisel.

Kitartani mindenáron és minden gáton át. Ez a fontos!

Egy gazdag hölgy élt Berlinben. Megvolt mindene, amit csak kívánhatott magának. Mégis... mégis boldogtalan életének végül is önkezeivel vetett véget.

Örökségét rendezve, találtak előszobájában egy nagy ruhásszekrényt tömve megkezdett és abbahagyott kézimunkákkal: egyik-másik félig készült el, a legtöbb még ennyire sem jutott.

Azt hisszük, hogy nem követünk el sértést, ha azt mondjuk, hogy kézimunkáinak ez az állapota vetülete volt lelkének. Ez a sok megkezdett, de be nem fejezett kézimunka volt az ő boldogtalansá-

gának és tönkremenésének magyarázata. Azért érezte oly rosszul magát minden jólét közepette is, mert nem volt benne állhatatosság, következetesség: folytonos bekezdések és kiindulások, sok jó-akarat, de kevés akaraterő a megkezdett dolgok folytatására, illetőleg véghezvitelére.

Farkas Edith azt mondja ez asszonyi lelkület felett töprengve: Aki nem szedi össze akaraterojét ahhoz, hogy egy-egy megkezdett dolgot, ügyet a lehetőség szerint véghezvigyen, befejezzon, elintézzon, annak a lelke lassan-lassan egészen a lazaság, a hanyagság, a rendetlenség, a félség jármába kerül és végül is befejezetlen, boldogtalan, hajótörött állapotban ér élete végére.

Félre tehát a félséggel!

Az ígéret komoly akaratot követel!

Akaratot, amely nem a törésben, zúzásban, hanem a forrasztásban és a kitartó munkában nyilatkozik meg. Nem a dacban, hanem az örök virágzásban borul pompába.

Azt szokták mondani, hogy amíg az amerikai az útjában álló hegy lábánál nekigyürkőzik, hogy eltolja a helyéről, addig az európai ezerholdas szikes földje mellett „tünődik, mint a kút kávéján a gém”.

Ne tünődjünk az ajtóküszöbön!

A bibliai erős asszonyhoz nem illik ez a töprengő tétlenség. Ha nehézséggel találkozunk, akkor szisszenjen fel: El a hegygel! S tüntessen el az útból minden zavaró jelenséget.

Szép tavaszi idő volt.

A távíró- és telefonkészülékek felmondták a szolgálatot. Értelmes beszéd helyett csak zúgás és összevisszaság hallatszott. Végigkutatták a vonalat és észrevették, hogy a drótok közé virágzó gyümölcsfaágak hajoltak.

Az ágakat kivágták és megszűnt a zavar.

Hiába volt minden sajnálkozás, hiába mondták a tudatlanok, hogy vétek, hiszen a gyümölcsfa

jövendő termését pusztítják el vele, mégis a magasabb jóért nem lehetett megkegyelmezni a gyönyörű virágzó ágaknak.

Nos, a családi életben is fordulhatnak elő ilyen üzemzavarok. Valaki, vagy valami a vonalba fonódott. A beszéd kuszálttá válik. Az értelmes beszéd helyett zúgás, morgás támad s a házból összevisszaság hallatszik át a szomszédba.

Ilyenkor a magasabb jó érdekében, *a gyermekek érdekében* egy olyan erős akaratra van szükség, amely el tudja távolítani az útból a virágzó gyümölcsfaágat is.

*

A szép házaselet nagy kitartást követel az asszonyi szívtől.

Ha lék támad a családi élet hajóján, ha baj keletkezik a családi élet kis vitorlásán, akkor szivattyúzzon az asszony...

Úgy, mint a kis Marcel Rioual.

Egy kis francia hajó viharba került. A néhány főnyi személyzetből ötöt lesodort a fedélzetről az ár. A kapitány is hiányzott.

A hajóba víz ereszkedett.

A kis hajóinas — Marcel — ebben a válságos pillanatban odaszólt a megmaradt néhány utashoz:

— Kormányozzatok, ahogy tudtok! Én majd szivattyúzom a vizet.

Teljes huszonnégy órán keresztül dolgozott a szivattyú mellett. Tenyeréről cafatokban hullott a hús, a lába már csupa seb volt, de azért kiszivattyúzta a hajóból a beszivárgó vizet. A hajó megmenekült.

A kis Marcellt a kórházi ágyon körülvették a kíváncsiskodók. A sok faggatásra végre kifakadt:

— Ez egy egyszerű, elemi kötelesség volt!

Az erős asszony ugyanígy cselekszik.

Minden hullámot kisöpör a házból. Minden

szennyet kilök a fészekből. S ha egymagára marad is, akkor is állja a helyét az ajtóküszöbön!

Védi a szentélyt az utolsó vércseppig! Két kézzel védi a tűzhelyet s az utolsó percig bízik abban, hogy megmentheti a helyzetet.

A gyermekekre gondol, akiket el akar hagyni az édesapa. S a gyermekek sírása, a gyermekszívek dobogása, a kicsi gyermekgyomrok korgása olyan hősi erőt ad a szívébe, amivel nem tud megbirkózni sem a rágalom szele, sem a hűtlenség mérges forgószele.

Szilárdan áll az ajtóküszöbön, mert valamikor odaállott. Őrséget vállalt ottan. Nem hagyja el tehát azt, mert a nap is megveti azt, aki elhagyja a helyét pályafutása alatt.

Visszagondol mirtusvirágos ígéreteire:

„Mindig, mindig, mindig az Istenél!...

Mindig, mindig, mindig a férjemél!...

Mindig, mindig, mindig az otthonél!...

Mindig, mindig, mindig a fészekél!...

Ez a virágos ígéret mindig meg fogja hozni a gyümölcsét, mert egy kötenynyi asszonyi jószág mindig többet nyom a latban, mint egy kocsideréknyi férfi-gonoszság.

*

Egy régi közmondás így hirdeti: *Rendes ház az asszony büszkesége.*

A közmondásnak igaza van.

A közmondást azonban meg is lehet fordítani: *Rendes asszony a ház büszkesége.*

A közmondásnak így is igaza van.

Rendes asszony rendben tartja a lakását, jól vezeti a háztartást. Takarékosága áldás. A rendes asszony otthonában jól érzi magát a családapa, boldogságban élnek a gyermekek még akkor is, ha ennek a háztartásnak viszonyai szegények, kiadási lehetőségei szerények.

A rendes asszony szilárd szegletkő az életben.
A rendes asszony ékkő a férj karikagyűrűjén.
A rendes asszony őrség a ház tűzhelyénél.
A rendes asszony zászló a házon: *a szép élet diadaláról beszél.*

A hivatása magaslatán álló asszony azon fáradozik, amiért a házszenteléskor az Egyház imádkozik, hogy *lakozzék a házban az egészség, tisztaság, diadal, erő, alázatosság, jóság és szelídség, a törvény teljessége és hála az Atya, a Fiú és a Szentlélek Isten iránt.*

Valaki szerepet keresett . . .

Valaki megmérgezte magát, mert nem lelte a helyét a nap alatt. Pedig volt helye, hiszen asszony volt. Dehát ő más szerepet keresett.

*

Az ujságok a következőket közölték az eseményről: Az egyik színházban megjelent egy fiatal-asszony, aki egy gyógyszerésznek volt a felesége. Fölsietett a színház második emeletére és az egyik irodában megmérgezte magát. Értesítették a mentőket, akik az eszméletlen állapotban szenvedő nőt kórházba vitték. Állapota súlyos.

Búcsúlevelet hagyott hátra, melyben azt írja, hogy azért hal meg, mert *nem tud szerephez jutni.*

Tudjuk, hogy minden épkézláb egyén munka után rohan. Ez természetes is. Mindenki el akar foglalni egy helyet ezen a földön, ahol feszülő izommal, hősi kiállással a szél felé feszíti lelke vitorlavásznát.

Minden ember, minden asszony dolgozni akar.

Egyet azonban nem értünk ebben a színésznőbotrányban: mit keresett ez a szerencsétlen asszony a színház második emeletén?

A szerepét?

Sehogy sem értjük a dolgot! Hiszen feleség volt! Bizonyára anya is!

No de, akkor jogtalanul panaszkodott szerepihiányról. S indokolatlanul nyúlt a méregpohárhoz.

*

Értse meg minden asszony, hogy neki már van szerepe: *Éva szerepe*.

Hálás szerep és örök szerep.

Aki nem hiszi ezt, az nézzen széjjel úgy december havában az asszonyok között. Látni fog asszonyokat, akik ablakmélyedésbe húzódva terveznek, asztal fölé hajolva számolnak és szekrényről szekrényre járva latolgatnak.

Ez Éva asszony karácsonyi szerepe.

Nem szép szerep?

De milyen szép!

Az élet azonban nemcsak karácsonyokból áll, hanem hétköznapiakból is. Nos, a hétköznapiak is elég alkalmat nyújtanak a szerepléshez.

— Én már a hét közepén meggyógyultam, — mondja egy asszony — de viszont előbb a gyermekeimet ápoltam, azután a férjemet és most a szakácsnémat. Szívesen meghoztam minden áldozatot értük. S most, hogy mindnyájan egészségesek vagyunk, boldogan dolgozunk.

Ime, így fest Éva egy másik hétköznapi szerepében.

Bizony, minden nap hoz valami szerepet a jó asszonynak. Örök szereplés ez, mert a férjek — ha megöregszenek — nyugdíjba mennek, a feleség azonban nem mehet sohasem nyugdíjba.

— Dehogy nem! — mondhatná valaki — hiszen, ha egy asszony megöregszik, ha a fia megnősül, ha a lánya férjhez megy, akkor...

— Nos, akkor ott vannak az unokák. Heten. Tizen. A nagymamáknak még több dolguk van, mint a mamáknak.

Az egyiknek mesélnie kell. A másiknak kérdései vannak. A kisgyermek kérdésére válaszolni kell, mert minden kérdésben a gyermekszoba fogaskereke kattann. A gyermeki kérdésekkel indul meg az élet a lélekben.

A gyermeknek okos választ kell adni, mert a hányt-vetett válasz bojtortjánt terem. De ehhez meg idő kell. És nyugalom. Megfontoltság és önuralom.

Nos, ugy-e, nem jelentéktelen az asszonyi szerep?!

Telve van kötelességgel.

Az egyik percben játszani kell. A másikban tanítani. Az elmenőt megsíratni. A hazatérőnek friss kalácsot sütni. Amit az élet összeborzolt, azt az asszonnak kell megfésülnie.

Az asszony Kerub a házbán, vigyáznia kell, „hogy ne káromoltassék az Isten igéje”. (Tit. 2, 5.)

Sem általa!

Sem miatta!

Sem öbenne!

★

*Az anya a Teremtő
Segéde!*

Gyermekében a jó Isten

képét és hasonlatosságát tükrözteti vissza ezen a földön. Áldozatosságával tenyerét nyújtja, hogy fel fogja vele Isten lehelletét, s egy jó gyermekkel melengesse az emberi társadalom rideg életét.

Gyermekével egy csillagot ad a földnek. Ezt a csillagot sokan látják éjfél tájban. Sokan — sajnos — megijednek tőle. Aki azonban nem fél a gyermektől, az a szívét magasba tartja s odakiáltja a hulló csillag felé: Elférsz!

Ez nagyon felséges hivatás! Ez nagyon szent szerep!

Sajnos, az élet olyan asszonyokkal is megismertet bennünket, akik nem értékelik kellőképpen a gyermeket. Ezekről az egyik ujság egy torzképet vetített olvasói elé.

Hazajön — ki tudja honnan? — egy hölgy. Feleség.

Önagysága beesve az ajtón, apró, kecses csomagjait a szakácsné és a szobalány kezébe röpíti. Lekapja fejéről furcsa, divatos kis kalapját. Lehul latja magáról kifizetetlen kis bundácskáját, miközben meglátja a reá várakozó férjét is, aki — hogy udvariatlansággal ne legyen vádolható — hitvese hogyléte felől érdeklődik.

Önagysága mélységes sóhajok között a dívánra veti magát és így válaszol:

— Oh, Ducikám — ez már borzasztó. El sem hiszed, mennyire el voltam foglalva. Először is elköltöttem minden pénzt. Ezzel 11 órára készen is voltam. Délfelé egy felolvasásra rohantam. A divatról szóló ankétunk — végre! — megoldáshoz segíti az asszonyi élet egyik legrégibb és legfájóbb valóságát. A megbeszélés utolsó tárgyát — a gyermeknevelés kérdését — már nem volt lelkem végighallgatni, hiszen ezt a kérdést magam is tanulmányoztam és tanulmányozom évek óta.

— Hanem — Ducikám! — képzeld, amint befordultam a házunkba, a kapu alatt olyan aranyos gyermeket láttam játszózni! Oh, csak tudnám, kié lehet?

— Milyen haja volt? — kérdi a férfi.

— Aranyszőke!

— Hát a szeme?

— Gyönyörű égbék!

— És a ruhája?

— Az bizony piszkos volt és elnyűtt!

— Oh, kedvesem, — szólt a férfi — akkor én megmondhatom, hogy kié volt az a gyermek!

— Ugyan kié?

— Hát a miénk! ... Tudod, nincsen olyan nap, hogy meg ne bánnám nősülésemet! ...

Jól tudjuk, ez torzkép. Annyira nem ferdült még el az anyaság fogalma, hogy meg ne ismerje egy anya gyermekét. De viszont, az is bizonyos, hogy akadnak itt-ott olyan anyák, akik lélek nélkül járnak a családi szentélyben.

Civilizációnk túl sokat kutat, számít, mérlegel. A számok és méretek, az igények és a kötelezettségek egy szomorú mondatot szültek: „*Ugyan — kérlek — ne „gyerekeskedjünk!”*”

A gépkocsi, a repülőgép, a tengeralattjáró, a traktor és a rádió: ezek lettek a modern élet hőskölteményei és balladái ... a gyermekek helyett!

No de azért nem kétségbeejtő a helyzet!

Másféle anyák is vannak. S ezek többségben vannak!

Brüsszel egyik sétaterén egy fiatalasszonyka tologatta kisgyermekét. Rajta kívül senki sem volt a sétaterén. Később egy brüsszeli úr jött oda. Vendégével együtt lepihent egy padra.

A brüsszeli úr köszönt a fiatal nőnek. Az viszonozta.

Közben valami baj történhetett a kis babával. Sírni kezdett. A mama rendbehozta. Egyideig még

gügyögött a kicsinek. Játszott vele. Aztán elment, odabólintva a brüsszeli úrnak.

— Bájos kis polgári asszonyka! — mondta az idegen.

— Asztrid hercegnő, Belgium trónörökösének a felesége. A kis hercegnővel ide szokott kijárni sétára.

Ime, mily szép szerep ez a gyermekgondozás még egy hercegnő számára is. De ugyanily szépséggel van tele az, ha erkélyes házban végzik, vagy nádfedeles kunyhóban.

Vissza tehát az örökszép Éva-szerephez!

Melegszívű, jóságos édesanyákat kér az élet!

Anyák után kiált az élet, akik meg tudnak barátkozni azzal a gondolattal, hogy a férjen, a gyermekeken és a szomszédon kívül talán nem fogja soha senki sem ismerni a nevüket.

Anyákra van szükség, akiknek neve sohasem fog rákerülni talán a történelem lapjára, akik mégis vértanúi lelkületükkel, simogató kézmozdulatukkal, előimádkozásaikkal és dajkáló dalukkal teherbíróvá teszik az ifjú nemzedék lelkét.

Az évszázadok folyamán már sok érték fölött végiggázolt az élet. Az idők folyamán már sok minden bekerült a történelem lomtárába. Az igazi asszony fogalma azonban örök érték maradt. Az anya mindig, mindenütt „édes” marad.

Az asszonyi lélek sok mindent bearanyoz. A megértő asszonyi lélekre vár a nagy feladat, hogy a küzdelmekben elfáradt férjnek erősítője és az élet-harcban bátorító társa legyen. Árasszon derűt, csendet, békét és mosolyt.

Szívét pedig rejtse el! De nagyon, mert az anyai szív kizárólagosan a gyermekeié!

Az anyára nem azért van szükség, hogy megváltoztassa gyermeke jellemét, hanem azért, hogy

szebb és gyorsabb kifejlődésre segítse és azonfelül, hogy tanáccsal és tettel gyámolítsa.

Ölelje át őket s védelmezze kis derekukat az élet csapásaitól, a túledés veszedelmeitől és nyujtsa nekik az anyai ölelés biztos érzetét.

Mindezekeken felül pedig vegye körül gyermekeit igen nagy szeretettel, mert ennél önzetlenebb szeretettel úgysem fognak sohasem találkozni az életben.

Mesterien festi ezt a gondolatot Magyarády Jenő „Anyám szíve” című dalában:

„Kinálgattam mindenkinek az én bolond szívemet. Egy kisleány elfogadta, százszor mondta, hogy szeret. Megúnva a sárba dobta, egyet rá is taposott... A bolond szív még akkor is csak ő érte dobogott.

Öreganyó jött az úton, haja fehér, mint a hó. Felvette a vérző szívet: Ne szenvedj, te kis bohó. Gyógyító írt tett a sebre, hova patkószeg hatolt... — Édesanyám mennyországból földre szállott lelke volt!”

Akiktől elmenekül Krisztus . . .

A közelmúltban nagy vihar keletkezett egy csecsemő véres holtteteme körül. A csecsemő nagyon rövid ideig élt. Tiszavirág-élete azonban oly zsúfolt volt az eseményekben, hogy kihűlt holttetemét tudósok, jogászok és ujságírók vették körül.

Az egynapos gyermekhulla lábán kis cédula lógott, amelyre valaki ceruzával csak ezt a két szót írta: Fehér Géza.

A bűnügyi szakemberek így állították össze a gyermekhulla pályafutását: Egy leány anyának érezte magát. Minthogy azonban nagyobb volt a leány szégyenérzete, mint a bűntől való félelme, azért orvoshoz ment.

A gyermek megszületett, de titokban. Nem a nap fénye kacagott rá, hanem az orvosi műterem sápadt villanykörtéje.

A további eseményekről már a rendőrségi boncolóorvosok számolnak be.

A gyermek nemcsak az édes anyatejhez nem jutott hozzá, hanem még levegőhöz sem. A gyermeket fojtogatták, azután pedig benyomták a mellkasát. Mivel azonban a szívós természetű gyermek nem akart sehogy sem „félreállni az útból”, azért egy gyilkos kéz ujja benyomult a gyermek torkába.

A gyermek torka felszakadt.

A gyermek sóhajtott még egyet, aztán elsötétedett szemmel elbúcsúzott a világtól, amelytől csókot várt és szeretetet, de nem kapott mást, csak fojtogató kezeket.

A gyermek a korszellem áldozata volt.

Szegény gyermek olyan korban született, amikor arcpirulás nélkül tördelik a virágbimbókat az emberek.

A gyermekgyilkossághoz Tiszazúg szolgálatát háttérrel. S ebből a zúgvilágból az elfojtott gyermek-sírások fekete gyermekkórusa szolgálatja a kísérteties éneket.

A nyílt színen egy nép áll, amely a földdel való birkózás és az állatokkal való bajlódás közben elvesztette lelke finomságát s nem ismer el maga felett már más Istent, csak az önzést, az Én-t.

*

A gyalogsátán vette át az uralmat.

A sötét sarokban egy bába áll.

A szülésznő nagyon fontos szerepet tölt be a földön. Figyeli az életet. A „fájdalmak asszonyait” keresi s áldott tiszta kezével csillagokkal tüzdeli tele a földet. *Kezével átnyúl egy tiszta, szent világba, ahonnan egy kis embert hoz: apró, kis piros szívvel, két félénk szemmel, egy rózsapiros szájacskával, két gyenge lábbal, és lehoz a földre két új kezet, a kézzel pedig öleléseket.*

A lelketlen szülésznő ennek éppen az ellenkezőjét csinálja.

Gyilkos kezével bezárja az élet ajtaját. Szörnyű lehellétevel ráfúj az élet legapróbb lámpásaira s belesziszeg a gyermek arcába: *Nincsen szükség rád!*

Sziszegésével aztán világgá fújja a szíromleveleket.

Műszerei ördögi leleményességgel működnek. Két ujjá úgy működik, mint valami alvilági kopantó. Szava simulékony, mint a kígyó. Ha szükség van rá, akkor vakmerő, mint a bérgyilkos. Lába fáradhatatlan.

Az orvos nem tud beteghez menni, hogy akár előtte, akár utána olt ne legyen ez a szörnyeteg.

Az orvos orvosságát kiönteti s aztán ő „rendel” valamit.

MARTON L.

Szörnyű harc ez. Ez a „fehér köpeny” harca a „piros paláستtal”. A „halál gyalogsátánja” harcol itt az „élet vitézével”. S valljuk be, hogy némelyik utcában a „piros palást” a győztes.

Ez a győzelem azonban nem igazi diadal!

Az „élet” sokkal nagyobb hatalom, semhogy bosszúállás nélkül hagy-ná ezeket a bimbótördeléseket: az éjjeli magzat-elhajtásokat rendszeren világgá kiáltja a nappal.

*

A gonoszság a földből is kikél! — mondja a közmondás.

Nos, a közmondás igazsága következetesen beigazolódik. Ha nem *ma*, akkor *holnap*.

A bűn kiszól a koporsóból!

Kézre adja az anyát is, az orvost is, a szülésznőt is.

A jóérzésű édesanyák ilyenkor eltakarják arcukat. Fájdalmuk leírhatatlan. Tenyerük csontján és

húsán keresztül egy gyermeket látnak, aki vér az anya véréből és hús az anya testéből. Bármennyire mérlegelik is a következményeket, nem tudják megérteni az anyaság nagy titkának ezt a szentségtörését. Ezek az anyák nagyon jól tudják azt, hogy amelyik fa virágzik, annak a gyümölcsöt is kell vállalnia.

Az igazi nők vállalják is a gyümölcsöt.

Nem rettentí vissza őket sem az életindulás fanyarsága, sem a teher ághúzása, sem az első órák kimondhatatlan fájdalma. Anyai lelkük a jövő édes perceiből táplálkozik: a távoli jövőben egy csók ízét érzik, egy gügyögés fenségességét elemzik, amivel az édes gyermek fog fizetni. Ez a jövő feledtet velük minden úgynevezett „szégyent” s a jövő megerősíti őket.

Az igazi anya nem süllyedhet az anyagiasságba.

Minden anyának tudnia kell azt, hogy az ő házszáma számon van tartva az égben. Az Isten hírnököket küld oda. Néha gyors egymásutánban is. Ezeket a hírnököket a legnagyobb Asszony szavával kell fogadni: Ime az Úr szolgálóleánya...

Sokaknak — sajnos — nem hajlik meg a gerince.

Hajlíthatatlanná teszi a föld, a pénz. Szenvedélyes anyagiasságukat csak a vagyon elégíti ki. Nem szeretnék felaprózni a vagyont. Az „egyetlennek” akarják juttatni az egészet.

Másokat viszont a *kényelem* rettent vissza a gyermekáldástól.

Nem akarnak a gyermekszoba rabjai lenni. Mintha bizony az anya nem királynője lenne a gyermekszobának!

Sokan nem akarják megcsúfítani vonalaikat. Szépek akarnak maradni. Hódítani akarnak s e közben lemondanak a leghálásabb alattvalókról, a hűséges, édes gyermekekről.

Ezek az anyák néha-néha összerendeznek. Elsápadnak.

Rendesen ilyenkor, amikor a kis Fehér Gézukák lábhoz kötött névjegyét megrázza a szél.

Ezek az anyák ilyenkor összenéznek s arra gondolnak, hogy mi lesz a titkaikkal? Mi lenne, ha a bűnügyi nyomozás végigkutatná a lelketlen orvosok íróasztalát? Az orvosi pénztárkönyvek egyike-másika a megszületett Fehér Gézukákon kívül sok Fekete Gézukáról is beszélne.

Az ő útnak indulásukról — sajnos — csak néhány vércsepp és egy kis gödör beszél. A nagy széken így aztán el is múlik s elfér egy kis homokdomb alatt.

A széken megszűnik ugyan, de megmarad a lelkiismeretfurdalás. A csere végzetesen rossz! A nyugtalan lélek szava ugyanis visszaverődik a másik világból s olyan hangossá erősödik a siralomvölgyi csendben, mint amilyen erős a bagolyhűgás az éjben.

*

Vigyázz, ha jön az Élet!

Vigyázz, ha gyermek jelentkezik!

Bizonyosan álldogáltál már vasúti átjárónál, amikor vonat siklott el előtted. Várakozásod közben bizonyára hálásan olvasgattad a jötevi figyelemtetést: „Vigyázz, ha jön a vonat!”

Amikor azt érzed, hogy kebled alatt magzat van, amikor úgy érzed, hogy gyermek siet ölelő anyai karod felé, jusson eszedbe olyankor ez a figyelmeztetés: Vigyázz, ha jön az Élet!

Vigyázz, mert egy leendő emberke életének gyermekkosija érkezik: sok sírással, sok sikítással, de egyben virágzó ágakkal és gyermekdalokkal.

Vigyázz, mert az emberi lélek fehér mozdonya dübörög feléd: az örökkévalóság hitével, a halhatatlanság erejével és az istenfiúság védjegyével.

Vigyázz, mert a Gondviselés egy gyermekszobát vontat tele álommal, csókos, piros kis szájjal és ezzel a bűbájos, zakatoló lármával: anyuka . . . anyuka . . . anyuka.

Bizony itt is nagy szükség van vigyázatra, mert a gyermekérkezések körül is történhetnek gázolások.

A különbség csak az, hogy amíg a vasúti síneken a vonat az erősebb és az gázol, addig a magzatok körül a szülő az erősebb és így az teperi le a gyengébb gyermeket.

*

Egy legenda szerint minden évben megnyílnak a betlehemi aprószentek sírjai. A sírból kiszálló gyermeklelkek Heródes sírjához mennek, ahol fájdalmas énekeket énekelnek.

— Mi ez? — riad fel ilyenkor Heródes. Felugrik sírjából és csontarcával ráborul a földre, hogy ne lássa a gyermekeket.

Minden hiába. A gyermekek keseregnek.

— Nem! Ezt nem bírom tovább! — jajgat Heródes. És elrohan. A gyermekek utána rohannak. Üldözik. Heródes erdőbe menekül és rablók közé rejtőzik. A rablók megvetik. Elűzik. Onnan vesztőhelyre rohan. Ott sem tud megnyugodni. Az akasztófavirágok ostorral támadnak rá.

De íme! Heródes egy házhoz érkezik. Lihegve benéz az ablakon, majd megkönnyebbül. Gúnyosan bemutat a szobába, ahol egy asszony fekszik az ágyban.

— Oda nézzetek! De most aztán hagyjatok békét nekem, mert odabent nagyobb gonosz fekszik, mint én! Nézzetek csak arra az ágyra. Nézzetek az asszony arcába! Ő is gyermekgyilkos! Magzatgyil-

kos! Pedig feszület van az ágya felett! S szobájában Mária-kép! Az ágya szé-
lén pedig rózsafüzér!

S ebben a percben bent a szobában egy sápadt asszonyi kéz a fejpárna alá nyúl. A párna sarkát a feje alá gyűri s oldalra vetett arcával kitekint az ablakon...

A szeme összeér az aprószentek keserves tekintetével...

Az aprószentek ijedten húzódnak félre, mert egy hozzájuk hasonló lélek röppent el előttük.

Az aprószentek átölel-
ték kis bajtársukat. Össze-
csókolták kis orcáját, meg-
simogatták kis kacsóját
és elvitték abba a „lát-
hatatlan temetőbe”, ahol
nincsen kereszt, nincsen
fejfa, ahol egy halálmadár
kuvikol az akácfán.

*

S ezek a gyermekgyil-
kos anyák?

Azok gyűjtik tovább az
ócska lomot, a hiúság
dobozait. Közben pedig el-
dobálgatják maguktól az
élet legtündéribb ajándé-
kát: a gyermekeket.

Szeretsz olvasni?

„Ajánljon valami könyvet!”

Asszonyom!

Higgye el, megremegett a lelkem, amikor barátnőjéhez fordulva azt mondta:

— *Ajánljon valami könyvet!*

A kérés közismert a világon. A kérés mögött az emberi értelem éhsége feszül. Könyv után vágyódunk, amelyik egy másik világba visz: csendbe. Izgalomba. Emeletekre és új állomásokra. Szükségünk is van erre, mert a hétköznapi élet fásulttá és sokszor hétköznapivá tesz minket.

A nyomtatott betű vásárnapot hoz nekünk.

De milyen vásárnapot?

Nos, kétféle vásárnap van: vannak „fehér” vásárnapok, de vannak ám „fekete” vásárnapok is.

A közvetlen közelében állottam, amikor barátnőjéhez fordult. A társadalmi formák visszatartottak attól, hogy a barátnője és Ön közé lépjek és hogy kitarva két karomat, elkiáltsam magam: *Nem, asszonyom! Így nem szabad könyv után nyúlni!* A könyv ugyanis nem kútvíz!

A könyv orvosság! A könyvespolcok között úgy kell járnunk, úgy kell állanunk, miként a gyógyszerész az üvegfiolák között: töprengve és mérlegelve.

A könyv olyan üveg, amelyben éltető, frissítő gyógyital lehet, de lehet a könyvben butító pálinka is, vagy esetleg marólúg is.

A könyvek bebalzsamozott lelkek — mondja Puskin. Hatással vannak ránk! Magyaráznak. Befolyásolnak.

A könyv táplálék! Nos, asszonyom, nem szükséges Önnek külön magyarázgatnunk azt, hogy ahányféle az ember, annyiféle az étkezési igény.

A könyv befolyásolja az embert!

A könyv néha egészséget jelent, de jelenthet betegséget is. Gyomorrontást szerezhet. Az egyiknek szívbajt, a másiknak sárgaságot, a harmadiknak pedig fejfájást.

A helyzetem már csak azért is nagyon tragikus volt, mert a könyvespolcok zsúfolva voltak. Olyanféle érzésem támadt, hogy Ön szellemi őserdőben áll. Kaphat színes pillangót is, de kígyó után is nyúlhat.

Féltem, hogy egyszerűen a kötetek színére, a címlapok és fedőlapok erős akcióképeire fog hagyatkozni. Megrémültem, amikor arra gondoltam, hogy a gondolatvilágába talán majd olyan irodalmi csatorna torkollik, amelynek szennyes hullámain a társadalmi pletyka apró dögei, vagy a szellemélet kígyói és békái úsznak.

Attól is félhettem, hogy olyan sajtótermék kerül a kezébe, amely csak kulcslyukat ad a szemé elé. Ez a kulcslyuk-sajtó — fájdalom — nem ad világnézetet. De legfőképen nem olyan világnézetet, amelyre az örökkévalóság kupolája borul. A magazinok apró kulcslyukain keresztül csak olyan jelek láthatók, amelyekben csókok és hajszálak, tettenérések és válóperek lendítik az eseményeket.

De féltem még mástól is.

Arra gondoltam, hogy áldozata lehet annak a kiadói reklámnak, amely az ötvenezres példányszám hirdetésével szerzi meg a százezredik olvasóját. Szinte kiharsog az ilyen reklámból a lealázó okoskodás: ha jó volt ötvenezer embernek, akkor jó lesz neked is! Ilyen hirkeltés mellett már nem kell mást csinálni, mint a tüzet legyezni, s Ön kezébe ragadja a könyvet s boldogan hazaviszi.

Nem, asszonyom, a könyvet nem így kell kézbe venni!

Engedje meg, hogy felvilágosítsam a szellemi táplálkozás főbb törvényeiről. Ezek a törvények egyúttal útbaigazítást nyújtanak a könyvvásárláshoz is.

Asszonyom! Ön kényes arra, hogy *kitől* veszi ruháját.

Önnek igaza van! Az üzlet neve már biztosítékot nyújt Önnek, hogy az áru minden valószínűség szerint jó lesz. Nos, ilyesféleképen vagyunk a könyvkiadókkal is.

Vannak könyvkiadók, akik a kereszténység oldalán állanak. Vannak viszont olyan könyvkiadók is, akik kizárólag az Ön pénzére és a rendetlen szenvedélyek éhségére pályáznak.

Bizony, a gondolatok és elvek, a szándékok és tervek már a születés percében rendbe sorakoznak. Jobb és bal irányba. Az igaz, hogy a papír mindig fehér és a betűk mindig feketék, de a mondat már vagy pogány, vagy pedig keresztény!

Nos, ezek a keresztény mondatok és gondolatok azoknál a könyvkiadóknál kapnak szálláshelyet és azokon a könyvespolcokon sorakoznak fel, amelyeket nem az üzleti szellem csirizelt össze, hanem a jobboldali világnézet. Ezek a keresztény eszmék azokban az üzletekben vannak tárolva, amelyeknek üzleti levélpapírján szabadszemmel is tisztán láthatóan a kereszt vízjegye ragyog.

A baloldali eszmék viszont abban az utcában és abban a könyvkereskedésben sorakoznak fel, ahol nincsen díszőrsége az igazságnak és ahol nincsen a világnézetnek szívérványhídja.

•

Asszonyom! Ön a kelme gyári védjegyére is kíváncsi szokott lenni. Igaza van.

A könyvvél is így vagyunk. A könyv jóságának és értékének második biztosítéka az *író* neve.

Az olvasó mindig kapni akar. Az író viszont mindig ad. Ad önmagából. Világnézetéből. Élet-szemléletéből. A szívéből. Az igazi író nem tudja megtagadni önmagát és az elveit. Az író a saját

lelkéből font selyemszálakkal fonja össze az olvasó kezét. Az író a szellemi szeretet csókjával pirosítja az arcunkat. Az író azt a szeretetet lehelli olvasója arcába, amivel rendelkezik.

Nos, asszonyom, vigyázzon a szellemi világ selyemfonalaira, vigyázzon a szellemélet csókjainak tisztaságára és csak attól kérjen vizet és kenyeret, aki tiszta kézzel és tisztelettel érkezik lelke ajtó-küszöbéhez.

Az ilyen író olyan dolgokat, álmokat, terveket és tapasztalatokat mond el Önnek, amelyek pótolni fogják azokat a köveket, amelyek világnézetének falából kihullottak s amelyek megerősítik Önben az életkedvet.

Az ilyen íróhoz bizalommal fordulhat. Sohasem fog csalatkozni benne, mert egy igaz világnak historikusa és az örök élet prófétája.

*

Asszonyom! Ön néha könnyű anyagot vásárol, néha pedig posztót.

Nos, a szellemi élet szintén ismeri a könnyű kartont és a színes selymet. *Ez a ponyva- és giccsirodalom.*

Az irodalom-fogyasztás — sajnos — többnyire a művésztetlen munkák síkján mozog. A ponyva a kisebbség fényűzése, az utóbbi pedig a tömegek életszükséglete.

Rogierius spalatói kanonok, a tatárjárás történetírója írja, hogy a tatárok elől való menekülése közben, a Balaton mellett, egy ízben csak úgy tudta megmenteni az életét, hogy a vízbe vetette magát és egy nádszálon keresztül vett lélekzetet addig, amíg az ellenség elvonult.

Az irodalom, a könyv nádszál. Életmentő nádszál. De a ponyva- és giccsirodalom nem az a nádszál, ami megmentette Rogierius életét.

Pedig a tömegolvasmánynak az lenne a hivatása, hogy lélekzetet vegyünk rajta keresztül, mert a

munka fullaszt. Ezek a könnyű olvasmányok arra lennének hivatva, hogy rajtuk keresztül érkezzon el hozzánk, a legeldugottabb falucskába — talán kétségbeeséseink közben — egy szebb és jobb világ üzenete és bátorítása.

Ez az irodalom — sajnos — kevés kivételtől eltekintve, nem ad bátorítást. A mai folyóiratoknak és magazinoknak, a filléres kiadványoknak az a szerepe, hogy megismertessenek bennünket az amerikai filmvilág csillaghullásával, a mozicsillagok házasságával és elválásával, a színésznők és hősnők ruhaszekrényével s azok tartalmával.

Szomorú és silány szerep ez. A pipa jut eszünkbe... Ha jóllaktunk, akkor a szánkba veszszük. Azt akarjuk, hogy kellemes legyen és elaltasson minket.

De van egy másik irodalom is! A szellem egy másik rétegben is áramlik: *a komoly irodalomban*. Ez a komoly irodalom úgy viszonylik a szitakötő-életű irodalomhoz, mint a posztó a kartonhoz.

A komoly irodalom úgy viszonylik a silány tömegirodalomhoz, mint az érchegy a homokdombhoz.

A komoly irodalom kincseket hord a méhében. Igazságokat. Elveket. Olyanok ezek, mint a szegek a falban: terhet bírnak és értékeket hordoznak.

Komoly gondolatok és eszmék nélkül nem lehet élni. Nélkülük lomtárrá változik az ember élete, ahol nincsen semmi sem a helyén.

A komoly gondolatokkal foglalkozó irodalom komolyabbá és öntudatosabbá teszi az embert. A komoly irodalom száz és száz ponthoz szolgáltat szegletkövet. Ezek a szegletkövek világot tudnak hordani és életet tudnak tartani.

Fáj látni, hogy miként kerülnek az emberek ezeket a szegletköveket és a komoly témák elmezsizoló köszörűköveit. A közönség nem csekély része csak a detektívtörténetek, a piros fedelű szerelmi történetek, a kék fedelű kalandorregények, az útszéli

hírek, a sportpletykák felé fordul. Nos, ezek a témák nem köszörűkövek, hanem fadarabok, amiken ki-csorbul az ember gondolatvilága.

*

Asszonyom! Ezeket voltam bátor elmondani Önnek, aki valami jó könyvön töri a fejét.

Remélem, hogy ezután más észjárással lép a betűk tartományába és a könyvek birodalmába. A könyvek birodalma egy szent királyság, ahol — sajnos — éppenúgy megtalálhatók a bukottak és a bűnösök, mint az angyalok.

Félve lépjen tehát a betűk között és a gondolatok ívei felett, mert könnyen elbotlik a különc és kiálló eszméken és megsérti magát.

Óvatosan lépegetsen a szellemi élet útjain, mert ezer és ezer út keresztezi egymást s minden útnak fanatikus professzora van, aki megbűvöli, megszédíti és aztán az árokban hagyja.

Az igazi út mentén azonban Apostolok állanak, akik a mi Urunk Krisztusunkra mutatva magyarázzák:

Via! ... Veritas! ... Vital! ...

Ő az Út ... az Igazság ... és az Élet!

A katolikus műveltség.

Bizonyára sokan emlékeznek még az afgán király néhány év előtti európai körútjára. Amanullah Rómában is járt. A Szentatyánál is tisztelgett. A Vatikánban természetesen királyokat megillető tisztelettel fogadták ezt a különben mohamedán vallású fejedelmet.

Amanullah a politikai szokásokhoz híven felkereste a pápai állam államtitkárát, Gaspari bíborost is. E látogatás közben történt a következő eset:

Amanullah a bíboroshoz fordul és élénk érdeklődéssel kérdezi:

— Hány fiú gyermeke van Őszentségének?

— Felsőg, — szólt Gaspari — a római pápa nőtlen!

— S mi lesz akkor a trónöröklés kérdésével?

A bíboros államtitkár egy rövid, de „fejedelmi katekézist” tartott s kioktatta Kelet nagy urát a „péteri sziklát” illetően. Sőt, elmondotta a pápaválasztás módját is.

Azt mondják, hogy a királyok nem csodálkoznak. Nos, Amanullah sem csodálkozott. Az esetet így fogta fel: Kérdeztem... a kérdésre választ kaptam... okosabb lettem.

Amanullah esetének híre szájról-szájra járt akkoriban. Egyesek mosolyogtak. Ne feledjük azonban azt, hogy ez az uralkodó a messzi, virágos és homályos Keletről érkezett, akinek meg lehet bocsátani azt, ha nem tud többet a római pápáról, mint amennyit bárki tud közülünk a — dalai lámáról.

Amanullah tehát bocsánatot kap.

De mit szólunk azokról a katolikusokról, akik a katolikus műveltség és képzettség dolgában egy hasonló „nullás” szinten élnek, virulnak és mozognak?

Hányan vannak, akik bizony orcapirulás nélkül tévesztik össze a pászkát és az Eucharisziát... Limpiászt és az olimpiászt... a szenteltvizet és a rózsavizet?...

Hányan vannak, akiknek zavaros és kavart vallási ismeretei egy teológiai bazár képét mutatják!

Hányan vannak, akiknek hitbeli és erkölcsbeli elvei tarkábbak és borzasabbak, mint a Krisztus utáni századok fésületlen gnózinga!

Legyünk őszinték és mondjuk ki a nagy szót: *Vannak katolikusok, akiknél a katolicizmus csak „harangozásból” áll...*

Akár hitelvi, akár erkölcstani, akár egyháztörténeti kérdés kerül szőnyegre, képtelenek *komolyan*

hozzászólni. Valamikor, valahol hallottak róla, de csak dióhéjban. A továbbiakban pedig nem tettek tanulmány tárgyává.

Meg is mondják azt, ami a szívükön van:

— A teológia a papok dolga! *Nekünk csak egy dolgunk van: — teszik hozzá — figyelni — a harangszóra.*

*

A hitbeli műveltség abból áll, hogy ismerje az ember a hitigazságokat. De ne csak „kapásból”, ne csak „harangozásból”, hanem a lehető legnagyobb közelségből és a lehető legalaposabban.

Az igazság és a tudás — mondja Meschler — nemcsak tisztítja az ember szívét, hanem azonfelül boldogítja is. Sőt azt is mondhatnók, hogy e két párhuzamos töltés között vezet az erények ország-útja!

Nincsen hitélet s nincsen komoly vallásosság a hittételek alapos ismerete nélkül!

Az elemi iskolai vallási ismeretekkel egy dióhéjba ülünk. Ez bizony nem komoly védelem a nagy viharok idejére!

A gyermekkori hittanleckék egyszerű kis gyermekcipók a gyermek lelkén! Nem csoda, ha lerúgjuk őket...

A gyermekkori leckék tömondatait idővel gondolatokkal kell helyettesíteni!

De hogy ez megtörténhessék, ahhoz az is szükséges, hogy hittudományi tanulmányokat végezzünk! Éspedig komolyan és gyakran.

*

Egy nő áll a szemünk előtt.

Vérig sértette valaki, mert azt suttogta a háta mögött, hogy — műveletlen!

A nő meghallotta a súlyos ítéletet. Nehogy azonban támpontot szolgáltatson a vádhoz, azért hát hallgatott. De az is igaz, hogy a hallgatását egy súlyos megvető tekintetbe csomagolta.

A nő hazarohant. Otthon elemi erővel tört ki sebéből a fájdalom. A csend ugyanis erősíti a szót. A gög is dolgozott benne. Nyomatékosan és viharosan, mint egy fűtőtelep.

— Mit? Hogy én műveletlen vagyok? — Tíz-szer-húszszor feltette magának ezt a kérdést. Közben pedig csoportosította magában az ellenbizonyítékokat.

A vád nagyon felizgatta. Szórakozott lett.

Noha a konyhába indult, mégis a szobába érkezett. Folyóiratokat lapozgatott. Olyan szenvedélyes érzéssel markolta őket, mintha meg akarná azokat lobogtatni a támadó előtt.

— Húsz éve járatom!

S minden fájdalmát beleöntötte ebbe a három szoba. Amikor visszajött az asztalra a folyóiratot, úgy nézett vissza rá, mint perdöntő bizonyítékokra. Mint az ügyvédre. Büszkén.

Aztán pedig öntudatlanul is a könyvespolcot kezdte porolgatni.

— Kell ennél több könyv egy úri házban? — kérdezte önmagától. Dühös volt és büszke. S mert senki sem válaszolt a kérdéseire, így tehát lezárta a vitát egy széles kézmozdulat kíséretében:

— Akkor hát ne rágalmazzon!

Megértjük az asszonyt, aki úgy okoskodott, hogy a szellemi élet és a műveltség szoros és egyenes arányban áll a könyvek szeretetével. Valóban úgy van, hogy ahol könyvek vannak, ott tudás is van. Ahol földrajzi és néprajzi könyvek sorakoznak a könyvespolcon, ott a szoba mélyén egy földrajztudós is van... Ahol történelmi szakkönyvekre bukkanunk, ott rendszerint történész is van... Ahol szépirodalmi műveket találunk, ott egy irodalombaráttal is találkozunk...

De fordítsuk meg most az okoskodásunkat.

Lehet-e beszélni katolikus műveltségről abban a házban, ahol nincsenek katolikus irányú könyvek?

Lehet-e járatos a hitében az, aki nem tud felmutatni a könyvei között hittudományi műveket? Nemde, megértjük egymást?

Arról van szó, hogy a katolikus férfiúnak és asszonynak fel kell tudnia mutatni hittudományi műveket! Katolikus szakfolyóiratokat! A Magyar Kultúrát és a hitbuzgalmi élet többi eleven és piros-arcú futárját!

Amikor így okoskodunk, akkor tulajdonképpen a katolikus műveltség nyomait keressük a házban... a könyvtárszobában... és az íróasztalon... és abban a kényelmes karosszékekben, amely minden nap átéli a napilapok védekezéseit és támadásait, a sportlapok izgalmaait és bombatámadásait, a magazinok izgatásait és pletykáit, a regények szédítéseit és ábrándozásait, no meg a konkolyhintő „tudományos” művek álnokságait és rágalmozásait.

Itt bizony nagy dologról van szó!

Itt nem arról van szó, hogy tudod-e, mikor van a vasárnapi szentmise. Itt arról van szó, hogy *tudod-e, mi az a szentmise?*

Itt most nem arról van szó, hogy hallottad-e már azokat az egyháztörténelmi rágalmakat, amiket már a madarak is csiripelnek. Itt most arról van szó, hogy *meg tudod-e cáfolni azt, amit a „tudomány” zugtőzsdéin áron alul árusítanak!*

Itt most arról van szó, hogy hiszi-e egy katolikusnak anyakönyvelt ember azt, amit tud, de még ennél is fontosabb az, hogy *tudja-e azt, amit hisz!*

Itt a katolikus műveltségről van szó!

Ez a katolikus műveltség többé már nem egyszerű templomi harangozás, hanem *tudás, szellemi felkészültség, világnézeti fésültség, hittudományi béleltség!*

Ez a katolikus műveltség abba a magaslati síkba lendít át bennünket, amelynek ABC-s könyve a — Katekizmus!

Látom, hogy legyintel.

Nos, ne ugorj fel a székről! Ne mosolyogj! Ne

képedj el! Ne ájulj el! Maradj veszteg és hallgass meg. Elmondok még egy kényes esetet.

Bizony, kényes eset. Hódolatnak készült és lecke lett belőle. Mégpedig alapos lecke.

*

Egy úriember, aki névleg ugyan katolikus volt, de a gyakorlatban szabadgondolkodó, egy alkalommal kihallgatáson volt IX. Pius pápánál.

Hogy bebizonyítsa a Szentatya előtt egyházas érzését, felajánlotta szolgálatait:

— Szentséges Atyám! Vagyonos ember vagyok. Kitűnő összeköttetésem vannak. Micsoda szolgálatot tehetnék az Egyháznak? Parancsoljon rendelkezni velem!

A Szentatya jól ismerte a mai lazahitű és hitben járatlan embereket s azért finom mosollyal csak ennyit mondott:

— Ha igazán nagy szolgálatot akar tenni az Egyháznak, akkor vegyen magának egy Katekizmust... és tanulja meg!

Nos, ez a figyelmeztetés az egész világnak szól!

Fogjuk meg a Katekizmust és kössünk vele barátságot. Tegyük oda a lexikonok mellé, ahova könnyen elér a kéz és frissítsük fel magunkban a szent és öreg igazságokat. S nézzünk bele a teológia arcába. „Az igazság ugyanis gyakran nem kíván többet, — mondja Tertullianusz, egy régi író — mint azt, hogy ne ítéljük el ismeretlenül!”

Sajnos, sokszor azok hitetlenkednek éppen, akik nem ismerik azt a hitrendszert, amit elítélnek.

S kinek a szégyene ez?

A hitrendszeré?

Nem! Hanem a tudatlan hitetlené!

A Szentírás.

A csikágói eucharisztikus világkongresszuson oly értelmű határozatot hoztak, hogy felállítják a csikágói székesegyházban a katolikus sajtó „oltár”-át. Mundelain, a csikágói bíborosérsek a határozatot végrehajtotta.

A katolikus sajtónak tehát már van oltára.

A vén földgömb egyik négyzetméterét lefoglalták a legszentebb célok egyikére: azon a ponton állandó ima száll az égbe a jó és becsületes sajtó győzelméért.

Ez az oltár most aztán már apró mellékoltárok után kiált. Apró mellékoltárok után, ahol a tisztességes sajtóért hozott mindennapi áldozat kerül bemutatásra.

Ezek a mellékoltárok a katolikus sajtó apró könyvespolcail

Könyvespolcokkal kell teletűzdelni a házakat, amelyeken a jó könyv mellé jobb könyv sorakozik s ahol az igazságnak igazság a szomszédja.

Olyan könyvespolcokra van szükség, ahol a világi tudomány nem üti mellbe a hittudományt s

ahol az előbbi a ministráns szerepét tölti be az utóbbi mellett.

Nem panaszkodhatunk, mert a betű terjed. Nagyon terjed. A könyvek sem hozzáférhetetlenek többé. Könyvet könyv követ. A könyvespolcok roskadoznak a teher alatt.

Van azonban egy égető sérelem, amit mihamarabb orvosolni kell: *A könyvek közül hiányzik a „Könyvek Könyve”. Hiányzik a Szentírás!*

A különféle könyvsorozatok mellett, éppen az a könyvsorozat hiányzik, amelyik immáron kétezer esztendeje tölti be hivatását: *jobbá teszi az embert.*

*

1825 december havában egy nihilista összeesküvő társaságot tett ártalmatlanná az orosz rendőrség. Az összeesküvők többnyire züllött egyének voltak. Batenkov kivétel volt. Valamikor gárdatiszt volt.*

Hogy került ebbe a bandába Batenkov?

Nos, a nő juttatta ide. Batenkov feslett életet élt. Ezt az életet már csak egy hajszál választja el a teljes romlástól. Batenkov nihilista lett.

Az összeesküvőket halálra ítélték.

Batenkov mégsem került hóhér kezébe. A rabokat nyilvántartó hivatalnok tévedett: a könyvbe más cella lakóját vezette be Batenkov neve helyett. Az is halálraítélt volt. Ezt kivégezték. Batenkov halálbüntetését pedig örökös fogságra változtatta a cár kegyelme.

Batenkov idegen név alatt megkezdte életfogytiglani börtönét. Csendesen teltek napjai. Néha kivették a cellából. Sétára vitték a kazamaták árkába.

Batenkovot csakhamar elfogta az unalom.

* „A Szív” ujság egyik elbeszélése nyomán.

Egyetlen szórakozása volt: figyelte a pókokat.

A cella egyik pókja ráterelte Batenkov figyelmét egy alig látható mélyedésre. A pók kicsinyke üregbe menekült. Batenkov utána nézett és meglepődve látta, hogy az üregben könyv fekszik. Elővette. Leverte róla a hatalmas porréteget és olvasni kezdte. A Szentírás volt.

Először mosolygott a sorokon. De nem hagyta félbe. Végigolvasta.

Egy hónap múlva előlőről kezdte.

Amikor már harmadszor, negyedszer olvasságata, akkor gondolkozni kezdett. A magány és a lehiggadt nyugalom egymásután görgette elmélkedő lelke elé az élet különböző nagy kérdéseit.

Lassanként úgy érezte, hogy világos válaszokat kap. Válaszokat, amelyeket nemcsak az ész kénytelen elfogadni, de amelyekben a szív is örömmel megnyugszik.

Egyszer csak kilépett a Szentírásból Krisztus.

Batenkov tágra nyitott szemmel gyönyörködött a betűk között élő Krisztus-archan. A fogságba vetett

Krisztus jó volt a rabhoz. Kegyelmet adott Batenkovnak.

Batenkov órák hosszat állott egy-egy helyen. Tágranyílt szemmel gyönyörködött abban a világban, amit a Szentírás eléje festett.

A bűnösök világa mennyországgyá változott Batenkov előtt, mert Jézust látta a bűnösök között, azt a Jézust, aki azokat szerette, akiket Ő előtte a földön senki sem szeretett: a bűnösöket.

Legelőször Magdolna esete döbbsentette meg Batenkov szívét. Majd pedig a házasságtörő asszony esete rázta meg. A tékozló fiú története már nyílt kapukat döngetett.

Batenkov már könyv nélkül tudta a krisztusi mondásokat: „Nem jöttem az igazakat hívni, hanem a bűnösöket!” (Márk 2, 17.)

Ez a mondas különösen tetszett neki.

A Máté meghívása egészen új emberré tette Batenkovot.

„Kövess engem!” — szólt az Úr a hírhedt vámoshoz.

Valahányszor e helyhez ért Batenkov, mindannyiszor felkiáltott:

— Követlek, Uram! Követlek!

S Batenkovból tanítvány lett. Hűségés krisztusi tanítvány.

Tíz évnél több idő telt el így csendes elmélkedésben. A tizenegyedik évben valami miatt rászólt a börtönőr Batenkovra. Sőt végigvágott rajta a kancsukával. Az egykori gárdatiszt, aki tíz év előtt egyetlen rossz szóért megfojtotta porkolábját, most csendesesen hajtotta le a fejét és alig hallhatóan morgogta: Jézusom, követlek...

30 év multán kegyelmet kapott Batenkov. A börtön könyveiben szereplő idegen néven érte őt a kegyelem. Őszen és megtörve lépte át a börtön küszöbét és magával vitte onnan harminc esztendő elmélkedési könyvét: a régi, használatban elnyűtt Szentírást.

Visszatért rokonaihoz, hogy ott fejezze be szerencsétlen életét. Unokaöccséhez — aki a házába befogadta — így írt szállást kérő levelében:

„Csendes és e világgal már mitsem törődő embernek adsz öcsém kegyelemkenyeret, ha befogadsz. Gonosz voltam és istentelen. De ma már egészen más vagyok! 30 éven keresztül naponta szólt hozzám az Úr a Szentírásból és én megismertem szava nyomán azt, hogy az egész világ sem ér föl az ő kegyes jóságának egyetlen megnyilatkozásával. Egy egész életet elvesztettem, de megtaláltam közben az egyetlen értéket: Krisztust.”

Ime, mily szép szerepe van a Szentírásnak!

A börtön hideg kövezetét a vértanúság arénájává változtatja.

De ha a latrok barlangjában ilyen színváltozást eredményez, nem kell-e vajjon akkor kivinni ezt a könyvet az életbe is?

Nem kell-e rátenni ezt a könyvet egy sokkal hozzáférhetőbb helyre: a könyvespolcokra?

Ha a mélységből ilyen erőt áraszt, nem kell-e vajjon odahelyezni a polcok magaslatára, hogy a belőle kiáramló fény világosságot terjesszen a szobákban is?

De igen!

A Szentírást a könyvek között az első hely illeti meg. A Szentírás nemcsak egyszerű könyv, hanem a „könyvek könyve”.

A világi tárgyú könyvekben sok ugyan az emberi agynak, szívnek, képzeletnek a színe, villanása, szertelensége, a próbás igazságok, a biztos felépítésű következtetések és százfokos bölcseségek azonban csak *abban* a könyvben találhatók meg, amelyik visszaadta Batenkovot önmagának és az Istennek.

Abban a könyvben, amit Batenkov harminc évig lapozott és mindvégig tudott szeretni.

Ezt a könyvet nekünk is kézbe kell vennünk. Sokszor. Mindennap.

Ezt a könyvet kell utolsónak kézbe vennünk a napi munka után az éjjeliszekrényről. Ez a könyv áldás lesz az élet fáradt szegénylegényére, az iparmágásra, a tanárra, az iparosra és a földmunkásra egyaránt.

Aki a Szentírás kosztján nő fel, az az elvek embere lesz. Mi más ugyanis a Szentírás, mint az örök igazságok és az isteni elvek gyűjteménye!

Aki sokszor olvasgatja az evangéliumokat, az csakhamar bekapcsolódik Isten világába, bekapcsolódik a legnagyobb világmozgalomba: a kereszténységbe.

*

Ne késlekedj tehát s szerezd be a Szentírást, ha nem lenne még ott a könyvespolcodon.

Ha megvan, akkor pedig nézz rá s figyeld meg, vajjon nem poros-e?

Ha poros lenne, akkor töröld meg, nyisd ki, hajolj föléje és mézelj belőle.

Gyűjtsd köréje a családotat is és olvass fel egy-egy részletet belőle.

Valld be, hogy eddig az ujságot olvasgattad fel a családi körben!

Mi mást ajánlunk!

A napilap helyett evangéliumot!

A napihírek helyett életelveket!

Mi azt a Krisztust ajánljuk figyelmedbe, aki az evangéliumokban a világ végéig tanítja az emberiséget.

A családi béke.

Béke! . . . Béke! . . . Béke! . . .

Ha az életnek órája volna, akkor az az óra olyanféle lenne, mint a gázóra, mint a gőzóra, vagy mint a dinamó-óra. Valamint az időt mutató órán két mutató van, azonképen az élet órájára is két mutatót képzelek: egy nagymutatót és egy kismutatót.

A két mutatón egy láthatatlan írás van: „Igen . . . Nem . . .”

Az „igen” a kisebbik mutatón van, a „nem” pedig a nagymutatón.

A nagymutatót a szenvedély hajtja. A kismutatót pedig a szeretet.

Nagy kár, hogy a gyűlölet sokkal tüzeesebb, mint a szeretet. Innen magyarázható az, hogy mindig gyorsabb a „nem”, mint a kismutatós „igen”.

A szeretet biztosabb ugyan és komolyabb, mint a gyűlölet, de csendesebb és alázatosabb.

Ez az emberben dolgozó benső kettősség sokszor bajba keveri az embert. Vitát szül és nézeteltérést támaszt.

Az okos ember nagyon könnyen elkerülheti ezt a veszedelmet. Nem kell mást tennie, mint összeolvasni a két mutatót: az „igen”-t és a „nem”-et. Így biztos irányt kap. Így megtudja azt, hogy hányadán áll is az igazság és megtudja azt is, hogy mihez tartsa magát.

Mindez a veszekedésekkel és civakodásokkal kapcsolatban jutott eszünkbe.

Mi más ugyanis a civakodás, mint az „igen” és a „nem” párviadala? Az egyik is hangoskodik,

a másik is. Az egyik az „igen”-t fújja, a másik pedig tagad.

Valahányszor veszekedést hallok, mindannyiszor oda szeretnék kiáltani: Emberek! Hát nem tudjátok, hogy miként olvassuk le az igazságot az óráról? Hát nem tudjátok, hogy össze kell olvasni a nagymutatót meg a kismutatót?

Igy vagyunk a vitákkal is.

Há a vitázók össze tudnák olvasni az „igen”-t és a „nem”-et, akkor...

No jól van! Hát ne vitatkozzunk mi sem! Lehet, hogy ebből az összeolvasásból nem születne igazság, de megszületne helyette a béke!

*

Hej, nagy kincs ám a béke!

Olyan ez, mint a hajnali csend. Érlel és növeszt.

Olyan a béke, mint a vihar utáni napsütés. Al-dás és megkönnyebbülés!

Aki békében él, az boldogabban eszi a sápadt, sovány sült burgonyát az ajtóküszöbön, mint a kötekedő és veszekedő a sült malacot a terített asztalnál.

Nem érdemes veszekedni!

De meg aztán csúnya dolog is!

Talán nem lesz haszon nélküli, ha lepergetünk egy hangosfilmet, amit egy viharos díszakadémiáról készítettünk.

A vitatkozó felek nem férfiak. Nem is asszonyok! Hanem vérbeli, valódi szúnyogok.

Ez a két szúnyog összeveszett az elmúlt nyáron. Sem késre, sem karóra nem került sor. Csak a szájukkal harcoltak. Szájaskodtak.

Mindennek elmondták egymást.

Miután végignyalták a szótár minden goromba szavát, akkor az egyik szúnyognak új ötlete támadt. Megvetéssel végigmérte kollégáját és felsivított:

— Te vérszopó!

Ez már vérbevágó dolog volt. A sértett szúnyog

majdhogy el nem ájult. Ilyen véres sértésre nem számított. De aztán magához tért. Megrázta magát és ég felé ágaskodva visszavágott:

— Te vagy a vérszopó!

Mindez a kezemfején történt. Ott veszték össze, miután előzőleg kiszívtak belőlem egy adag vért.

Nem szívelem a veszekedést. Szétcsaptam hát közöttük. El is menekültek. Menekülés közben azonban hallottam iszonyú erősködésüket, hogy soha többé nem békülnek ki...

Szomorú lettem. Nem a szűnyogok miatt, hanem az emberek miatt, akik szakasztottan így viszálykodnak.

Mit kiáltanak ugyanis egymás felé az emberek?

Ugyanazt, amit a szűnyogok! Kiki a saját gyarlóságát keni rá embertársára. A veszekedők rendszeren nyilvános gyónást végeznek. Azt kiáltják rá embertársukra, amiben ők a ludasok.

S hol zajlanak ezek a viták?

A jó Isten kezefején! A földön, amit Krisztus vére hullásával megszentelt s amit azért bocsátott rendelkezésünkre, hogy kiépítsük rajta Isten országát.

S miféle végeredménnyel zárul minden kerítésmenti díszakadémia?

Nos, utánozzuk a szűnyogokat! Bejelentjük az „örök haragot”. Könnyebb kimenetelű vita esetén a „magázást”.

Szomorú kép ez, nagyon szomorú kép!

Ha aláírást keresnénk a képhez, akkor az Írás szavait kellene segítségül hívnunk: „Nincs harag, mely felülmúlná az asszony haragját. Kellemesebb együtt tanyázni oroszlánnal, sárkánnyal, mint együtt lakni rosszlelkű asszonnyal. A gonoszság eltorzítja az asszony arcát, elsötétíti ábrázatát, mintha medve lenne. Úgy fest, mint a gyászszák!” (Jézus, Sirák f. 25, 23—24.)

Néha még a családi élet mestergerendájába is befészkezik magát a veszekedés szúja.

A családi fészkek az Isten terve szerint egy szent hely. Terra sancta. Isten vetése. Búzatábla, sok-sok piros pipaccsal és bájos búzavirágokkal.

Meg kell azonban állapítanunk, hogy miként minden szent hely, azonképen a családi fészkek is sok támadásnak van kitéve.

Az ördög nem szíveli a nyugodt vizeket. „Az ördög mint ordító oroszlán körüljár, keresvén, akit elnyeljen.” (Péter I. 5, 8.) Már a paradicsomkertnek sem hagyott békét. S nem hagy békét a földi élet többi szent kertjeinek sem: a családi köröknek sem.

Gyalogsátánokat kerít, akik a rágalom és sutogás kisebb-nagyobb köveivel megostromolják a nyugodt családi fészkeket. Bokrok mögé bújva, a láthatatlanság köpenyébe bújva pletykákat dobálnak a boldogokra, hogy szétkergessék őket egymás mellől.

Írigy embereket kerít, akik nem tudnak örülni annak, hogy mások boldogulnak. Ezek az írigy emberek úgy cselekszenek, mint a bibliai konkolyhíntő: rágalmaznak. Sajnos, a rágalom nem kényes mag. Hamar megfog, gyorsan kikél. A sutogásból először szóbeszéd lesz. A szóbeszédből aztán pletyka. A pletykából pedig vihar, vívódás, féltékenység, gyűlölet, megvetés.

S még panaszkodunk, hogy rongyos ez az élet!

Hát ki változtatja siralomvölgyé ezt a néhai paradicsomkertet, ha nem mi magunk? Ki keseríti az életet, ha nem az emberi esztelenség?

Nézzünk csak bele a családi bajok nagy rézüstjébe. Miből áll a kavarodás?

Abból, hogy az egyik gyűlölködő levelet egy másik levél üldözi. Néha nem számít a távolság sem. Sokszor még az Amerikában dolgozgató hitvestárral is viszályban állunk. Vádaskodunk. Pukkasztókat fogalmazunk. A kis veszélyből nagyobb ve-

szélybe rohanunk. Nem törődünk azzal, hogy minden perpatvar egy-egy feneketlen pocsóta ezen a földön, amibe másokat is, sokszor ártatlanokat is belehengergetünk.

Sokszor hallhatunk ilyen és ehhez hasonló felkiáltást: „Nem tudom eltűnni!”

Ugyan miért?

Azért, mert nem *akarunk* tűnni. Az ördög megmételtyezett bennünket. Az Isten kegyelmével viszont nem akarunk élni. A bennünk lábra kapott szenvedély harc után vágyik s ez a harc sokszor a legszélesebb frontra kiszélesedik. A testvérek pártokra szakadnak. A családi szennyesből pedig egy zászló lesz, amely alatt sebeket osztunk az „igazságkeresés” jelszava alatt.

A szenvedély elvakulttá tesz minket. Nem látjuk Krisztust, aki pedig a közelünkben áll és őt szent sebére mutatva azt mondja: „Boldogok a békességesek, mert ők Isten fiainak fognak hivatni. Boldogok, akik üldözést szenvednek az igazságért, mert övék a mennyek országa. Boldogok vagytok, midőn szidalmaznak és üldöznek titeket és hazudván minden rosszat mondanak rátok énérettem. Örüljetek és vigadjatok, mert jutalmatok bőséges a mennyekben.” (Mt. 5, 9—12.)

*

Úgy érezzük, hogy még szóvá kell tennünk valamit. A békétlenkedések egyik szomorú melléköngéje az, hogy többnyire nyitott ajtó és nyitott ablak mellett viszálykodunk. Ez valahogy hozzátartozik a viszályhoz. A harc hadszínteret követel. *S a hadszíntér néha még a gyermekszobába is kitolódik.*

Jaj! Ne zavarjuk meg a gyermekszobák csendjét. Kíméljük meg attól a gyermeket, hogy a szeretetlenség közvetlen közléről nyaldoshassa lábcskáját. Ne rántsuk le a gyermeket az álmok tiszta világából a viszályok szennyvízödrébe.

Ne áltassuk magunkat azzal, hogy „nem tudja úgyszem, miről van szó”!

A gyermek kitűnő megfigyelő!

Egy alkalommal szobámba keveredett egy tizenhárom éves kis legényke. Megkérdeztem tőle, hogy és mint vannak otthon? S a kis legény beszélt. De nem ám a mindennapi élet gyermekeseményeiről, hanem az „ügyvéd úr leveléről”.

— Tegnap levelet kaptunk az ügyvéd úrtól. Mert tetszik tudni, perelünk.

Elképedten hallgattam a gyermeket, aki úgy kirakta eléem a parázs pengők körüli vita minden részletét, mintha bizony ő vette volna fel a pert valamelyik ügyvédi íróasztal mellett.

Elszomorodott a szívem, amikor azt láttam, hogy ez a tizenhárom éves kis legényke kötésig benne áll a civakodás mosogatólevében.

Ime, ez a gyermek már megismerte az „igen” és a „nem” két óramutatóját. S két gyenge gyermekkarjával úgy markolta azokat, mintha kimondottan arra nevelték volna.

Nos, ez hiba, nagy hiba! *A gyermek előtt nem szabad perről és pletykáról beszélni. A gyermeket nem szabad ráusztatni a szomszédra, a nagyszülőkre, a rokonra.*

A gyermek nem kis kutya, hanem földön bujdosó angyalka, akinek az a hivatása, hogy összekösse játszó kis kezével az egymással szemben fekvő partokat: *a házastársakat.*

Vigyázzunk a szóra!

Azt mondja a közmondás: „Ne szólj szám és akkor nem fog fájni a fejem!”

Nos, a közmondásnak igaza van!

A kihagyott rész miatt még nem bukott meg egy színdarab sem.

A visszafojtott szó miatt még nem támadt senkinek sem kellemetlensége.

Az elhajított kő miatt viszont...

Nos, erről nem szükséges külön beszélni. Senki nem tudhatja, hogy „hol áll meg”.

*

Néhány évvel ezelőtt nagyon megrendítette az embereket egy eset. Messze valahol — talán Galíciában — élt egy házaspár. Egyszer összeveszett Salamon és Rebekka. Salamon ökölbe szorította kezét és ráordított Rebekkára:

— Égj meg!

Pár nap múlva leégett a fűszeresbolt. Az aszszony is bennégett a boltban.

Salamon lelkiismereti furdalásokat érzett. Elment a rabbihoz. Elmondta az esetet. A rabbi összeráncolta a homlokát, majd megsimogatta — no nem Salamont — hanem saját szakállát és a következő büntetést mérte ki:

— Életed végéig hallgatni fogsz!

Salamon hazament. Göböt kötött a nyelvére. Egy kis szobát bérelt és koldulni kezdett. Némán, szótlánul gyűjtögette a napi eleséget. Soha többé nem hagyta el szó az ajkát. Szótlánul nyitott rá mindenkire s szó nélkül távozott.

Igy penitenciázott Hallgató Salamon huszonnyolc évig, egészen a haláláig.

Mire figyelmeztet bennünket ez az eset?

Először is arra, hogy *ne átkozódjunk!*

Az átok ég felé dobott kődarab, amely bizony visszahullik a földre és néha kikél, megfog, gyökeret ereszt!

Miért van annyi baj a gyermekszobákban? Talán ezért, mert sok az átok ottan! Miért van annyi kotytyanó ezen a földön? Azért, mert nagyon sok helyen robban az átkozódás bombája! Néha bizony még a szoba kellős közepén is!

Milyen nagy kár az is, hogy a határt átokkal csúfítjuk. Átkokkal csúfítjuk a „dalos határt”.

A Tatai Hírlapban olvastuk valamikor régen a következő esetet: Pente Mihály, 52 éves naszályi földműves a Füzítő mellett lévő Prépost-szigeten kaszált. Kaszálás közben vihar keletkezett. Pente káromkodások közben kifakadt az Isten ellen, hogy már megint veszekedik ott az égen és elrontja az emberek munkáját a földön.

Pente társai intése ellenére sem hallgatott. Kaszájával az ég felé fenyegetett, hogy jöjjön le az Isten, ő bizony levágja a nyakát.

Nos, az Isten nem ver bottal. Az Isten lejött, de villám által. Iszonyú mennydörgés közt villám sujtott le és Pente holtan terült el a földön. Szája, nyelve egészen megfeketedett.

A többieknek az ijedtségen kívül nem történt bajuk. De mindnyájan az Isten ujját látták az esetben.

Vigyázzunk tehát minden szavunkra, nehogy ránk lehessen olvasni az Írás szavát: „Saját ajkaid érvelnek ellened!” (Jób 15, 6.)

*

Vigyázzunk a szóra, mert a szó erő és hatalom.

A szó az élet egyik legnagyobb tényezője.

Sokan, sajnos, visszaélnék ezzel a hatalommal. A beszéd lázítássá fajul, a gyűlés pedig viharrá.

A mondanivalót kezelni kell, mint a gyümölcsfát. Nyelni, metszeni, hogy a gondolatunk egészséges lombkoronát kapjon. A felelőtlen fecsegés, sajnos, őserdővé változtatja az életet. A felelőtlenül kimondott szó megsebzí az arcot. A felelőtlen fecsegés az őszi lombhullást juttatja eszünkbe. A szálló szavak elsárgult levélerdeje borítja be az embert, akármerre lép. Térdig gázolunk a hírek, az ujságok, a suttogások, a megszólások, a helyreigazító nyilatkozatok és rágalmak rothadó levél-tömegében.

Nos, itt rendet kell teremtenünk.

Vissza kell állítanunk a szó szépségét és vissza kell szereznünk a szavak becsületét és tekintélyét.

Hogyan?

Úgy kell bánni a szóval, mint a pénzzel! Óvatosan és takarékosan! Mindenféle „szószaporítás” a pénzhigításhoz hasonlít: nagy számok, de törpe alapok!

Aki viszont mérlegeli a mondanivalóját, az úgy beszél, mint akinek a szavai mögött aranyfedezet, azaz tartalom van.

Nagyon jól tudjuk, hogy nehéz dolog mértéket adni a bölcs beszélgetéshez. Hogy mit kell mondania valakinek, vagy mit kell elhallgatnia, azt mindig a helyzet irányítja. Így tehát nem kívánunk receptet diktálni. Egyet azonban nyugodtan ajánlhatunk, és ez az, hogy *maradjunk mindig inkább adósok egy szóval, semhogy elsőzzük az életet egy felesleges magánhangzóval.*

Három amerikai farmer minden harmadik hónapban találkozott. Egyébként pedig magánosan éldegélt mindegyik a végtelen hosszúságú amerikai mezőségeken. Mindegyik nyáját legeltetett. Amikor elsőízben találkoztak, szűkszavúan köszöntötték egymást, aztán pedig lepihentek. Egyszer csak megszólal az egyik:

— Mintha kutya ugatna valahol!

A másik két farmer nem szólt semmit. Mindegyik megfordult a subáján és tovább aludtak.

Három hónap múlva ismét találkoztak. Lefeküdtek. Éjfél tájban megszólal a második farmer:

— Merre ugatott a kutya?

Senki sem válaszolt az érdeklődésre, nyilvánvalóan únták már a sok beszédet. Megigazították a fejük alatt a szénát és tovább aludtak.

Másnap reggel elváltak, hogy újra találkozhasanak. Három hónap múlva valóban ismét találkoztak. Ekkor azonban különös dolog történt. A har-

madik farmer pár száz méterrel távolabb készített fekvőhelyet magának. Meg is indokolta eljárását:

— Ne haragudjatok, de nem szeretem a sok beszédet!

Nemde megmosolyogjuk ezt a három farmert. Valóban van is valami rendkívüli amerikai íz ebben a történetben. De azért tanulhatunk belőle valamit. Különösen a fecsegő európai. Hát még a fehérnép!

Mi tagadás, a fehérnép nagyon kedveli a „beszélgetést”.

Nos, nem azokra a beszélgetésekre utalunk, amik az akadémiák zöld asztala körül zajlanak. Mi most azokra az üres szalmacséplésekre célzunk, amelyek részint a kiskapuban, részint pedig a terített kávé mellett kezdődnek s jó egynéhány óra múlva végződnek.

Korántsem akarjuk általánossá tenni a karthauzi némaságot. Kijelentjük azt is, hogy a Hallgató Salamonok penitenciázása egyáltalában nem kívánatos. Nem ajánljuk a farmerek szűkszavúságát sem, mert ez a szűkszavúság megfosztaná a világot sok színtől, sok derűtől, sok életrevaló eszmétől.

Amit mi ajánlunk, az az „arany középút”.

Amit pedig megvetünk, az a „hiábavaló” szó.

„Mondom nektek, — mondja az Úr — hogy minden hiábavaló szóról, amelyet az emberek szólnak, számot fognak adni az ítélet napján.” (Mt. 12, 36.)

•

Melyik szó hiábavaló?

Az, amelynek nincs észszerű és erkölcsileg jó célja. E nélkül ugyanis semmit sem szabad cselekedni.

Mi van tehát megengedve és mi van tiltva?

Nos, nem szükséges az „igen” és „nem”-re szorítkozni. Szabad szórakozni is és szabad szórakoztatni is. De csak a maga idején és a maga helyén. E két tényező nélkül ugyanis elveszti úgy a szóra-

kozás, mint a szórakoztatás az észszerű célszerűségét.

A felebaráti szeretet is sok esetben megkívánja a beszédet, a beszélgetést. De csak bizonyos keretben és bizonyos körülmények között.

S melyek ezek a keretek? Melyek ezek a körülmények?

Nos, most a kérdés ellenkezőjére adunk választ s ezzel lezárjuk az eszmecserét.

A jelenet színhelye a konyha. A szereplők: négy gyermek és a férfi. Az egyik gyermek az asztalnál ül. Enne, ha lenne... A másik felfedező körúton van: a ceruzáját keresi a fásládában. A harmadik sír. A negyedik az édesanyja holléte felől érdeklődik. A férj már félórája vár valakit az ajtóküszöbön.

Végre valahára nyílik a kapu. Megkerült, aki elveszett.

— Hol voltál ennyi ideig? — szól a férfi türelmetlenül.

Megszólal az asszony:

— Átmentem *egy szóra* a szomszédasszonyhoz.

Nos, *ezekből* a keretnélküli beszélgetésekből még *egy szótag* is sok! Ebből a beszélgetésből az első „a” betű is tiltva van!

*

A fecsegés és szónoklás özönvízszerűen borítja be a világot. Sokan hangoskodnak. Még többen vannak, akik sutognak. Az az érzésünk, hogy a szavak háborút indítottak a tettek ellen. Félő, hogy veszélyeztetve van az emberiség földi boldogsága és boldogulása.

Mi azt hisszük, hogy csak az segíthetne ebben a veszedelemben, ha felépülne minden házban a „hallgatás bárkája”.

A hallgatás művészete.

Gyakran látok egy festményt. A kép olyan egyszerű, mint a templom. Egy egyszerű oltárkép.

A szent, akit ábrázol, sokatmondóan néz le a Moldva folyó sötéten hömpölygő vizére.

A szent: Nepomuki János.

Egyik keze az ég felé mutat, a másik pedig magyaráz. Alázatosan és sokatmondóan.

A kézmozdulat azt magyarázza, hogy mi volt az ára annak a gloriolának, amely a fejét koszorúzza.

Nos, a gloriola ára: *a titoktartás.*

Nepomuki János csukott ajkára teszi mutatóujját s így hirdeti a szűkszavú figyelmeztetést: *Szeresetek hallgatni!*

Nemcsak beszélni, hanem hallgatni is kell tudni.

Az élet néha nem a Cicerókat nélkülözi, hanem a karthauzi Brunókat!

Van úgy, hogy nem szóra van szükség, hanem csendre.

Néha nem a lárma épít, hanem az elnémulás. Néha nem a hangoskodóra figyelnek az emberek, hanem a hallgatra.

Aki szereti a csendet, az nem lehet rossz ember.

A szűkszavúak csendje és hallgatása néha nagyobb és mélyebb titkokkal van tele, mint a bőbeszédűek feneketlen nagyüstje.

A teli hordó nem hallatszik messzire. Csak az üres hordó.

Ilyenféle és ezekhez hasonló gondolatok jutnak az eszünkbe, valahányszor ránézünk a hallgatás nagy művészeire.

*

Van úgy, hogy hallgatni kell!

Hogy melyek ezek a néma percek?

Ezt nem lehet előre megmondani, mert a bölcs hallgatásnak nincsen naptára, nincsen menetrend-könyve. Itt csak az okosság segíthet és semmi más.

A rókát is ez mentette meg.

Egy alkalommal meghívta az oroszlán az erdő vadjait egy uzsonnára. Az oroszlánbarlang bizony bűzös volt és rendetlen. Az oroszlán az ajtóküszöbön várta vendégeit. Először a farkas érkezett meg. A barlangba érve odafordult az oroszlán a farkashoz s megkérdezte, hogy érzi magát királyi palotájában.

— Én egyébként jól érzem magam, de itt nagy bűz van! — szól a farkas.

Az oroszlán nagyon dühös lett. Nagyot káromkodott és széttépte a farkast.

Csakhamar megérkezett a szamár is.

— Hát te hogy érzed magad? — kérdi a fenevad.

A szegény szamár roppantul megijedt a széttépt farkas hullájától s félelmében hízelegni kezdett:

— Ó, nagy király, itt mindenütt csodálatos illat van!

Az oroszlán észrevette, hogy a szamár gúnyolódik. Rárohant és szétmarcangolta.

Legutoljára érkezett a róka. Az oroszlán felbőszülten várta. Rárivallt:

— Igaz lenne az, hogy bűzös a palotám?

— Sajnos, — szólta a róka — most náthás vagyok. Nem érzek én semmiféle szagot!

A rókának nem lett semmi baja.

Nos, nekünk sem lesz soha semmiféle bajunk, ha kissé náthásabb orral járunk. Néha bizony hallgatni kell. Nem szabad és nem tanácsos mindent észrevenni. Néha vissza kell fojtanunk magunkba a kritikát.

„Én bizony megmondom a magamét!” — mondja az egyik. Mi tagadás, a szólásszabadság korában élünk. Megtehetjük. De vajjon okos dolog-e? Az ilyen embernek számolnia kell azzal, hogy „megkapja a magáét”.

„Én már olyan vagyok, — mondja a másik — hogy ami a szívemen, az a számon.” Nos, ez sem

okos dolog. Ezeknek a szókimondó nagyságoknak felmutathatjuk a számár bőrét: Vigyázz, így ne járj! A szókimondás nagy luxus! S ennek ára van. Baj lesz! „Kedved követendi gyász.”

„Mi közöm hozzá?” — mondja a harmadik. Nos, ez már a náthás orr magasabb diplomáciája. Ez már afféle „diplomata tolvajnyelven beszélés”. Ez az a bizonyos okos kitérés. Elvégre seperjen mindenki a saját háza előtt. Ez az, amit az okos ember tesz: *nem ártja magát a más dolgába...*

Néha bizony nem ártana egy ilyen mesebeli hasznos nátha!

Néha bizony jó lenne, ha nem szimatolhatnánk meg minden búzt más háza körül. Néha nagyon jó lenne, ha nem szaglászhatnánk mások gyarlósága után. Elvégre az Isten kormányozza ezt a világot, nem pedig mi.

Kerüljük az élet oroszlánbarlangjait. Maradjunk inkább az édes és csendes otthon remetekunyhójában. Ha mégis be kell kapcsolódnunk a társadalmi élet forgatagába, akkor pedig tartsuk ahhoz magunkat, amit mindenki tud ugyan, de könnyen felejt: *Ne szólj szám és akkor nem fog fájni a fejem...*

*

Egyik-másik ember attól fél, hogy ha hallgatag lesz, akkor könnyen elítéli a világ.

Nos, ne féljünk ettől! Ne féljünk a „csendes butaság” vádjától!

Az okatlan ember ítélete úgysem számít, az okos ember pedig úgyis észreveszi azt, hogy vajjon a megfontoltság köpenyegét hordod-e a válladon, vagy pedig a butaság palástját.

E kettő nem egy! Ugyanis az egyiket is és a másikat is más-más szövőszéken szövik, meg aztán az egyik vonz, a másik pedig taszít.

Hogy észrevegyék az embert, ahhoz nem kell zajt csapni, hiszen a lármától szétrebbennek a finom

lelkek. A székszavú ember köré viszont összegyűlnek.

A bagoly odujában ült. Előtte egy veréb csiripelt. A közeli hatalmas sziklán pedig egy sas ült. A sas mozdulatlanul nézte a tájat. Sem nem szólt, sem nem mozdult. Olyannak tetszett, mintha kőből vésték volna. A veréb viszont folyton fecsegett. Egyszer aztán oda is szólt a bagolynak:

— Csodálatos is! Én, a kicsi nem szűnök meg beszélni. Hja! Aki tud, az nem hallgat!

A bagoly védelmébe vette a sast.

— Lassabban, te kis moszat! Az a sas azért hallgat, mert nem jött el még az, akivel versenyre kelhetne. Látod, téged nem vesz észre. Te nem zavarod. Így hát nyugodtan fecseghetsz.

Bizony, a komoly és székszavú egyének sokszor nem azért hallgatagok, mert nincsen mondanivalójuk, hanem azért, mert nem jött még el az ő órájuk. Méltó ellenfélre várnak!

*

Tanuljunk meg „titkokat hordani”.

Nagy dolog az, ha ránk bízva valaki az ő titkait. Nagy dolog az, ha valaki az ajkunkra teszi az ujját és arra kér, *„aztán ne add tovább”*...

Az élet, sajnos, azzal lép meg bennünket nem is egyszer, hogy féltett titkainkat nem is egész 24 óra leforgása után már a madarak is csiripelik.

Nos, ez nem jól van!

A ránk bízott titkot nem szabad elmondanunk még a legmeghittebb barátunknak, vagy barátnőnknek sem. Amikor ugyanis egy titkot másnak is elmondunk, akkor azt nemcsak „egy” fogja tudni, hanem „egy + egy”.

S mennyi ez?

Rendes körülmény között csak kettő, de a titkok tovább adása esetén másképen módosul a helyzet. Ilyen esetben „egy + egy” már 11.

Nos, nem így van? Nem csúfolja-e meg való-

ban a számtant az élet? Bizony ez így van! Vigyázzunk tehát s ne adjuk tovább a titkot, mert különben el lehetünk arra készülve, hogy a legrövidebb időn belül tizenegy asztal körül tizenegyen suttnak egy — titokról.

A te titkodról!

*

Az élet óvatosságot követel. Minden síkban és az egész vonalon! Nem kivétel a beszélgetés sem!

A beszédbeli óvatosságot a képzelet szertelen szárnyalása követeli. A szárnyaló képzelet nagyít és elégséges indok nélkül is gyanúsít.

— Rendőr úr, kérem, — lihegi egy leányka — borzalmas leletre bukkantam a Hűvösvölgyben. Egy pár cipő, egy eltört sétabot, egy üres irattáska és egy összegyűrt kalap fekszik az egyik hegyoldalon.

Másnap a Hűvösvölgyben mindenki a nagy esetről beszélt: a borzalmas hűvösvölgyi leletről.

Kutatni kezdték a gyilkost. Sorozatos kihallgatások következtek.

Harmadnap megjelent a rendőrségen egy hűvösvölgyi polgár és a következőket jelentette:

— Detektív urak! Ne tessenek fáradni. Én nyomra vezetem önöket. Nem történt ott semmiféle rablás vagy gyilkosság. A cipő a feleségemé. Az a rossz aktatáska a szomszédomé. Az eltört sétabot az enyém. A kalap pedig az én haszontalan kisfiamé. Az a haszontalan, vásott kölyök a napokban egy hőembert csinált a domboldalon. Aztán rásütött a drága márciusi nap, a hó elolvadt, a hőember kellekei azonban ott maradtak.

Megkönnyebbülve állapítjuk meg: Hála Istennek! Nem történt semmi!

S ez a megállapítás sokszor felhangzik, mert tele van az élet „hőemberekkel” és hőember-eseményekkel. A felelőtlen hírhordás nem tud belenyugodni ennyibe. A hőemberből áldozatot csinál. A játékból pedig tragédiát. Egy útból találkat. Egy találkából pedig válást.

A felelőtlen fecsegő kezében elég egy cipőzsinór, vagy egy hajszaál ahhoz, hogy kifonhassa belőle a gyanúsítás és a rágalom nyúlékony hajókötelét.

•

Nem ártana, ha megszervezné valaki a „hallgatás klub”-ját, ahova eljárhatnánk egy kissé — hallgatni. A klubnak már lenne védőszentje: *Nepomuki Szent János*.

Még csak egy karthauzi baráttra lenne szükség, aki ennek a klubnak háznagyaként arról győzné meg az embereket, hogy a magunkba zárt titkok még soha nem robbantottak fel senkit sem. A szél szárnyára eresztett szavak azonban már nem egyszer bezúzták — kunyhókban és kastélyokban egyaránt — a boldogság ablaküvegeit...

Leányproblémák.

A bál után.

— Húgom! Voltál már bálban?

— Ó, már hat bált táncoltam végig s éppen most készülődök a hetedikre! Nagyon várom ezt a mulatságot is, mert úgy látom, hogy ez lesz a legszebb.

— Nos, akkor beszélhetünk. Látom, hogy nem vagy már kislány. Már elhagytad édesanyád ölét s átléptél azon az ajtóküszöbön, amelyik a nyilvánosság deszkáira vezet. S hogy mulatsz?

— Jól, egészen kivilágos-kivirradtig!

— Szóval záróráig?

— Ameddig csak lehet.

— Remélem azonban, hogy nem haragszol a hamvazószerdára? Ne is haragudj rá! Megnyugtathatlak, hogy a javadra történik a dolog. Tudod, az Egyház nem akarja azt, hogy zsebrevágott kézzel töltsse valaki az egész évet. A farsang végén egy kis hamut ajánl fel. Tálcán küldi eléd, mert a hamu éppenúgy hozzátartozik az élethez, akárcsak a kenyér. Aki üdvözülni akar, annak meg kell tudni állania a legkékebb dunakeringő közepén is, mert hát keringve nem lehet égbe jutni.

— No csak, valahogy le ne tessék már térdeltetni!

— Nem, ezt nem teszem. Karnevál Ófelségét sem űzöm el trónjáról. Téged sem ijesztgetlek. Úgy érzem, hogy a szél ellen hadakoznék, ha a tánc ellen beszélnék. Az évezredek mulatozások nagy bohóságait és bolondságait nem lehet az önmegettagadás, vagy a nagyképűség palackjába dugaszolni.

Mindíg lesz farsang és mindig lesz bál, amíg el nem kopik az emberiség lába s amíg meglesz a két legnagyobb dolog a világon: a fiatalság és a muzsika.

— Szép is az a tánc!

— Nos, a szép tánc valószínű művészet. Még talán azt is mondhatnók, hogy a tánc sport. A tánc kiegyenlítője a koroknak, forrása a jókedvnek, a derűnek. A tánc olyan testmozgás, amely leginkább simul hozzá az egyéniséghez. Ezért van külön táncstílusa a gyermeknek, a húszévesnek, a táncművésznek, a táncakrobatának és végül a megöregedni nem tudó és nem akaró táncotlyogónak.

— Hát akkor miért szidják mégis a táncot? Az egyik az új táncot szidja, a másik pedig nem védi meg a régit sem, mondván: az egyik guba, a másik pedig suba! Hol van itt az igazság?

— Nincs nekem semmi kifogásom a tánc ellen! Ellenben kifogásunk van a táncos ellen, aki a táncot az érzékiség és az ösztönök ugródeszkájának tekinteti.

— Ez rémlátás!

— Nem! Terpsichore, a tánc istennője nem mondhatja magáról azt, amit Stuart Mária mondhatott: „Jobb vagyok híremnél!” A táncolók ugyanis sok botrányt okoztak már. A tánctermekek az emberi gonoszság melegágyai lettek. S nagyon igaza van Vianney Szent Jánosnak, amikor azt állítja, hogy nincs olyan parancsa az Istennek, amelynek áthágását elő nem segíthetné a táncos, ha nem vigyáz magára.

— Dehát mire vigyázzon a táncos?

— A következőkre: *tiszta szándék vezesse a bálterembe... nézzen a naptárra, mielőtt bálba megy... végül nézze meg azt is, hogy melyik házszám alá megy mulatni...*

*

— *Mikor tiszta a szándék?*

— Akkor, ha tiszta vágyak vezérlik az embert! Mert — jaj! — az embert a vágyai vezérlik! Nos, ha valaki azért megy a bálba, hogy egy szép, lendületes estét, vagy éjszakát szerezzen magának, akkor csak menjen. Nyugodt lehet! De, ha azért megy, mert...

— Mert — tegyük fel — a szülők követelik?

— Kitűnő a közbeszólás! Néha valóban jobban szorgalmazták a bált a szülők, mint maga a kislány. Nos, ebben az esetben is megvan a tiszta szándék helyessége. Ilyenkor azonban nem a táncos rejtegeti keble alatt a tiszta szándékot, hanem a — szülő.

— Talán csak nem a szülő akar ilyenkor mulatni?

— De igen! Csakhogy a szülő akkor mulat a legjobban, amikor a lánya tisztességes ismeretségeket köt... mert a kelengye már régen készen van s már csak egy utolsó valami hiányzik hozzá...

— Talán a férj?

— Igen! A férj, aki főköttöt hoz s aki beköti a

lány fejét. A főkötőnek is meg kell egyszer érkeznie. Főkötő nélkül hiányos a női ruhatár. A báli-ruha ugyanis még nem minden. A báliruha arravaló, hogy főkötőt szerezzen. A lányok nagyobbik része — nagyon helyesen — így gondolkozik.

— S a kisebbik rész?

— A kisebbik csoport azért csináltat báliruhát, hogy bálba mehessen. S azért megy bálba, hogy erkölcsi tűzpróba alá vesse a férfinép lelkét. S ez sikerül is. Egy csinos kislány úgy megzavarja a legbogarasabb és legkopaszabb tudóseggyüttest, hogy öt perc alatt kész a bolondokháza . . . Hiszen a szeretlen szabású báli-ruha egyenesen ezt a célt szolgálja. Szédíteni akar . . .

— Szegény báli-ruha! . . . Hát már ez is terítékre kerül?

— A most használt kifejezés valóban helyes, mert a báli-ruha a „szegény gazdagok” családfájához tartozik. Sokba kerül, de azért elfér egy levélborítékban is. Nem csoda! Hiszen az egyik fele le van vágva, a másik fele pedig ki van vágva, ami mármost ezután még megmarad, azt nevezzük modern báliruhának. Ha csődbe jutott a táncművészet erkölce, azt minden bizonnyal ez a modern báli-ruha okozta. Elismerjük, hogy volt egy csipetnyi érzékiség a régi idők táncaiban is, noha vasba öltözött várvitézek lejtették is, az azonban már a modern báli-ruha bűne, hogy a mostani összetapadás és egymásbafonódás a császári Róma bacchanáliáihoz teszi hasonlóvá a tisztes célú táncművészetet. A modern báli-ruha izgatószerre változott. Se nem ápol, se nem takar. Arra azonban jó lesz, hogy a jövő század embere megszártsa, aztán összetörje és hánytatóport csináljon belőle . . .

*

Az elemi katekizmus az Anyaszentegyház 5. parancsolatával kapcsolatban a következő intelmet adja: „Az ádventi és nagybőjti időkben s a rájuk

következő szent időben tartózkodjál a világ lármás multságaitól, különösen a táncmultságoktól. Ezzel is mutasd meg, hogy hű katolikus vagy."

Ez az intelem arra kötelezi a katolikust, hogy figyelje és nézze a naptárt.

Ádvent első vasárnapjával és hamvazószerdával két olyan időszak következik, amikor az Egyház a keresztény ember mögé lép, vállára teszi a kezét és azt kéri: Gyermekek! Térdelj mellém és sírj és imádkozz velem!

Az ádventi idő szent idő! Szentté tette az emberiség várakozása és könnyes égrenézése. Nos, amikor ezt a nagy időt járjuk, akkor át kell éreznünk a Krisztus-várás kínjait, szomjas gyötrelmeit. Nem időszerű tehát ilyenkor sem a lármás multság, sem a tánc.

Ez az idő csendet követel. Ez a csend úgy borul a Krisztus-érkezés nagy glóriája elé, mint valami síró praeludium. Ilyenkor földbe gyökerezik az ember lába, ilyenkor az ember mellére csüggeszti a fejét s imádkozó vigyázz-állásban várja azt a szent percet, amikor megindulhat Betlehem felé.

A nagybőjtben ugyanez a helyzet. A nagybőjti időben újra mellénk áll az Egyház, egy tálcán hamut kínál, hogy fejünkre szórjuk, hogy bűnbánatot tartunk s hogy vérré váljék bennünk a nagy igazság: porból lettünk és porrá válunk.

Döbbenetes figyelmeztetés ez!

Velünk együtt a hegedű is elhallgat. A nótára egy fekete fátyoldarabka kerül, a húrokra pedig hangfogó feszül. A hegedű szótlanná válik, hacsak fel nem sír rajta a Golgota felől fújó hideg, süvöltő szél.

Az eredmény nem marad el: a csendes némaságban úrrá lesz bennünk a bűnbánat. Miként minden bűnös, ugyanúgy mi is Krisztus után sietünk s mert Krisztust felhurcolták az Agykoponyák hegyére, azért hát mi is arrafelé tartunk, de nem

táncclépésben, hanem magunkba roskadva és fohász-
kodva: Jézus, Dávid fial! Könyörülj rajtam!

S ez a komolyság jó hatással lesz az emberekre!

A komolytalanság viszont botrányt okoz!

Nem táncolok tehát, hogy szolgáljam az evan-
gélium ügyét, s hogy külső magatartásommal is ki-
fejezésre juttassam azt, hogy hű és engedelmes
gyermek vagyok a „várakozó” és a „bűnbánó”
Egyháznak.

*

*Az utóbbi időben sokan a bárókba és a loká-
lokba járnak mulatni.* Nos, megértjük, hogy miért
járnak egyesek ide.

A régi nagy báltermekben még szem alatt volt
a lánya. Itt nincsen már felügyelet. Itt „minden
szabad”.

A bárók és lokálok veszedelmes tűzijátéka még
magát Max Lindert, a „komikusok királyát” is aggo-
dalommal töltötte el. Úgy végrendelkezett, hogy
árván maradó kislányát „ne engedjék táncolni”,
mert a tánc romlásba viszi a leányt.

*

A modern táncok erkölcsileg veszedelmesek!

A tánc mozdulatköltészet, de a modern tánc nem
az. Nem csillan benne sem lelki tulajdonság, sem
belső jellem. A modern tánc többé-kevésbé ideg-
izgalommá sülyedt le. A régi táncról egy kis jó-
akarattal még el lehetett mondani, hogy az a „lélek
költeménye” és mindenkor a tiszta belső ihlet szü-
löttje, a modern tánc azonban még sportnak sem
tekinthető, mert tapadás, sziszegés, vonaglás és
tekergés.

A modern tánc nem érdemli meg a pártolást.
Ne engedje meg senki sem, hogy a modern tánc
lovagjai ölelgessék és szorongassák. Öleljék át
őkgigymék a korhadt kapufélfát!

Mennyivel szebb a magyar néptánc! Maradjunk

a magyar táncok tisztességes kézfogásainál. Ne engedjen meg többet a magyar lány, mint amennyit megengedett a táncos magyar mult. Ne csorbítsuk meg egymás becsületét, mert akkor méltán átkozódik a dobi pásztor: „Valamennyi hegedű találtatik, kétfelé vágván a fűzfára kellene függeszteni. A táncot vonó hegedűsöket pedig felakasztani melléjük; a táncolókat pedig vassal földhöz kellene szegezni.”

Hát ez bizony borzadalmas dörgedelem!

Pedig a dobi pásztor csak egyszerű birkapásztor volt. Ne csodálkozzunk tehát azon, ha Vianney Szent János, az egykori nagy lelkipásztor sokkal keservesebben szemléli a fajtalan táncművészet tombolását...

A „szabókölteményekről”.

Ki ne figyelte volna már a virágos kiskert májusi pompázását. Ki ne cirógatta volna már a rózsabokrok és díszcserjék kacagó szépségű leveleit? Szeretjük a természetet, amely örök frissességgel ölti magára évről-évre csodás színű ruháját. De vajjon rádöbrentünk-e már arra, hogy minden bokor, minden virág mindig a régi színekkel és a régi pompázó színösszetételben jelentkezik!

Nos, az ember nem ilyen!

Ugy-e, Húgom, ha te rózsafa lennél, akkor másképen cselekednél? Ugy-e nem vállalnád a tavalyi pompát, mivelhogy az idei tavaszra, az idei nyárra már nem divat a tavalyi szín és a tavalyi forma?

És lám, a rózsabokor nem törődik semmiféle divatjelentéssel. Az ibolya évről-évre ibolyaszínű marad. A liliom sem tér el pályafutásának eddigi egyenes vonalától, hacsak meg nem töri azt a kerészek törekvése. A liliom liliomfehér marad.

A nő másképen gondolkozik.

Csakugyan úgy van, ahogy azt valahol olvastuk: *amíg a fa minden évben csak egyszer bont lombot, amíg a rét csak egyszer virágzik, amíg a róka csak egyszer cseréli prémjét s amíg a páva szintén csak egyszer öltözik új helybe, addig Éva egy év alatt újra és újra lombozik, ismételten virágzik, prémjét pedig olyan szeszélyesen cseréli, hogy nem tud azon kiigazodni még tán a barométer sem!*

•

Az „új ruha”.

Az „új ruha” bizony egy esemény! Mondhatnók azt is, hogy „családi esemény”.

Nehezen születik.

Az esemény körülbelül így szokott bekövetkezni: A leányban nagy vágy születik egy új ruha után. Miután fájdalmas vágyát többé már nem tudja titkolni, felsóhajt: *Ruha kellene!*

Elsőnek az anya ismeri fel magát ebben az új helyzetben és példálózni kezd.

Atyád arca elkomorodik. Menekül. Az ablakmélyedésbe húzódik és a függöny mögé bújik.

Vesztérel

Anyád a struccmadarat kezdi emlegetni. Majd pedig olyasfélét mond, hogy a tények elől nem lehet a függöny mögé bújni. Azok ott is követelődznek!

Követelődznek is. Nem ugyan a tények, hanem — anyád. Atyád ilyenkor tudomásul veszi, hogy a legújabb divat támadást indít pénztárcája ellen. A zászlóra egy szó van írva: Pénzt!

A férfiak nehéz emberek. Különösen divat-filozófiai téren. Atyád is ilyen. Szankciókat emleget. Mindez olaj a tűzre. A helyzet feszültté válik. Egyszer csak egy sértő kifejezés röppen a függöny mögé rejtőzött galambszívű ember felé:

— Te négus!

Ez használ.

Senki sem veszi szívesen, ha négusnak mondják. S nehogy még egyszer kimondhassa a szót anyád,

hát inkább megadja magát édesatyád. Kiveszi pénztárcáját. A pénztárca tartalma megmértetett... de könnyűnek találtatott... tehát elítéltetett...

— Mindent egy helyen! — szól ekkor édesanyád.

Apád megérti a jelszót. Legyint.

— Hát jól van, menjetek és vegyetek! — szól az apa, majd halkán felfohászkodik. — Nem szeretem, ha festett, cifra tortát csinálnak egy lányból. Maradjon a leány illatos, becsületes — házikenyér!

A házivarrónó öt nap múlva már hozza is az új ruhát.

— Igazi „szabóköltemény”! — szól nem egészen szerényen s leteszi a ház asztalára az — újszülöttet.

Az új ruha békét hoz a házba.

Ez már így szokott lenni. Mosoly jár a nyomában, akárcsak az üstökös után...

*

Az új ruha az a lányok életében, mint a bor a férfiak életében. Részegek tőle. Így mondja ezt Gárdonyi. S Gárdonyinak alighanem igaza van.

A divatkérdés nőnemű alkoholizmus.

Valamint a részeg ember mondataiban, azonképen a divat törvényeiben is hiányzik a logika. Vagy ha van, akkor az csak amolyan divatlogika.

Egy szabó egy alkalommal panaszkodott Edward walesi hercegnek, hogy szabóműhelye a tönk szélén áll.

— Rosszul látok, Felség — szólta a szabó — s egy lehetetlen színű szövettömeget vásároltam össze. Senkinek sem kell. Valami furcsa zöld színű posztóanyag. Hasonlít a biliárdasztalok posztójához.

A herceg mosolygott. Gondolkozott. Majd megszólalt:

— Csináljon nekem egy nadrágot abból az anyagból.

A legközelebbi lóversenyen zöld nadrágban je-

lent meg a herceg. Egy hét múlva alig győzte a munkát a szerencsétlen szabómester...

Ime, ez a „divatprobléma”.

De nemcsak a divatszínekkel vagyunk így, hanem így áll a helyzet a divatvonalak körül is. A divat az „igen” és a „nem”, a „rövid” és a „hosszú” történelmi bújócska-játéka. Magyarul: ha eddig a nyakon hordták a szoknyát, akkor a következő nyáron bizonyosan uszályokkal seprik a pápai utcát...

És a szegény divathölgy seper... mert sepernie kell... Így kívánja ugyanis a divat.

*

A divat szertelen szolgálata nevetséges kinövéseket teremt.

Élt egy öreg matróna. Fiatalabb éveiben valami arcbőrfogyatkozás miatt kevéske pirosítót használt. Idővel úgy megszokta a pirosítót, hogy észre sem vette, hogy rózsaszínű derengés helyett tulipiros színű az arcbőre.

Mimi néni fogalom volt. Jó lélek volt. A háta mögött azonban démonnak tartották s Piros néni-nek csúfolták.

Mindezt csak azért mondtuk el, hogy példával bizonyítsuk a divattal kapcsolatos ama másik igazságot, hogy aki egyszer megszokott valamit, az elveszti a határokat... Így jutunk el a divat örült végleteihez. Így jutunk el a zöld körmökhöz, a meggypiros ajkakhoz és így jutunk el azokhoz a szabókölteményekhez, amelyekben több a hiányzó verssor, mint a mondanivaló.

Nagyon jól tudjuk, hogy a nők a női szépség nagy erejével érvelnek.

Nos, mi is ismerjük a női szépség parancsoló kötelezettségét. De mi kétféle női szépséget ismerünk: *külső szépséget és belső szépséget*. Az utóbbi esetben az egyéniség is szép és a lélek is. Emeken a testi szépséget a lélek magasabbrendű kic sillanó varázsa fokozza. Nem pedig a — kalap!

A szépség csak addig igazi szépség, amíg az igaz utakon jár. Figyeljük meg, mily nagyon szép a virág is, de csak addig, amíg az Istentől kapja a szépséget és amennyire a természet segíti.

Valahányszor elmegyek egy virágkereskedés előtt, mindig juttatok egy hosszú pillantást a kirakat virágainak. Megérdemlik. Isten alkotásai.

Néha elszörnyed a lelkem. Virágokat látok, amiket kivetkőztetett az emberi törekvés természetes bájukból. Zöld meg kék rózsák, piros meg kék hóvirágok! Furcsaságok!

Ime, az emberi kéz fonákságai.

Tiszta víz helyett festékoldattal itatják őket, hogy hófehér virágarcocskájuk megszínesüljön, és szépet hazudjon!

Hát okos dolog ez a hazugság, ha mégoly ártatlan is?

Ha megkérdeznők a virágokat, akarnak-e szebbek lenni, akarják-e, hogy mesterségesen varázsoljanak rájuk színt, azt mondanák: mi úgy vagyunk a legszebbek, ahogy Isten megteremtett.

Igy vagyunk az emberrel is.

Wittmann híres regensburgi püspök volt. Ő beszélt el, hogy egyik eladósorba jutott testvére panaszkodott az anyjának, hogy ő és másik nővére mindig olyan egyszerűen vannak öltözködve, holott a többi lányok cifrább, jobban kivágott, szűkebb és könnyebb ruhákban járnak.

Az édesanya azonban igen okos feleletet adott leányá panaszkodására:

— Nézd csak, leányom, — mondotta — ha ti valóban szépek vagytok és erkölcsseitek, valamint lelketek is ér valamit, akkor értékesek vagytok a túl cifra ruha nélkül is. Ha pedig a túl cifra ruhával akartok magatokból valamit csinálni, akkor csak elismeritek, hogy a ruha szépségére van szükségetek, mert magatok nem vagytok elég szépek s ilyen ravasz csalogatóhoz kell fordulnotok, mert más-különb en nem néznének rátok az emberek. Jegyezd

meg magadnak, leányom, hogy a feltűnő és cifra ruha nem előkelő, hanem olyan, mint a rossz áru reklámja. Erősszínű és rikoltó plakát szükséges ahhoz, hogy a rossz portéka is elkeljen.

Nem a ruha teszi az embert, hanem az ember teszi a ruhát! Már régen megmondotta Diogenes, az a csúf külsejű, rongyos ruházatú rabszolga, hogy miként vélekedjünk a cicomáról: „Minél koszosabb a malac, annál jobban vakaródzik!” Minél visszasztítóbb valakiben a lélek, annál jobban fodrozza magát a ruhát!

Kedves Húgom! Tudom, hogy ezután is hatással lesz rád egy új ruha, egy új frizura, mely úgy fel tud lelkesíteni, mint a katonazene egy paripát.

Mindazonáltal lenne egy kérésem: *Tőrekedj belülváló életet élni! Mert lehet valaki külszínre olyan, mint egy kiállítási pavillon, azért még nem biztos, hogy érték is. Lehet az liba is, lehet perdita is.*

De ha egy leány a helyes és tiszta ruha alatt finom lelket hord, akkor ahhoz úgy közelednek a fiúk, mint egy szentélyhez . . ., mint egy oltárhoz . . ., mint egy érintetlen tavaszi liliomszállhoz . . .

Füldőlevél.

Kedves Húgom!

Századunknak sok problémája van.

Ilyen „nagy” probléma a fürdőtrikó kérdése is.

Ne vedd zokon, hogy ebbe is beleártom magamat. De foglalkoznunk kell vele, mert már templomba is járnak benne. Igaz, hogy inkább kifele, mint befele. Meg aztán a nyári divatlapok is oldalakat szentelnek ennek a legkisebb ruhadarabnak. Arról is tudomást szereztem, hogy az elmúlt évben trikóverseny volt. A trikóversenynek az lett volna a feladata, hogy felledítse a zalai partokon korunk „trikókultúráját”.

Bizonyára érdekel a verseny lefolyása is. Idézem a riportert: „Az óránkénti trikóváltásnak az lett a nagy előnye, hogy a különböző vállpántok, közép-részek és összekötő szalagok folytán Pacáuer Regina háta olyan cik-cakban égett le, hogy Európa vezérkari térképe ehhez képest egyszerű vonalaká ártatlan találkozása.”

No de nem tréfálni akarok. Tárgyaljunk komolyan a dolgról.

Bizonyos, hogy a fürdőzést nem lehet átokkal sujtani, hiszen a szabadban való fürdőzés egyszerre adja a test által megkívánt hármas szükségletet: a vízfürdőt, a napfürdőt és a légfürdőt.

Azt mondják az orvosok, hogy a test egészséges ápolásához erre a három dologra van nagy szükség: a vízre, a levegőre, és a napra.

Az emberek a strandon keresik ezt a hármas ajándékot.

De különbséget kell tennünk strand és strand között!

Van természetes strand és van mesterséges strand is.

A természetes strandok sokkal előnyösebbek, mint a mesterségesek. A mesterséges strandok többnyire országutak mellett fekszenek. Kicsinyek s így nincs meg annak a lehetősége, hogy ott valaki elvonultan pihentesse, vagy üdítse a fáradt testét.

De hiszen — legyünk őszinték — nem is ez az első számú rendeltetésük. A mesterséges strandok cseppfolyós halmazállapotú korzók. Arénák. Sétaterek, ahol ez a jelszó: Ki szebb? Ki elegánsabb?

*

Térjünk rá most már a fürdőtrikó problémájára.

Tudjuk, hogy az ember nem fürödhetik vaspáncélban. A régi fürdőtrikókat nem sírjuk vissza. Nem kardoskodunk a régi fürdőruha mellett, mert hiszen a régi fürdőruhák meglehetősen kényelmetlenek voltak: valóságos parádéruhák.

A jó fürdés mozgás.

A fürdőzők nem elégedhetnek meg tehát azzal, hogy kacsóikkal paskolják a vizet. A fürdőző úszni akar. Megértjük tehát, hogy kényelmes ruhát használ.

A mai fürdőruha azonban hajmeresztő.

Valami érthetetlen kettősségen csodálkozunk: Ha rád nyitnak a hálószobádban, amikor nem vagy még teljesen készen az öltözködéssel, akkor kétségbeesetten védekezik benned a női tisztesség-érzet. Menekülsz. Tiltakozol. Védekezel.

Nos és a Tisza-parton?

Mennyivel vagy „jobban” felöltözködve a kis fürdőtrikóban, mint a hálószobában?

És érdekes, hogy a hálóköntösben elájulsz a szégyentől. Viszont a Tisza-parton udvarképesnek érzed magadat.

Látod, húgom, ezt nem értem!

Nem értem, hogyan van megengedve az a strandon, ami illetlen otthon?

Teljesen érthetetlen előttünk az, hogyan tudja kiszolgáltatni magát valaki a kíváncsi férfitekinteteknek. Százaknak, és ezreknek. Ismerősöknek és ismeretleneknek. Tisztességeseknek és jött-meneteknek.

De ne ijedj meg, mert nem jár az eszem holmi „uszályos ruhákon”. Én nem holmi fodros világban élek. Én az ellen a fürdőtrikó ellen harcolok, amely mindössze egy kis melltartóból, két hátrafelé szaladó keskeny szalagból és egy minimálisra szabott nadrágból áll. Ez bizony nem ruhadarab. Legfeljebb „darab”, de nem ruha.

A ruha fogalma sokkal több tartalmat jelent nekünk értelmes embereknek, mint amit egy modern fürdőruha területe nyújt. A modern fürdőruha a ruházkodás kigúnyolása és a védekezés kicsúfolása. Ez levetkezés, nem pedig öltözködés.

Nem a magam, hanem P. Küble jezsuita atya fejtegetésével harcolok a divatos fürdőruhák ellen.

P. Küble azt írja egyik könyvében, hogy a meztelenség kultúrájának kis vigécei és vigécnői nem kisebb és nem nagyobb erő ellen dolgoznak, mint maga a természet ellen, melyre pedig a meztelenség kultúrájának kortesei állandóan hivatkoznak. Mert maga a természet ezek ellen beszél, mert például a szárazföldi állatokat maga a természet ruházta fel megfelelő külső védelmi eszközökkel, úgyhogy meztelen állat nincs is. Aztán a ruházat a kultúra szűksége, mert a szemérmetlen és a csúnyaságok eltakarására való.

A meztelenség kortesei mindezt figyelmen kívül hagyják. Vagy talán egyenesen ez ellen cselekednek, mert ki akarják elégiteni vágyaikat és testies éhségüket?

Alighanem ezt akarják!

*

Beszélgessünk most arról, hogy kell viselkedni a fürdőzéskor.

Le kell szögeznünk, hogy a közös fürdőzés, tehát a mai értelemben vett strandfürdőzés még akkor is veszedelmes erkölcsileg, ha egyébként „szalonképes” ruhában fürdenek is a nemek. De hiszen a strandfürdőzők nem annyira fürödni akarnak, mint inkább szórakozni. A modern fürdőzők látni akarnak.

S mit csinálnak, hogy elérjék a céljukat?

Kiülnek a víz partjára. Sétálni mennek, a helyett, hogy fürödnének. Botrányt okoznak s keserítik azokat, akik a nap hevében küzdve s verejtékezve dolgoznak. Szenvednek.

Azt mondja a közmondás: aki keresi a veszélyt, az elvesz abban. Nos, a mesterséges közös fürdözések állandó veszélyt jelentenek. A széles és tágas tengerpartokon, a folyóvizek partjain az ember elmenekülhet és védekezhet az illetéktelen kíváncsiszkodók és a tolakodók arcátlansága elől. De elkerülhetjük-e a veszedelmet a tenyérnyi nagyságú mesterséges strandon, ahol ember ember hátán nyüzsög?

Napot keress tehát, még vizet, meg levegőt!
Mindezt csak korlátolt mennyiségben nyújtja a strandfürdő!

És fontold meg még valamit: nem érvelhetsz azzal, hogy én a strandon tisztességesen viselkedem és nem törődöm azzal, hogy más mit csinál. „Ez a mentegetődzés teljesen helytelen, — mondja Mezgár Lajos dr. — mert amint oly korcsmába, bárba nem mehet el senki, ahol erkölcsileg kifogásolható dolgok történnek, úgy az ilyen strandra sem mehet a nélkül, hogy meg ne érintené őt az erkölcsi infekció. Már az is megalkuvást jelent, hogy ilyen helyre elmegy valaki, és viszont az ő ottléte felbátorítja azokat, akik még nem voltak ott, hogy ők is nyugodtan eljöhetnek, és azonkívül éppen a komoly elemek jelenlétéből bizonyos hallgatólagos jóváhagyást nyer a szabados viselkedés. Veszít tehát a jó és nyer a rossz.”

Ne feledd a nagy figyelmeztetést sem: „Jaj a világnak a botrányok miatt! Mert szükséges ugyan, hogy botrányok legyenek, mindazonáltal jaj annak az embernek, aki által a botrány történik. Ha pedig kezed vagy lábad megbotráncoztat téged, vágd le azt és vedd el magadtól; jobb neked az életre bemenned bénán, vagy sántán, mint két kézzel vagy két lábbal az örök tűzre vettetni. És ha szemed megbotráncoztat téged, vágd ki azt és vedd el magadtól; jobb neked egy szemmel az életre bemenned, mint két szemmel a gehenna tűzére vettetni.” (Máté 18, 7—9.)

Ime, milyen súlyos szavakat használ az Úr! S mindez miért? Hogy kárt ne okozzunk mások lelkében. Mert mi a botráncoztatás? Helytelen cselekvéssel másnak alkalmat adni a lelki romlásra, a bűnre. Ámde nehogy azt higgyed, hogy a botrány tiszta gazemberség, vagy pedig címeres erkölcsatlenség! A keresztény erkölcsstan szerint már a „kevésbé helyes tett, vagy beszéd” is lehet botrány, ha alkalmas arra, hogy mást hitétől, vagy

ártatlanságától megfossza. Nos, ilyen kevésbé helyes tett, vagy mozdulat igen gyakran előfordulhat a fővenyfürdőben, annál is inkább, mert minden víz és minden zuhany ellenére is tüzes a helyzet.

A fővenyfürdőzők sok erkölcstelen emlékekkel és képzzettel térnek haza. Nyugovóra? Aligha! Ezek az éjtszakák már nem tiszta éjtszakák és ezek az álmok már nem tiszta leányálmok. A sok látott kép dolgozni fog... A látás gondolatokat fog. A gondolatok tetszést... A tetszések kívánságot... A kívánságok tetteket és bűnös cselekedeteket... A cselekedetek aztán szokást szülnek, aminek az el-kárkozás a következménye...

Igy jut az ember vízből... tűzre!

S vajjon mi juttatja ebbe a helyzetbe?

A tragédia bűnjele! Az a kis fürdőruha, melynek ráncocskáiban és fonalaiban néha több gonosz-ság lappang, mint gonosztevők véres zsebkendő-jében...

Mit tegyünk tehát?

Közismert jótanáccsal szolgálunk:

Ha szemed megbotrántoztat, vágd ki...

Ha kezed megbotrántoztat, tépd ki...

A botrányos fürdőruhát pedig — dobd ki...

Dicséretreméltó asszonyok.

Az okos szűzek.

Ez a könyv nem akar igazságtalan lenni. Nem akar torzítani. Nem is tehet ilyet, hiszen nem városligeti tükör. Nem a nevetetés a hivatása, hanem a nevelés.

Ez a tükör annak a belülvaló világnak a tükre, amelyben életbevágó tervek, eget ostromló elhatározások, égbenyúló vágyak, bűnök és erények feszülnek.

Ez a könyv lelki tükör.

Megmutat sok esztelenséget, de ugyanakkor nem hallgatja el azt sem, hogy nincsen semmi okunk a kétségbeesésre, mert az oktan szűzek mellett okos szűzek állanak, akik lámpásaikkal együtt olajat visznek edényeikben.

Ne essék zokon senkinek, hogy többet foglalkoztunk az oktanok balgaságaival, mint az okosak példás jóságával. Ne ámitsuk magunkat és legyünk őszinték: *itt-ott bizony baj van az olajmécses körül!*

Bajok vannak az ártatlanság és a kegyelmi állapot körül. Néhol fogyófélben van a hit és a szeretet. Egyik-másik női lélek nélkülözi a kegyelmet.

S hogyan állunk az olajkészlettel?

Az okos szűzeknél nincsen baj. Szívesen hallgatják Isten igéjét. Fáradhatatlanok a jócselekedetekben. Virrasztanak, hogy imádkozhassanak.

Az oktanokkal azonban baj van!

Nem gondolkoznak. Nem örködnek. Az evangéliumi olaj helyett vízzel bibelődnek. Az egyik kölnivízzel, a másik pedig rózsavízzel.

Mi lesz ezekkel, ha jön majd a vőlegény?

Sikoltani fognak. Kiáltoznak: Adjatok olajat! Adjatok olajat! Mit tegyünk, hogy meg ne szégyenüljünk? Mit tegyünk, hogy mi is üdvözülhessünk?

Mit tegyünk, hogy botrányt ne okozzunk az örök élet nagy processziójában?

Mit tegyünk, hogy tiszta saruval érkezünk meg az örök Jeruzsálem ajtóküszöbéhez?

Jaj! ezek az „éjféli kérdések” nagyon szomorúak és nagyon feketék!

Ilyen kérdésekre nem lehet rózsaszínű választ adni. Ilyen körülmények között meg kell mondanunk az igazat: *az ember arca néha bizony vásártér. Kirakóvásárt tart rajta a szeszély, a hiúság, a gyűlölet, a könnyelműség, a ledérség és a többi alvilági szatócs és nagykereskedő.*

De hagyjuk most már az oktalanságokat!

Tekintsünk most jobbfelé. Ott komoly munka folyik. A Boldogasszony mocsoktalan palástja körül azon fáradozik egy női tábor, hogy imára hangolja a világot!

*

A Szűzek Szűze.

Beszélhetünk-e a dicsőséges asszonyokról a nélkül, hogy meg ne emlékeznénk előbb az asszonyok dicsőségéről: *Szűz Máriáról?*

Nem. Ezt nem lehet elmulasztani!

Beszélhetünk-e az okos szűzekről a nélkül, hogy meg ne emlékeznénk a Szűzek Szűzéről?

Nem. Ezt nem lehet megtenni!

Az ő emléke nemzedékről nemzedékre él!

Gyujtsuk meg tehát neve előtt az emlékezés mécsesét s köszöntsük a Legelső Asszonyt, aki példájával mindörökre „törvényt szabott” a női lélek vizeinek.

Dicsérjük Öt.

Nem válogatunk a szavak virágoskertjében. Ez sokáig tartana! A jelzők között sem keresgetjük a legszebbet. E helyett inkább azt tesszük, hogy idéz-

MARTON L.

1939

zük az angyal szavát: *Üdvözlégy, malasztal teljes...*

Légy üdvözölve, Mária!

Az első Éva nagyot vétett... A Te alázatosságod jóvátett mindent. Az alázatosság mélység. Nos, a Te alázatosságod olyan nagyon mély volt, hogy végül is égi magassággá változott. Az éig hatolt. Mivel az Úr gyönyörűséget talált fejhajtásodban, azért tehát megkönyörült rajtunk...

Az első Éva gyászba borította unokáit... Te megvidámítottad az arcunkat. Csodálatos anyaságoddal közénk hoztad a szép szeretetet. Megszülted nekünk a Gyermekeket. S e gyermek világra jövedele óta Glóriába pólyázzuk az újszülötteket...

Nem tudjuk eléggé megköszönni a jó Istennek, hogy megízéstitte neveddel az életünket. Ha imába fűzzük, akkor megkönnyebbülünk. Ha énekbe fonjuk, akkor átszellemülünk. Úton-útfélen emlegetünk.

A szűz barátnőt lát Benned. Titkokat suttog Rólad. Azt állítja, hogy Te varrod, hogy Te gondozod és hogy Te vasalod az ő szép fehér leányruháit... az ő gyönyörű kongregációs szalagját... és az ő menyasszonyi fátyolát...

A bűnösnek menedék vagy. Ha a kis gyermek, meg a nagy gyermek rossz fát tesz a tűzre, akkor a Te oltárod elé szalad. Sír. Vall. Könyörög. Rimánkodik. S nem eredménytelenül, mert az oltárodtól jövők mind azt mondják: Meghallgatott. Meghallgatott...

Jó vagy, mint a méz. Szerénységed azt kérdi ugyan a világtól: Ki látott már engem? De ez csak szerénység. Már nagyon sokan láttak! Lourdesban is és Máriapócsan is. Meg a haldoklók is biztosan látnak, hiszen a másik világ küszöbén a Te nevedet rebesgetik...

Kiváltságos és nagy szerepet kaptál az Istentől. Virág lettél. A világ virága! Hófehér szíromleveleidben és véred harmatcseppjeiben született a mi Megváltónk, akit Te etettél, Te itattál, Te fürösz-

töttél s akit közvetlen közletről, szívdobbanásnyiról ölelhetél.

Végül megköszönjük a közbenjárásaidat. Közülünk való voltál és a miénk maradtál. Mint a kagylóban a tenger, úgy zúg anyai szívedben minden keservünk és minden szenvedésünk. Átérzed fájdalmainkat s azon fáradozol, hogy újra paradicsomkertté tedd ezt a földet...

Jól tudjuk, hogy nem adtunk tökéletes képet a Boldogasszonyról. De nem is akarhattunk mi többet, mint egy hálás kézmozdulatot tenni, mondván: Ime az Asszony!

Ime a Boldogasszony!

Ime a Legelső Asszony!

*

Jól tudjuk, hogy csak egy ilyen asszony volt a világon. De elhallgathatnók-e azt, hogy *e körül az asszony körül egy nagy tábor van?* Egy tábor, amelyik égrenézö szemmel járja a világot. Egy tábor, amelyik a legvadabb támadás és a legalávalóbb összeesküvés közben is testével védi a Keresztrefeszítettet és az evangéliumot.

Miféle táborra gondolunk?

Mária Magdolnára, Máriára, a kisebbik Jakab anyjára, József anyjára, Zebedeus fiainak anyjára, Salomera, Johannára és a többi komoly és jámbor asszonyra, akik akkor is kitartottak a kereszt tövében, amikor ez a kiállás bátorságot követelt és veszedelmeket jelenthetett.

Az apostolok megfutamodtak...

A „jámbor asszonyok” azonban kitartottak.

Ez a hősiesség elfeledteti velünk az első asszony gyarlóságát s ez a hősiesség új és első helyet követel a női nemnek a nap alatt.

Meg kell említenünk még másokat is: Fébét, Priskát, Akvilát.

Hát ezek kik voltak?

Ezeket a neveket minden keresztény asszonynak

ismernie kell. Három arc ez, amelyik az őskeresztény világból mosolyog felénk. Nem tudjuk, milyennek voltak. Az Írás nem hozta a fényképüket. Amit azonban elmond róluk Szent Pál, az éppen elég ahhoz, hogy higgyünk az asszonyok evangéliumi komolyságában és apostoli küldetésében.

Maga Szent Pál említgeti apostoli leveleiben azt, hogy vállalkozásait nem egy esetben a jámbor asszonyok könnyítették meg azzal, hogy támogatták törekvéseit. Megtérítették férjeiket és háznépüket. Szállást biztosítottak az Apostolnak. Élelmezéséről gondoskodtak.

De nem szünetelt a jámbor asszonyok munkálkodása a későbbi időkben sem. A népvándorlás csordanépeinél a fejedelmek és királyok szívét leggyakrabban a keresztény nő nyerte meg Krisztus követésére.

Hivatkozunk a frankok védőangyalára, Klotildra. Ő már keresztény volt, amikor férjhez ment Klodvighoz, akiben viszont pogány vér lobogott. 496 karácsonya körül drága szőnyegek borultak Reims utcáira. A templom pompában és fényárban úszott.

Mi történt? Talán koronázás volt?

Nem! A reimsi érsek királyt keresztelt. Majd utána 3000 frank nemest.

Az ünnep Klotild királynő érdeme.

Hivatkozhatunk a csehek Ludmillájára is, aki unokáját, Vencelt, a későbbi cseh királyt megismertette a keresztény vallással. Munkájával olyan királyi lelket adott a cseh nemzetnek, aki nemcsak a keresztvizet vette fel, hanem magára öltötte a keresztény aszkézis szőrből font vezeklő ingét is.

Említés nélkül hagyhatjuk-e a magyarok Boldog Gizelláját, aki teljes odaadással támogatta férje, István király nagy és nemzetmentő és országszervező munkáját?

Minden új templomba elért Gizella gondos keze. Hitvesi hivatásának gondos és pontos betöltésével

olyan nagyvonalú és nagysugarú keresztény közhangulatot teremtett a királyi udvarban, amelynek fénye és melege Veszprémtől Nyitraig és Esztergomtól a legkisebb magyar sáortáborig elhatolt.

Nem teljes az elsorolásunk.

Még sok koronás királynői szívről szólhatnánk, mert sok királyi udvarban virrasztgattak az „okos asszonyok” és az „okos özvegyek”, akik miközben bíborral és bársonnyal bibelődtek, a közben a mi Urunk, Jézus Krisztusunkról elmélkedtek.

De nem kívánunk többet szólni királynőkről, mert az élet elvégre nem annyira koronákból áll, mint inkább egyszerű fejkendőkből. Nos, ezek az egyszerű fejkendők szintén megérdemlik az elismerést és dicséretet.

Fejkendő asszonyok.

Úgy érezzük, hogy nem mehetünk el szótlánul azok mellett az egyszerű falusi asszonyok mellett, akik a névtelenség nagykendőjébe burkolódzva járnak az életet.

Néha városban is találkozunk eggyel-eggyel. Az egyik lépcsőházat súrol, a másik pedig mosóteknő fölé hajol. A fejkendő asszonyok valódi nagy tábora azonban nem itt él, hanem falun.

A legnagyobb jóakarattal sem lehet azt mondani róluk, hogy különlegesen nagy szerepkörrel áldotta volna meg őket az Isten. Nem, ezt nem lehet róluk állítani.

Egyszerűek, miként a falusi udvar, amibe bevezeti őket a Gondviselés. A költő azt mondja ugyan, hogy a falusi menyecske kacagó rózsa az udvaron. Mi azonban — akik közvetlen közletről, az anyai ölelés közelségéből néztünk a falusi asszony arcába — ezt a mondást nem tekinthetjük

másnak, mint költői muzsikának. Egyszerűen. szép szónak tekintjük és semmi másnak.

A falusi asszony élete nagyon is hétköznapi, nagyon is földszagú, amit mindössze a vasárnap tesz kissé színessé és elviselhetővé. Ez a falusi vasárnap azonban meghozza az ereszt alá mindazt, amit egy egyszerű lélek kíván.

A falusi asszony körül sokkal jobban zúg a természetfeletti világ légvonata, mint azt hinnők. A lemenő nap a ház mögé viszi a küzdelmek emlékeit. Aki aztán mindezekről megszabadulva az ágy szélére ül, az már az Úr alázatos szolgálóleánya.

A hajnal pedig? Nos, a hajnal harangszót hoz a konyhába s ezzel együtt a hit is megérkezik, amiből annyit szűrcsöl a reggeli ima közben, hogy nem tikkad el a napi élet legforróbb hevében sem.

Küzdelmes, de nagyon szép világ.

Szép, mert a Keresztrefeszített körül zajlik.

A falvakban még a Keresztrefeszített diadal-maskodik. S hogy ez így van, azt az Egyház ezeknek a fejkendős asszonyoknak köszöni, akik hősi lélekkel vigyáznak arra, hogy ki ne fogyjon az olaj a családi élet lámpásából.

*

Jelszó lett: gyerünk a faluba. Ismerjük meg!

Nos, most mi is ezt tesszük. Egy faluba megyünk: Nevetlenfaluba. Fényképeket készítgetünk. De nem ám a falusi domboldal regényes négyszög-öleiről, nem a falusi ház eresze alá rakott fecskéfészekről, hanem arról az istenhívő lelkületről, amely hogy megvan és hogy ki nem pusztul, az elsősorban a falusi asszony érdeme.

*

Nagytakarítás van.

A falusi nagytakarítás az egyszerűség diadal-ünnepe. Ami van, az szükséges. Ami nincs, az felesleges. Egy-két nyoszolya, néhány szék és egy meg-

viselt asztal kerül vissza a szobába, de ugyanakkor visszakerül a szobába az a szellem is, amit így fejez ki az ember: *Legyen ezért is hála a jó Istennek. Ez a megelégedettség!*

Ami hiányzik, az kívül marad a házon. Kívül marad az elégedetlenség. Kívül marad a zúgolódás. Kívül maradnak a panaszok: szőnyeg sincsen, aztán ez is hiányzik, meg az is hiányzik, pedig a szomszédnak ez is van, az is van...

Van azonban a falusi házban olyasmi, ami az emeletes házakban rendszeren hiányzik: szentkép.

Nem is egy, hanem sok!

Azt a mozzanatot, ahogy a falusi asszony visszaviszi a hajlékba a faliképeket, azt rádión lehetne közvetíteni, olyan megható és olyan megindító.

Oreg a kép, mint a ház. A keret is rozoga, mint az ajtófélfá, néha két-három darabból áll az üveg-tábla s a kép mégis kedves, szívheznőtt, drága portéka. Csókot kap, mielőtt visszakerül a falra.

Áldott asszonyi csók!

Az egyiket a Keresztrefeszített kapja. A másikat Mária. A harmadikat a töviskoronás Szív. A negyediket egy zászlós Báránka. Az ötödiket egy inges Jézuska...

Az örök hűség csókjai ezek. Ezek nem okoznak féltékenységet a férfi lelkében. Ellenkezőleg. Ezek a csókok arról biztosítják a falusi férfiút, hogy az asszonya száján még szent a csók és imádságos. Ebből a csókból sokkal többet ér egy, mint száz másfajta, mert ez a csók abból a csókból marad, amiket az asszonya a magasságos világra rak.

•

Érdemes megnézni azt is, hogy hogyan hordozza ölében a gyermekét a falusi édesanya.

Úgy, mint az almát a fa. Roskadozva, de boldogan. Hiszen a gyermek termés! Szívből fakad és lélekből szakad.

S ha pap jön?

Az anya suttogni kezd.

Mi már tudjuk, hogy mi ez a suttogás. Mi már ismerjük ennek a suttogásnak a tartalmát. Mi már tudjuk, hogy ez a suttogás égi szellő, magasságos fuvallat. *Ez a suttogás az első hitoktatás.*

Amikor egészen közel érünk egymáshoz, akkor még egy kis szelíd kézrántás következik és egy kis bátorítás:

— No most, kedves gyermekem!

S a következő pillanatban felkacag, felharsan egy gyermek ajkán a Keresztrefeszített dicsérete:

Dicsértessék az Úr Jézus Krisztus!

Ilyenkor szeretném megállítani az édesanyát, hogy köszönetemet fejezzem ki neki a kétezeresztendő Anyaszentegyház nevében. Mert az Egyház nemcsak a Klotildoknak, a Ludmilláknak, a Gizelláknak mond köszönetet, hanem azoknak is, akik sokkal kisebb körzetben, egy családi fészekben ápolják a hitet.

Áldott kis köszönések ezek az aprócska „Dicsértessék”-ek. Apró kis visszhangok ezek a hitvalló őskeresztény korból. Apró utcai hangfoszlányok az evangéliumból. Apró virágocskák a jóság és imádság rózsakertjéből.

Apró kis kockák ezek egy gyermekkorból, amiket azonban az édesanya szeretete és gondos nevelése téglákká varázsol át. Ezekből épül fel a tökéletes és hitvallói keresztény élet, minden becsületességével, minden jóságával és keresztényi munkavállalásával.

*

Nézzünk be még egyszer a falusi házba. Egy patvarkodást fogunk ott szemlélni.* Egyszerű falusi patvarkodás ez, de telve lesz tanulsággal és szellemességgel.

* Nagy Miklós „Bójtí patvarkodás” c. elbeszélése nyomán.

A tűzhely mellett ismét egy fejkendő falusi asszony áll. Bölcs, hős, hitvalló egy személyben.

— Nincs hús! Bőjt van! — válaszolt az asszony a tűzhely mellől.

— Ma, szerdán? Ki mondta? — kötekedett az esztergályosmester.

— A tisztelendő úr olvasta fel vasárnap a szószékről.

— Mi köze a papnak a hasamhoz? Mit spekulál ki megint új bőjtöt?! Aztán minek is tiszteljem azt az új bőjtöt?

— Kántorbőjtnek. Mintha nem tudná!

— Dehogy is tudtam, a világért sem tudtam. Szóval a kántorokért bőjtöltem ma.

— Az esze tokját! A maga tökéletlen természetért penitenciázik. Hiába is lesi, hogy evvel a szőszaporítással egy rőf kolbászt fog kirimázkodni.

— Jól van. Csak azt szeretném tudni, melyik hegyen profétálták ki eztet? A Sinajin, vagy a Tokajin?

— A Tokajin a maga profétái laknak.

— Hát akkor a Sinajin — dűnnyög a férfi. — Sebaj! A fő, hogy ezentúl még szebben éneklük a kántorok a dedérumot.

— Csak ennyi bőjtje legyen az embernek! — magyaráz az asszony. — Tán maga sose bőjtölt életibe? Ott Szibériában a cipő nyelvét akarták már megfőzni, maga mondta. Hát amikor munka nélkül volt másfél esztendeig? Bezzeg nem beszélt akkor ilyen nagyhangon profétákról meg kántorokról. Könnyű most itt a melegben teli hassal csúfoskodni.

Az ember találva érezte magát, de nem hagyhatta el így a küzdőteret.

— Csúfoskodik a pitypang! Te mindenre Szibériával kádenciázol. Csakhogy ott nem kellett az esztergakereket napestig hajtani.

— Nem al Ott selyemfűvön heverésztek, bazsalikomot szívtak, és tündérek csiklandozták a talpukat!

— Ejnye, de nekiveselkedtél máma! Hun szerzed össze ezt a sok jó kedvedet?

— Hol szereztem? Itt la, itt szereztem a mosásban, súrolásban, főzésben, meg a maga teméntelen eszének csudálatában.

Vasas mester erre nem volt elkészülve, kizökent mondókájából. A cigarettája is szétment. A papírt összegyűrve a tűzhelyhez dobta és felsóhajtott:

— Mondtam én mindig neked, hogy a páratlan napok megártanak. Ezért kéne ide is Muhamed törvénye.

Az asszony nem felelt rá semmit. Nem értette, miféle butaságot akart férje-ura avval a Muhameddel. És különben is az udvaron gyors léptek kedves, ismerős tipegése hallatszott. Az ajtó kipattant és a fiúcska rohant be hidegtől piros arccal. Köszönt, aztán izgatottan keresgélt a táskájában. Az egyik könyvből képecskét vett elő:

— Apus, ezt a szentképet kaptam az iskolában.

— Szép! — nézte félszemmel és kissé meglepődve az apa.

— Jelesre tudtam a hittant!

— És mit feleltél? — kérdezte anyja, hogy tovább élvezze férje-ura megszeppenését.

— A bőjtöket mind elmondtam...

Az asszony szinte felmagasodott az asztal fölött. No, kellett ez a tökéletlennek? Hát nincs büntetés a földön?... A férj pedig kinézett az ablakon, mintha a tegnapi napot keresné...

*

Bizony sokszor van az úgy, hogy az egyszerű fejkendő falusi asszonyok nagyszerűen megállják a helyüket abban a körzetben, ameddig az árnyékuk tart. Az élet nem fon ugyan gloriolát a fejük köré, ujság sem veszi szárnyára a nevüket, de a lelkük...

A lelkük aranyfonálként húzódik végig az egyháztörténelmen.

Veronika kendője.

A keresztúti ájtatosság hatodik állomása egy jámbor asszonyt hoz Krisztus elé, aki a keresztet hordozó. Udvozítónak egy kendőt nyújt át. Jézus véres és poros arccal vonszolta a nagy terhet. Elfogadja a szeretet tiszta kis gyolcsdarabkáját s megtörli vele az arcát. Aztán visszaadta azt Veronikának.

Az V—VI. századig visszanyúló legenda azt mondja, hogy az Úr nagyon megjutalmazta Veronika jószágát. Rajta hagyta a kendőn szent arcának fájdalmas képét.

Vajjon sejtette-e Veronika azt, hogy ez a legendás kendőn visszamaradt arckép a krisztusi szenvedéstörténet egyetlen illusztrációja lesz? Vajjon rádöbrent-e arra Veronika, hogy ez az arckép tulajdonképpen egy nagy hála akar lenni az asszonyok felé, akik sírva, keseregve és részvétellel vették körül az Udvozítót a legnehezebb percekben, a halál előtt?

Veronika sírba vitte érzéseit.

A legendás kendő azonban itt maradt s valami csodás küldetést végez az asszonyok, a nők között. Arra figyelmezteti őket, hogy miként annakidején a jeruzsálemi nők, úgy most ők is szolgálják szívvel és lélekkel Jézus ügyét.

Mi ez a jézusi ügy?

Az evangélium, a kinyilatkoztatás, a kereszt! Szóval mindaz, ami a vallás síkjában fekszik. Mindaz, ami az Udvozító Szent Szívén feküdt. Mindaz, amit a katekizmus így foglal össze: Az ember abban hasonlít Istenhez, hogy értelme és szabadakarata van és hogy halhatatlan a lelke.

Nehéz lenne megírni, vagy akár csak körvonalazni is mindazt, amit a jólelkű asszonyok az idők folyamán a krisztusi arc körül munkálkodtak. Nehéz lenne még csak összefoglalni is azt a munkásságot,

amit a nők és az asszonyok a vallásosság körül kifejtettek. Az emberi erőt meghaladó vállalkozás lenne. A munkáról azonban lehet beszélni, mert hiszen az élet számtalanszor szolgáltat olyan eseteket, amikor az ember kiáltani kíván: Nincs veszve a világ, mert jóságos édesanyák ringatják a bölcsőket!

*

Ezelőtt vagy 30 évvel egy előkelő állami tisztviselő élt Bécsben. Magas állást töltött be és nagyon becsülték a hivatalában. De volt neki egy nagy hibája: vallástalan volt és hitetlen.

Ennek a hivatalnoknak az oldalán buzgó szívű és jóságos hitves élt. Sok szomorúságot okozott neki férje vallástalansága. Mindent megkísérelt, hogy jobb belátásra bírja, de sikertelenül. A jó feleség buzgóságának minden erejét egyetlen leányuk nevelésére fordította. A leány már 18 éves volt és alapjában anyja lelkületét örökölte, de nem maradt benne nyom nélkül édesapjának hitetlensége sem.

A leány beteg lett. Az orvosok lemondtak róla. Édesanyja a legnagyobb gonddal ápolta.

A leány maga is tudta, hogy napjai meg vannak számlálva. Egy alkalommal egyedül volt édesapjával, aki szomorúan ült a halálra készülő gyermeke ágyánál.

— Atyám, — szólalt meg a leány — kérdezni akarok tőled valamit! Mondd, igazán kinek higgyek? Édesanyámnak, aki az Isten szeretetére tanított, vagy tenéked, aki azt mondottad nekem, hogy nincs is Isten? Én egyformán szeretlek mindkettőtöket, de nem tudom, hogy melyiktekhez csatlakozzam.

Az apa elsápadt, szemébe könnyek gyűltek és meghatódottan mondta leányának:

— Gyermezem, hidd azt, amit az édesanyád mondott!

Ime, milyen nagy és központi szerepe van egy édesanyának!

Ő a legtöbb családban a fehér kilométerkő, amely mellett megáll a vándor s amelytől erőt merít.

Ő az élőeleven támasz, amelyre a fáradt és az elesett nyugodtan támaszkodhatik.

Ő hordozza anyai jó szívében azt a meleget, ami után a fázó lélek vágyódik.

Ő hordozza azt a titokzatos kulcsot, amely minden problémát és minden ajtót kinyit.

Nála van az a drága Veronika-kendő, amely a sírón és a szenvedőn könnyít.

Krisztus egy asszonyra bízta arcvonásait.

Mire kötelezi ez az asszonyokat?

Arra, hogy ápolják gyermekeikben Krisztus tanítását és a szenvedő Krisztus szerető, megbocsátó tekintetét. Az édesanyákra ez nagy feladatot ró. *Nekik kell előhívni a család minden lelkén a valóság, a jószág, a szeretet és az irgalom krisztusi arcvonásait...*

Sokat tanulhatunk e tekintetben Szent Monikától is.

A Gondviselés két férfiút adott melléje. A férjét, aki istentelen pogány volt, és a fiát, aki szabad és kicsapongó életre adta magát.

Monika veronikás lelkülete mindkettő felett diadalt aratott.

Patrícius, a férje nem tudta megérteni szent hitvese életét; imái untatták, alamizsnáit túlságosaknak hitte, különködésnek vélte, hogy felesége a szegényeket és a betegeket akarta látogatni, hogy szerette a rabszolgákat.

Monika lépten-nyomon akadályokba ütközött, melyekről Tertullian emlékezik meg s melyek a keresztény nőnek folyton útjába akadnak oly férj oldalán, aki nem osztja gondolkozását. Tertullian akadályai ma is előfordulnak:

Ha a nőnek templomba kell mennie, akkor a férj találkozót ad neki a fürdőkben. — Bőjt idején

vendégséget rendez, barátokat hív. — Nem tűri, hogy hitvese résztvegyen a karitás különféle mozgalmában. — Nem tűri, hogy felesége résztvegyen a különféle és talán hosszas egyházi szertartásokon. — Nem helyesli, hogy élettársa a börtönökbe és a szegényházakba surranjon, hogy megcsókolja a mártírok bilincseit és megmossa a szentek lábait.

S mit tett ilyen körülmény között Monika?

Ágoston megírja: „*Nem prédikálta az erényt, hanem gyakorolta.*”

Monika a nehezebb részt választotta. Beszélni, prédikálni, magyarázni könnyű dolog, átható sikere azonban csak a tettnek van! De különben is tanácsos mondani annak valamit, aki dühös, aki haragos? Nem, itt várni kell! Itt tűrni kell! Itt a szerezység és alázat fegyveréhez kell nyúlni, nem pedig a „felülkerekedés” vörös posztójához.

Monika bölcs asszony volt. Veronikás gyolcslelkülettel járt férje körül. S az eredmény nem maradt el. Patricius, az egykor oly kevély és haragos férfiú megtért. Monika keresztény temetőbe kísérte ki Patriciust s egy kis fenntartott temetői sírhely után nézett, melyet férje mellett vásárolt meg a maga számára, hogy egykor annak közelében nyugodhassék, akinek lelkét új életre ébresztette.

S mit tett Monika Ágostonnal?

Ha meg akarnók ismerni ezt a munkát, akkor előbb meg kellene ismernünk azt a pokoli zűrzavart, amibe Ágoston belekeveredett.

Alig volt Ágoston tizennégy éves, máris átlépte a szüzi tisztaság határait. „Átléptem a megvilágosodott szeretet határait, — írja maga Ágoston — mellyel a lélek a lelket szereti. Mohodzó ifjúságom posványából kód gyanánt párolgott a testi gyönyör vágya s homályba borította szívemet, úgy-hogy nem ismertem többé különbséget a tiszta szeretet derült fénye s a kéjvágy sötétsége között. Mindkettő zavarogva forrott bennem s gyenge ifjú-

ságomat rendetlen vágyak meredékére ragadta s a feslettség örvényébe taszította."

Ágoston lelkének szépsége hervadásnak indult s miként ő maga mondja önmagáról: „rothadni kezdem színed előtt, Istenem!"

Szörnyű önarckép!

De Ágoston még tovább festegeti szerencsétlen énjét: „Tizenhat éves koromban a tisztátalan kívánságok tövises gallyai már-már elborították fejemet. Rabságom bilincseinek zörgése mint kevélységem büntetése megsiketített s nem engedte hallanom szavadat, ó Istenem, s megfosztva a hatalmas segítségtől s égi erőtől, melyet belőle meríthettem, mindinkább a pusztító tűz martalékává lettem."

Monika megmentette Ágostont.

Sírt, könnyezett. Könnyeivel oltogatta ezt a pokoli tüzet. Monika oly sokat sírt, hogy az egyik püspök, aki előtt anyai könnyeit hullatta, felkiáltott: Lehetetlen, hogy e könnyek gyermeke elveszen!

Ágoston valóban megtért. Monika könnyei és imái meggyőzték őt. Ágoston lelkében újra napvilágra került tehát a hit, a tisztaság, a lelki erő és az erény.

A tékozló fiú magához ölelte édesanyját s ha akkor nem is mondta el érzéseit, később annál inkább hangoztatta, hogy amivé lett, azt az édesanyja érdemeinek köszönheti.

Ime, a veronikás lelkület nagy sikere és nagy jutalma!

De, ha ez így van, — amint valóban így is van — akkor fel kell kiáltanunk:

Asszonyokat kérünk, akik imádkozó drága két kezükkel az égig tudnak nyúlni!

Asszonyokat kérünk, akik fáradhatatlan lábbal követik a vesztükbe rohanó családtagokat!

Asszonyokat kérünk, akik ismerik a szentséges élet útjait s másokat is rávezetnek arra!

Asszonyokat kérünk, akik tiszta könnyekkel, pattanó munkálkodással, vérük hullásával és égre-néző szemmel állandóan a legfőbb eszméért dolgoznak: *hogyan kiépítsék Isten országát legalább akkora körzetben, ameddig árnyékuk tart...*

Tartalomjegyzék.

ELŐSZÓ

Tükör előtt .	5
---------------	---

TÖBB KOMOLYSÁGOT!

Életünket sokszor elhibázzuk	11
Több komolyságot!	16
Megtéréssel büntetem magamat	22

ELLENE MONDOK! . . .

„Szervusz, Sátán!”	31
Fejjel lefelé	36
Kötélékek áldozatai	42

ÁJTATOS ASSZONYOK

Az Áhítat tartományában	51
„Megyek a templomba!”	57
Tíz kis fiú	62

VIRÁGZIK A SZIV . . .

Az a cudar szerelem!	71
Tündér Elvira esete Pálma Jánossal	76
Pannónia leányai	83

CSALÁDI ÉLET

Összhang a családban	93
Az összeütközések	99
Csendes Zsuzsánna halála	105

A LEGSZEBB SZEREP

A legszebb szerep	113
Valaki szerepet keresett	119
Akiktől elmenekül Krisztus	126

SZERETSZ OLVASNI?

„Ajánljon valami könyvet!” . . .	135
A katolikus műveltség . . .	140
A Szentírás	147

A CSALÁDI BÉKE

Béke! . . . Béke! . . . Béke! . . .	155
Vigyázzunk a szóra! . . .	161
A hallgatás művészete . . .	167

LEÁNYPROBLÉMÁK

A bál után	177
A „szabókölteményekről” . . .	184
Fürdőlevél	189

DICSÉRETREMÉLTÓ ASSZONYOK

Az okos szűzek . . .	197
Fejkendő asszonyok . . .	203
Veronika kendője . . .	210

S Z E R Z Ő M Ű V E I:

Isten atlétái. III. bővített kiadás. Petrásovszky Emmánuel rajzaival. Szerző kiadása. Ára: 3— P.

Die Kämpfer Gottes. Fordította: Clarisse v. Steiger. Kiadta: Ferd. Schöningh. Paderborn.

Lelket az életbe. II. kiadás. Petrásovszky Emmánuel rajzaival. Korda R. T. kiadása, Budapest. Ára: 3— P.

Seele ins Leben. Fordította: Einzig Miklós. Kiadta: Ferd. Schöningh. Paderborn.

Loretói litánia. Ezio Anichini rajzaival. Kiadta: Szikla-templom Bizottság. Budapest. Ára: 2— P. Elfogyott.

A megváltás szolgálói. Kiadta: Szent István-Társulat. Budapest. Ára: 4.50 P.

